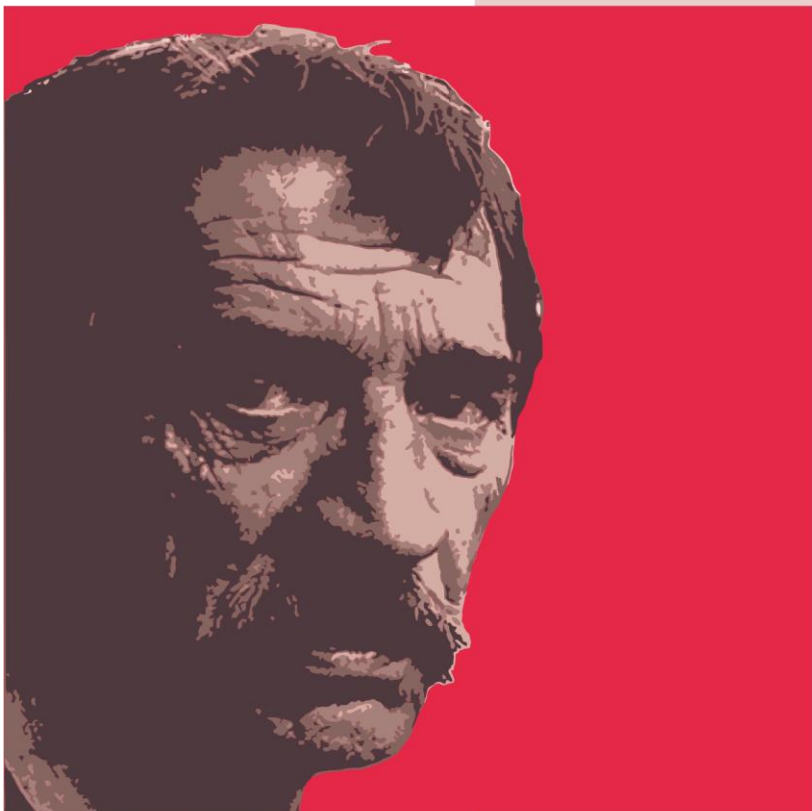

O CENU
DOMINIKA
TATAR KU
2021

O CENU DOMINIKA TATARKU 2021 ZBORNÍK OCENENÝCH PRÁC Z 18. ROČNÍKA CELOSLOVENSKEJ LITERÁRNEJ SÚŤAŽE

Vyhodnotenie 18. ročníka celoslovenskej literárnej súťaže O CENU DOMINIKA TATARKU

Dňa 21. mája 2021 sa uskutočnilo vyhodnotenie 18. ročníka celoslovenskej literárnej súťaže O cenu Dominika Tatarku, ktoré bolo a stále je možné zhliadnuť na internetovej stránke YouTube.

Vyhlasovateľom súťaže je Základná škola Dominika Tatarku a obec Plevník-Drienové. Spoluusporiadateľmi sú Považské osvetové stredisko, Považská knižnica, MO Matice slovenskej v Považskej Bystrici a MO Matice slovenskej v Plevníku-Drienovom.

V danom ročníku prišlo do súťaže v 1. a 2. kategórii vyše 150 literárnych prác, ktoré hodnotili 2 odborné poroty.

I. kategória – žiaci základných škôl písali prózu a poéziu na ľubovoľnú tému.

Práce hodnotila odborná porota v zložení:

- predsedníčka PaedDr. Eva Žibrunová
- členka Mgr. Katarína Tekel'ová
- členka Mgr. Želmíra Cingelová

Odborná porota udelila prvé, druhé a tretie miesto v poézii aj próze, cenu riaditeľky Považskej knižnice v Považskej Bystrici, cenu riaditeľky Považského osvetového strediska v Považskej Bystrici, cenu riaditeľky ZŠ Dominika Tatarku v Plevníku-Drienovom, cenu MO MS v Považskej

Bystrici, cenu MO MS v Plevníku-Drienovom a cenu poroty. Finančné odmeny venovala obec Plevník-Drienové. Okrem toho víťazi dostanú knižné publikácie od MS v Považskej Bystrici, knižné odmeny od Považskej knižnice a pamätné listy. Finančné ocenenie pre I. kategóriu venovala obec Plevník-Drienové: 1.m. = 30 €, 2.m. = 20 €, 3.m. = 10 €.

II. kategória – študenti stredných škôl a dospelí občania bez obmedzenia veku.

Prezentovali sa spracovaním ľubovoľnej témy vo forme prózy (novela, poviedka, fejtón) a poézie.

Práce hodnotila odborná porota v zložení:

- predseda - spisovateľ Rudolf Dobiáš
- členka Viera Procházková
- člen Mgr. Jozef Šujak

Odborná porota udelila prvé, druhé a tretie miesto, cenu riaditeľky Považskej knižnice v Považskej Bystrici, cenu riaditeľky Považského osvetového strediska v Považskej Bystrici, cenu riaditeľky ZŠ Dominika Tatarku v Plevníku-Drienovom, cenu MO MS v Považskej Bystrici, cenu MO MS v Plevníku-Drienovom, cenu poroty a čestné uznanie v poézii aj próze. Finančné ocenenie od obce Plevník-Drienové pre víťazov bolo: 1.m. = 40€, 2.m. = 30€, 3.m. = 20€.

Okrem finančných ocenení súťažiaci dostali knižné publikácie od MO MS v Považskej Bystrici a od Považskej knižnice v Považskej Bystrici. Všetci súťažiaci dostali pamätné listy. Chceli by sme sa poďakovať sponzorom za krásne odmeny pre súťažiacich, našej obci, Považskej knižnici, Matici slovenskej a osobitne Považskému osvetovému stredisku, ktoré nám pomáha od začiatku tejto literárnej súťaže.

PaedDr. Dagmara Smataníková
riaditeľka ZŠ D.Tatarku

UMIESTNENIE SÚŤAŽIACICH V 18. ROČNÍKU SÚŤAŽE

I. KATEGÓRIA

(žiaci 7. – 9. roč. ZŠ a 3. – 5. roč. osemročných gymnázií)

Próza:

1. miesto:

Petra Dúbravková – ZŠ Slovenských partizánov, Považská Bystrica

2. miesto:

Tina Strenková – ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa

3. miesto:

Michaela Švandová – ZŠ Juraja Fándlyho, Sereď

Poézia:

1. miesto:

Ema Jeleňová – ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa

2. miesto:

Timea Paligová – ZŠ Komenského, Svidník

3. miesto:

Rastislav Vateha – ZŠ Komenského, Svidník

Cena riaditeľky ZŠ D. Tatarku v Plevníku-Drienovom:
Andrea Babíncová – ZŠ Slovenských partizánov, Považská
Bystrica

Cena riaditeľky POS v Považskej Bystrici:
Lenka Melcherová – ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa

Cena riaditeľky Považskej knižnice v Považskej Bystrici:
Jozef Lukačovič – Gymnázium Jána Hollého, Trnava

Cena MO MS v Považskej Bystrici:
Petra Tarožíková – ZŠ s MŠ Papradno

Cena MO MS v Plevníku Drienovom:
Carmen Mihaliková – ZŠ Malinovského Partizánske

Cena poroty:
Emá Jeleňová – ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa

Z HODNOTENIA POROTY:

Slová vždy potrebujú odozvu.
Vedia nás spáliť na určitom mieste,
no vedia ich aj uhasiť.
Vedia nás pohladit' na srdci...

Úryvkom z básne Slová autorky Timey Paligovej nie náhodou začína hodnotenie prác 18. ročníka literárnej súťaže O cenu Dominika Tatarku.

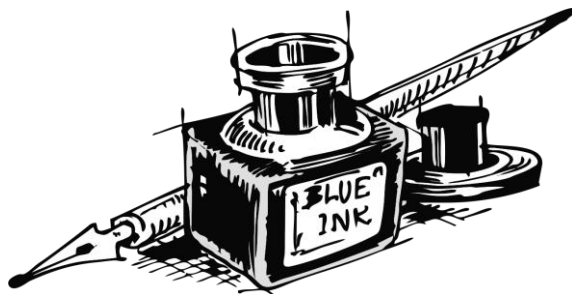
Sila slova, jeho metaforické magično, sa prediera na povrch v mnohých prácach posledného ročníka. Variabilita slova, jeho tajomno, prísľub nádeje... výraznejšie dominujú v prácach poetických. Básnické obrazy si našli svoje miesto v poézii Emy Jeleňovej, ktorá porotu zaujala viacerými prácami predovšetkým však dominantnou básňou Otec. Obratnosť v narábaní so slovom prácou Slová avizuje Timea Paligová. Našu pozornosť svojskou hrou so slovom upútal i Rastislav Valeta v básni Človek podľa Pavloviča.

Hravosť, radosť zo života, túžba po novom, zatiaľ neznámom... vyžaruje z mnohých poetických prác. A próza? Tá v tomto roku prijala úlohu Popolušky. Skromnejšia, nevýrazná, uprednostňujúca pesimizmus a šedosť slova do chvíle, pokiaľ nerozlúskne oriešok. My sme našli oriešky tri. Ten prvý nám ponúkla Petra Dúbravková, ktorá najskôr zastrašila názvom práce, zaujala však netradičným pohľadom na svet ľudí. Obyčajný život obyčajných ľudí stvárnený neobyčajným spôsobom zaujal v próze Tiny Strenkovej, ktorú sme našli v druhom prozaickom oriešku. Ten tretí nám ponúkla Michaela Švandová prácou Ako vždy ide o život.

Popoluška rozlúskla orechy, my sme prečítali práce, analyzovali a hodnotli. Niektoré zaujali, iné sa dostali do úzadia.

A my – nostalgicky zatvárame metaforické dvere za 18. ročníkom a už teraz sa začíname tešiť na ročník 19. s veľkou prosbou adresovanou vám všetkým – píšete prosím!

PaedDr. Eva Žibrúnová

II. KATEGÓRIA

(študenti SŠ, 6. – 8. roč. osemročných gymnázií a dospelí občania)

Próza:

1. miesto:

Martina Mareková – OA Milana Hodžu, Trenčín

2. miesto:

Adela Vojtušová – FF Univerzita Komenského, Bratislava

3. miesto:

Emília Hájková – Modranka

Cena riaditeľky ZŠ D.Tatarku v Plevníku-Drienovom:

Alexandra Špaková – SOŠ hotelová, Vysoké Tatry

Cena riaditeľky POS v Považskej Bystrici:

Michaela Bernátová – Gymnázium, Púchov

Cena riaditeľky Považskej knižnice v Považskej Bystrici:

Veronika Vráblová – Gymnázium, Považská Bystrica

Cena MO MS v Považskej Bystrici:

Ing. Janka Šipláková – Drienovec

Cena MO MS v Plevníku-Drienovom:

Natália Čierniková – Univerzita Komenského, Bratislava

Cena poroty:

Zdenka Panáčková – Lazy pod Makytou

Čestné uznanie:

Emília Tršková – Gymnázium, Považská Bystrica

Poézia:

1. miesto:

František Pláteník – Bratislava

2. miesto:

Ema Frohlichová – ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa

3. miesto:

Viliam Rosinský – Spišská Nová Ves

Cena riaditeľky ZŠ D.Tatarku v Plevníku-Drienovom:

Denisa Fujašová – ZUŠ, Kysucké Nové Mesto

Cena riaditeľky POS v Považskej Bystrici:

Eva Weberová – Bratislava

Cena riaditeľky Považskej knižnice v Považskej Bystrici:

Alex Zambovský – Gymnázium sv. Moniky, Prešov

Cena MO MS v Považskej Bystrici:

Marína Cmarová

Cena MO MS v Plevníku-Drienovom:

Edita Striežencová – Trnava

Cena poroty:

Miriama Blahová – Bratislava

Z HODNOTENIA POROTY:

Milí a vážení priatelia Dominika Tatarku.

Tento príhovor prímite ako moje poďakovanie za to, že ste ma pozvali medzi vás. Vy ste totiž v nezabudnuteľnom roku 1989 a najmä po smrti Dominika Tatarku, v máji 1989 osameli viac ako my ostatní. Pri tomto dátume spomeniem, že Dominika pochoval môj priateľ a spoluväzeň, vtedy už kňaz, Anton Srholec. Za kňaza ho v roku 1970 vysvätil pápež Pavol VI.

Občania Plevníka-Drienového a nielen oni vedeli, že pre bývalý komunistický režim bol Dominik Tatarka, vtedy už spisovateľ európskej úrovne, mimoriadne nepríjemnou politikou oštarou. Vtedy sa jeho rodáci rozhodli urobiť niečo pre to, aby svojho rodáka vyzdvihli na piedestál dejín. Pamätná izba Dominika Tatarku v Plevníku-Drienovom, privítala v máji roku 1992 prezidenta Václava Havla. A musím sa pochváliť, že ja, vtedy začínajúci novinár v službách slovenského deníka, som prvýkrát v živote navštívil rodisko Dominika Tatarku. Predpokladám, že medzi účastníkmi tejto slávnosti boli aj predstavitelia okresu Považská Bystrica, a že Považská knižnica mala už vtedy vo svojej ponuke aj Tatarkove diela. Aspoň jeho Prútené kreslá, Démona súhlasu a Pannu zázračnicu. A že na Tatarku nezabudlo ani Považské osvetové stredisko svedčí, že o niekoľko rokov neskôr prišlo so svojím pozoruhodným nápadom, a síce literárnou súťažou O cenu Dominika Tatarku. Bol som jedným z hodnotiteľov prác v kategórii poézia a próza, ktorých z roka na rok pribúda. Pri ich čítaní som mal pocit, ako pri hľadaní studničiek v hustom lese. Nebolo ich nikdy veľa ale niekedy je málo viac ako plný močiar žiab.

Vážení a milí priatelia, ďakujem vám za to, že ste aj mňa vtiahli do toho vášho skvelého projektu a dožičili mi štipku radosti pri každej objavenej studničke.

Pozdravuje vás,
váš Rudolf Dobiáš

Petra Dúbravková, 15 rokov

ZŠ Slovenských partizánov, Považská Bystrica

1. miesto, I. kategória, próza

KRVAVÝ ÚTOK

Či som nervózna? Samozrejme, že som! Ved' zajtra oslavujem. Čo? Akože čo oslavujem? No predsa moje 250. narodeniny! Taká korytnačka Jožka sa mi smeje, že to nič nie je, ale ja osobne si myslím, že na voš to je celkom dost'. Viete, aké je náročné preskakovať z jedenej hlavy na druhú? Sranda to teda nie je. Samozrejme, okrem Jozefíny mám aj niekoľko obdivovateľov. Napríklad komár Fedor. On to tiež nemá ľahké – lietať bez toho, aby bol chladnokrvne zavraždený, nie je jednoduché. Mimochodom Fedrík je celkom pekný komár, no a tie idú väčšinou na rad ako prvé. Ale späť ku mne. Mne, vši Ľubici.

Ako som už spomínala, som na tomto svete presne 249 rokov aj 364 dní. Za tú dobu sa pod mojimi nôžkami vystriedalo mnoho hláv. Na tých špinavých sa mi, samozrejme, žilo najlepšie. Tie čisté boli nuda. Doteraz si pamätám hlavu Vlada Novotného alebo Igora Svetlého. Jój, to boli hlavy! No a prečo vlastne tak dlho žijem? Starám sa o seba! Každý večer si dávam povinný bublinkový kúpeľ. Do vane nevezíem skôr ako na mojej hlávke nie je maska. A okrem toho si dávam pozor! Ako náhle zbadám, že ma hľadajú, ZDRHÁM! Ale POZOR! Nie na člena rodiny môjho domova, ale von, preč, čo najďalej odtiaľ! Totižto už veľa mojich, bohužiaľ bývalých, kamošov prišlo o život, lebo celá rodina si nagebrila na hlavu ten, ten... no tú kvapalinu, no a tá ich všetkých vyhubila. Ách, nech je im odumretá pokožka hlavy ľahká!

Musím sa priznať, že aj mne už prihárало. Stalo sa to v jednu sobotu. Bol krásny, bezvetrý, slnečný deň, ako stvorený na nejaký kultúrny zážitok. Tak sme sa teda s mojou BFF-kou dohodli, že pôjdeme na Vycicaných na kost'. Úžasný názov kapely, však? Aby ste si nemysleli že vy ľudia ste nejakí origináli, náhodou aj náš svet podlieha určitým módnym trendom. Čo si myslíte, že my nemáme krvtariánov? Tí väčšinou dlho neprežijú. Alebo ak si myslíte, že my vši chodíme bez módných outfitov, mýlite sa. Takže sme sa s Jarkou, to je tá moja BFF-ka, obliekli podľa najnovšej módy. Na sebe sme mali krikl'avo-ružovú sukňu s modrými kamienkami a tričko s potlačou jednovošca. Krásne, však? No, ale, posuňme sa ďalej. Prišli sme pred budovu, kde mala kapela hrať. Vtedy som začala mať pocit, že sa niečo stane!

Keďže sme s Jarkou celý deň nič nejedli, rozhodli sme sa zájsť do bufetu. Objednali sme si dva hodvlasý, ja všodžús a Jarka hrabonád'u. Zaplatila som a išli sme si vystáť rad do haly. Nestáli sme ešte ani päť minút a ja som sa už „zagebrila“ od hodvlasu a obľiala sa všodžúsom. Takže som sa, samozrejme, nevyhla niekoľkým posmievačným pohľadom. Aby toho nebolo málo – v dave sa mi stratila Jarka. Hľadali sme sa asi hodinu. Keď sme sa konečne našli, Vycicaní na kost' začali hrať, avšak pred nami boli ďalšie dve hodiny čakania. Po štyroch hodinách sme sa dostali k tým všiam, ktoré kontrolujú lístky. Nazvime ich všihadzovači. Tak teda, všihadzovači nás pustili do vnútra. Pred nami bola krásna polhodinka koncertu. Užili sme si ju, najviac ako sa dalo.

Keď sme odchádzali, začalo to! Moja predtucha sa naplnila. Krik, panika, beh! Totižto občas mávam sny, ktoré sa skôr či neskôr naplnia! V podstate som taká voštica! No a jeden z mojich snov sa práve odohrával. Čo sa vlastne stalo? ZAÚTOČILI!

Kto? Ako sa môžete vôbec také niečo tak... tak hlúpe opýtať? No predsa VY! Vy ľudia si vážne neuvedomujete, čo nám spôsobujete? Vám by sa páčilo, keby sme zaútočili v strede zába-
vy, hneď po koncerte Tublatánky? Aj my vši máme občas právo sa spoločensky vyžiť! Inak ja som už na Tublatánke bola a musím povedať, že ani tie ľudské vaše kapely nie sú na zahodenie. Ale, to je už iný príbeh. Netušila som, kam mám bežať, či mám kričať, nevedela som nič. V hlave sa mi akurát prehrala múdrosť môjho guru Slavomíra Hlavatého: „Bež ako vša, kerú nahájajú!“ Tak som sa rozbehla. Kam? Netušila som. A bežala, bežala, bežala som, až kým som neprišla k počujúcej skale. Tam som sa odrazila a skočila! Ani neviete, aká som bola šťastná, že som to stihla. Stačila sekunda a... Ani to nechcem vysloviť. Bol by so mnou amen! S Jarkou sme sa neskôr stretli. Aj jej sa podarilo uniknúť.

Som šťastná, že sa nám vtedy nič nestalo. Keby som tu už nebola, nemohla by som zajtra oslavovať svoje 250. narodeniny. 250 rokov – niečo úžasné!

Tina Strenková, 13 rokov

ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa

2. miesto, I. kategória, próza

KEBY SA HRAL IBA S KLBKOM

„Hej dievča, máme rovnaký zošit!“ spoza lavice sa predomnou ako delfín vynorila ryšavá hlava neznámeho chlapca. Rovno pred očami mi otrčal zošit s kresbou sivej mačky, ktorá sa hrala s kľbkom vlny. Bez záujmu som mykla hlavou a vyšla von z triedy. Až po diktáte mi došlo, že sa mýlil. Pozadie zošitov sme mali síce rovnaké, ale na mojom pes s priateľskými očami naháňal svoj chvost. Už zošity naznačovali, že nikdy nebudeme kamaráti. Kedykoľvek som sa Danovi, tak sa ryšavec volal, pozrela do zelených očí, ktoré žiarili aj keď nesvietilo slnko, vedela som, že „sa niečo poserie“ (tak by to on povedal). Neznášam, keď niekto robí problémy.

Bola som prváčka a Dano môj nový spolužiak. Dookola omieľal, že keď vyrastie, bude mačka. Naozaj sa niekedy na ňu premieňal. Keby mohol, vládol by celému svetu a všetkým by rozkazoval. Tak ako mačky zametajú so svojimi majiteľmi. Mňaukal všade. Cez vyučovanie, na záchode, vonku. Dobiedzal hlavne do dievčat. My sme mu to vždy vracali. Odstrkovali sme ho a nadávali mu: „Ty otravné, nemotorné, škaredé mača,“ ale on pridával. Prskal, mňaukal, škriabal a všetko zaklincoval smiechom čiernokňažníka. Nerozumiem, kde sa uňho ten hrubý hlas nabral. A prečo v malom mačiatku?

„Niečo som si zabudla v jedálni, hneď sa vrátim,“ družka odišla z triedy a chlapci začali posúvať lavice po celej triede. „Sme divé mačky a každého, kto sa k nám priblíži, uhryzieme!“ prskali jednohlasne, mávali rukami – labkami a preskakovali z

jednej lavice na druhú. „Kandidáti na vodcu svorky pristúpte bližšie! Podrobíte sa skúške, ktorou po stáročia prešli aj naši predkovia.“ ukazoval jeden z nich na vežu z piatich stoličiek naskladaných na seba. „Keby na ten balansujúci zázrak sadla mucha, určite by sa rozpadla ako sklenená váza,“ pomyslela som si. Stoličkovú kopy poskladal Dano, mal tú česť z nej skočiť prvý. Odrazil nohy zo stoličiek, natiahol ruky a otvoril ústa, aby každý videl, že si to naplno užíva. „Poood', dáš to! Ma-kaaaaj!“ povzbudzovali ho chlapci. My, dievčatá, sme si zakrývali oči, nemohli sme sa pozerat' na to, ako bolestivo dopadne. V tom sa rozleteli dvere. „Nieeeee!!!“ družkin prekvapený výraz Dana vyviedol z rovnováhy. Vo vzduchu ešte stihol sledovať padajúce stoličky aj si uvedomiť, že skončí ako ony – obitý a polámaný. Alebo ešte horšie – na invalidnom vozíku. Radšej zatvoril oči... Všetci boli priviazaní hrobovým tichom. Chvíľu sa mi zdalo, že počujem tlkot Danovho srdca.... Keď dopadol, poobzeral sa po celej triede a ťažkopádne vstal. Skontroloval si telo, či si náhodou niečo nezlomil. Na znak toho, že prežil, si víťazoslávne vydýchol a mačacími očami pozrel na lavicu. Zhrozil sa. „Môj zub! Môj zub!“ vytiahol polovicu zuba z lavice a snažil sa ho nasadiť naspäť do úst. Nečudovala by som sa, keby mu v tom momente od prekvapenia vypadali všetky zuby. Družka pribehla k Danovi. Najprv mu dala zaucho a až potom sa ho spýtala, či je v poriadku. Dostal tri poznámky. Dve za poškodenie školského majetku – za diery v lavici (po zube) a otčenené stoličky. Tretiu za vystrájanie. Pokiaľ mu družinárka zapisovala poznámky do žiackej, zazeral na ňu kamennou tvárou. To len skrýval svoje nadšenie, keď dostal prvé poznámky v živote a k tomu tri naraz! A nepustil ani slzičku.

Domov sa vrátil s necelým zubom v servítke a s pocitom veľkého frajera. V triede ho vyhlásili za vodcu mačacej svorky Polovičný zub.

Michaela Švandová, 15 rokov

ZŠ Juraja Fándlyho, Sered'

3. miesto, I. kategória, próza

AKO VŽDY, IDE O ŽIVOT

Slnko sa šplhalo čoraz vyššie, každou minútou páľilo o čosi silnejšie. Všetci boli na pokraji síl, no už nebolo cesty späť, pretože za ich chrbtami sa tiahla nekonečná púšť, ktorou nikto z nich nechcel opäť prejsť.

„Mohli by z tohto tu spraviť dovolenkovú destináciu,“ poznamenal Felix, snažiaci sa ako vždy odľahčiť situáciu. Alec sa prudko otočil, akoby chcel svojmu priateľovi čosi odvrknúť, no nakoniec nič nepovedal. Ak sa niečo počas času stráveného spolu naučili, tak to, že Felixove ustavičné poznámky ich držia pred úplným zrútením.

Keď sa rozhodli vyraziť na túto cestu netušili, že to nebude len skúška či dokážu prežiť v zničenom svete, ale aj skúška dôvery. Vlastne to boli na začiatku len šiesti tínedžeri, ktorí sa skoro vôbec nepoznali a jediné, čo ich spájalo, bola túžba prežiť. Tiež ich spájala nenávisť ku Korporácii národov – inštitúcii, ktorá sa mala postarať o zdravie a bezpečnosť ľudí, no zlyhala. Jej predstavitelia mali zaručiť, že sa smrteľný vírus navždy stratí z povrchu Zeme a všetci, ktorí ležia na nemocničných lôžkach sa uzdravia, lenže k tomu nikdy nedošlo. Aj napriek špičkovým doktorom, najinteligentnejším vedcom a najvyspelejším technológiám sa im nepodarilo objaviť liek, ktorým by teror zastavili.

Do výskumov bolo však vložených príliš veľa peňazí, takže ich nemohli ukončiť ako neúspešné. Museli teda zmeniť stratégiu, aby si vedúci Korporácie udržali istú moc nad všetkými

a potešili bohatých, ktorí ich nepretržite a bezmyšlienkovite financovali.

Háčik bol v tom, že si nemohli dovoliť len tak pozabíjať všetkých nakazených, pretože to by viedlo k zlému koncu pre nich samotných. A tak sa vírus naďalej šírila, ľudia umierali, boháči začínali byť podozrievaví. Korporácia prišla s návrhom, ktorý nepredstavila ani verejnosti, ani všetkým svojim zamestnancom, a teda, že musia opustiť planétu Zem, pretože je príliš zdevastovaná, a kým na nej bude prebývať ľudstvo, nikdy sa opäť nevylieči.

Mars skúmali už niekoľko rokov. Analyzovali ho. No nikdy sa neodvážili dúfať, že by mohol byť jedného dňa skutočne našim útočiskom. Lenže, ako bolo povedané, nemali sme na výber, takže sa financie, ktoré boli určené pre zdravotníctvo presmerovali. Samozrejme tajne. Zostavil sa zoznam ľudí, ktorí pôjdu na Mars, pretože tam pochopiteľne nechceli vziať všetkých nenakazených.

Predstavitelia Korporácie boli totiž toho názoru, že ľudská rasa sa musí vyvíjať a „obyčajní“ ľudia by ju v tom brzdili. Odísť teda mohli len vplyvní, mocní a bohatí ľudia. Aj z radov vedcov či doktorov boli vybraní len tí najlepší, či tí, ktorí na to mali peniaze.

Všetko išlo hladko, no objavil sa problém, pretože si vedci uvedomili, že sa môže niečo pokaziť a oni potrebujú plán B. Alebo lepšie povedané potrebujú miesto, na ktoré sa môžu vrátiť. Verili, že tí, ktorí tu zostanú napokon vymrú, no nemohli si byť istí, a tak vymysleli ďalší plán.

Počas neúnavnej snahy o nájdenie lieku na pôvodný vírus, ktorý dostal označenie DV-6, sa im podarilo vytvoriť nový vírus. Bol ešte horší, pretože zatiaľ, čo DV-6 spôsobuje stratu zraku, problémy z dýchaním či v najhoršom prípade smrť, nový vírus – nazvaný DV-5 – má na ľudský organizmus oveľa

horšie účinky. Tie rozdelili do štyroch fáz, jedna horšia ako druhá.

Prvá fáza: halucinácie a pomalá strata pamäti.

Druhá fáza: rast nových končatín.

Tretia fáza: trhanie a obnovovanie kože.

Štvrtá fáza: úplná strata pamäti a celkového ľudského zmýšľania.

DV-6 je síce smrteľný, no DV-5 premení ľudí na monštrá bez akejkoľvek sebakontroly. Práve preto musel zostať len v laboratóriách a za žiadnu sa nesmel dostať von. Čo bola kedysi nočná mora, sa teraz stalo nevyhnutným, alebo skôr žiadúcim. Takže nový vírus Korporácia preskúmala, dokonca vylepšila a napokon ho v časovaných bombách rozmiestnila do tzv. živých miest.

To boli mestá, ktoré zvládali kolaps systému, no každým rokom ich ubúdalo. Buď prišli o zdroje potravy a pitnej vody, alebo sa vírus DV-6 nekontrolovateľne rozšíril. Bomby s DV-5 boli načasované tak, aby vybuchovali v dvojdňových intervaloch. Prvá mala teda vybuchnúť už o dva dni od vzletu špeciálnych lodí, ktoré mierili na Mars. Samozrejme, aj tieto bomby mali systém, pomocou ktorého ich bolo možno deaktivovať.

Beka to vedela, pretože si tie plány všimla, keď bola na úteku z Korporácie, pre ktorú kedysi pracovala. Bola jej hlasom, tvárou, no nie mozgom, takže nemala poňatia, čo presne sa chystá. Prišla na to až vo chvíli, keď ju odvedli do podzemných častí budovy, v ktorých sa nachádzali laboratóriá, aby na nej vyskúšali posledné vylepšenie DV-5. Jej sa však podarilo ujsť, no predsa na vlastné oči videla, čo chcú ľuďom urobiť a čo im už urobili. Všimla si plány, dokumenty, zoznamy. A rozhodla sa, že musí zabrániť spusteniu bômb. No nemala nikoho, komu by mohla veriť. Až na Aleca, priateľa z

detstva, ktorý ju teraz síce nenávidel, no bol ochotný položiť vlastný život pri záchrane iných. Tým to začalo.

Odvtedy už ubehol mesiac a pár týždňov, vlastne málokto mal ešte stále pojem o čase. Vedeli len, kedy je noc a kedy deň. A tiež, že Korporácia odhalila, čo chcú spraviť.

Odrazu začuli zvuk helikoptéry, ktorý ich prenasledoval už niekoľko týždňov. Beka sa pri ňom ako vždy strhla, pretože vedela, že ona je tá, ktorú hľadajú. Každý deň sa zobúdzala s pocitom viny, pretože zatiahla svojich priateľov do tohto chaosu, no potom si pripomínala, že to bola ich slobodná vôľa. Niekoľkokrát sa ich spýtala, či sú si istí svojím rozhodnutím. Zakaždým im prízvukovala možné riziká. No oni sa nenechali odradiť, ani jeden z nich, takže ich bolo teraz šesť. Už nebola sama ako na samom začiatku tohto kolotoča nebezpečenstiev.

Letmý pohľad na ostatných členov skupiny stačil na to, aby všetci pozbierali zvyšky síl a rozbehli sa vpred. Už nejaký čas skúmali ruiny mesta, ďalšej obeť pádu politického systému, ktorý sa zrútil kvôli smrtiacemu vírusu šíriacemu sa po celom svete. Vysoké budovy sa opierali jedna o druhú, niektoré boli zavalené, iné tak zničené, že sa nedalo rozoznať, aký účel kedysi mali. Neboli tu žiadne známky po akomkoľvek živote, až na zelené popínavé rastliny, ktoré ostro kontrastovali so šedým ošúchaným kameňom.

Po radikálnej zmene podnebia na celom svete, spôsobenej ekologickými katastrofami, sa objavilo mnoho nových druhov rastlín. Dokázali sa prispôbiť prostrediu natoľko, že prežívali aj v obrovských horúčavách.

Skupina priateľov zahla za najbližšiu budovu, ktorá mohla kedysi slúžiť ako škola a ocitla sa pred zívajúcim otvorom. Tušili, že by to mohol byť bývalý vchod do metra. Napriek tomu, že sa im priečilo čo i len pomyslenie, že by tam mali vojsť, nemali inú možnosť. Začali opatrne schádzať dolu schodmi.

Okamžite ich ovalil pach hniloby, pod nohami im čľapkala voda.

„Smrdí to tu ešte horšie ako my,“ skonštatovala sucho Brianna. Ostatní sa len smutne usmiali, pretože veľmi dobre vedeli, že má pravdu. Neumývali sa už niekoľko dní, na slnku sa spotili a oblečenie mali už minimálne dva týždne rovnaké.

Beka si v posledných zvyškoch prirodzeného svetla obzrela svoj odev. Voľné tmavozelené nohavice s veľkými vreckami a čiernym opaskom, tmavohnedé šnurovacie topánky, zelenošedé priliehavé tričko s dlhými rukávami. Všetko spotené a špinavé od piesku a hliny. Dokonca aj jej krátke červené vlasy boli zlepené špinou a potom. Jej spoločníci na tom neboli o nič lepšie. Ba dokonca, niektorí vyzerali oveľa horšie, najmä Felix, ktorý neúmyselne spadol do bahnitej jamy, takže sa naňho piesok lepil ľahšie.

Členovia skupinky vytiahli baterky, pretože čím ďalej kráčali, tým ich obklopovala väčšia a väčšia tma. Beka natiahla ruku, aby sa mohli pridržiavať steny, no okamžite ju stiahla opäť k telu, pretože sa dotkla čohosi slizkého. Mohlo to byť len vlhkým vzduchom, no po tom všetkom, čo zažila, si už nebola istá ničím.

Kai, kráčajúci pred ňou, zasvietil na stenu a strhol sa. Beka si s ním vymenila nervózny pohľad, pretože po ich pravici sa tiahol múr pokrytý zeleno-fialovým svinstvom, ktoré nápadne pripomínalo žili človeka. V Bekinej mysli sa vynoril obraz spred mnohých týždňov na človeka, na ktorom vírus odskúšali. Jeho tvár bola spleťou zelených a fialových žíl, vyzeraúcich, akoby sa snažili preraziť cestu na povrch. Z tej spomienky jej prešiel mráz po chrbte.

„Nemyslím si, že bol dobrý nápad sem ísť.“
„Sklapni, Kai! Zavri tie svoje prekliate ústa a prestaň aspoň na chvíľu mudrovať!“ zasyčal Alec, pretože čosi začul. Hluk

prichádzal spredu, a teda z útrobov metra, nie od otvoru, ktorým sem skupinka prišla. Všetci spozorneli a pevnejšie zovrelí provizórne zbrane, v očiach sa im zračil strach, no žiadnym iným spôsobom ho nedali najavo. Beka naprázdno prehltila, no hrča v jej hrdle zostala. Tobias sa postavil bližšie k Brianne, pripravený ju chrániť za každú cenu. Alec vyrazil do tmy a Kai s Felixom prestali na moment dýchať.

Ozval sa prenikavý ľudský výkrik, Alec vyšprintoval z temnoty, po ľavej ruke mu stekala krv.

Chvíľu sa nič nedialo, a tak Tobias pomaly zodvihol baterku, aby mohol zasvietiť do tmy. Svetlo dopadlo presne na tvár ohavnej bytosti, ktorá bola kedysi človekom, no teraz k tomu mala ďaleko. V očiach sa jej zrkadlila len nemá prázdnota. Vôbec žiadne emócie. Kožu mala jemne sfarbenú do fialova, z hrude jej trčala tretia ruka. Keď sa jej z úst vydral neľudský rev, spolu s ďalšími sa rozbehla vpred.

Beke hneď došlo, že to musia byť pokusné králiky Korporácie. Obete vírusu DV-5, prežívajúce pod zemským povrchom, aby neboli vystavené slnečnému žiareniu.

Ktosi skríkol: „Bežte!“ Nedalo sa však presne rozoznať kto, pretože sa výkrik stratil v špl'achote vody a reve monštier. Bolo však jedno, kto to povedal, všetci sa už aj tak rozbehli, aby sa dostali do bezpečnej vzdialenosti. Nikto sa neodvážil ani obzrieť, nie to zastaviť, takže boli čoskoro celý mokří. Hrôza im zahalila myseľ natoľko, že zabočili zlým smerom a ocitli sa tak v slepej uličke s malým otvorom na strope, ktorým sem prenikalo svetlo. Možno to kedysi bolo metro, no dalo sa rozoznať, že isté chodby zavalilo, takže obyvatelia vytvorili nové otvory. Tiež sa tu nachádzali veľké kovové dvere, ktoré by sa dali spustiť a odrezali by tak skupiny od seba.

„Fajn! Kai a ja sa postaráme o dvere, Felix sa pokúsi nájsť kamene, ktoré na seba navrství, aby sa dalo dostať k otvoru!“

Bria, Alec a Beka odlákajú zatiaľ hentie kreatúry!“ vykrikol Tobias, ktorý ako plánovač skupiny bol vždy o pár krokov vpred. Nikto nenamietal, beztak na to nebol čas.

Kai s Tobiasom sa postavili každý po jednej strane dverí, aby mohli nájsť spúšťací mechanizmus. Felix, zo všetkých najsilnejší, začal presúvať kamene, kde tu nejaký hodil po príšerách. Beka, Brianna a Alec sa rozostavili tak, aby si náhodou nevrátili navzájom, no zároveň tak, aby si mohli kryť chrbát. Beštie vyzerali síce odporne, no neboli také ohybné a ich reflexy neboli také rýchle. Tiež ich bolo len päť a neboli také zohraté ako ich traja protivníci. Podzemím sa ozývala akási zmes revu, ľudského kriku, buchotu kameňov a škripotu starého železa.

„Vráťte sa k Felixovi! Ak tie dvere spustíme raz, už ich nevytiahneme!“ rozkazoval zadychčane Tobias, no keď si všimol, že nikto nenasleduje jeho pokyny, nervózne pokračoval: „Brianna, Alec! Hovorím späť!“ Kai schytil Beka sa pravý lakeť a bez okolkov ju sotil k Felixovi. To isté spravil s Briou, ktorá kládla výrazne väčší odpor, pretože bola opäť vo svojom bojovom živle. Felix ju pre istotu schmatol okolo pása, aby nemala možnosť ujsť. Keď sa Kai načial aj po Alecovi, ozval sa škripot, pretože železné dvere sa začali zosúvať. Tobias skočil k ostatným v rovnakej chvíli ako Kai, no Alec sa ešte stále oháňal palicou a uhýbal sa pred množstvom rúk. Dvere sa zrútili na dol, jediné čo ich zastavilo pred úplným zavretím bolo troje párov rúk.

Beka sa s hrôzou v očiach pozrela na jedného z jej priateľov, ako sa snaží dobehnúť včas, no keď ho blede fialová ruka schmatla za nohu a prudko potiahla vzad, bolo jasné, že to nestihne. Ani chlapci nedokázali dvere dlhšie udržať.

Všetci pochopili, že odtiaľto odídu len piati. Takže keď sa Kai, Tobias a Felix na seba pozreli, aby sa pohľadom

dohodli, že je čas dvere pustiť, Beka tiež pozrela na svojich štyroch priateľov. V mysli sa im ospravedlnila za to, čo sa chystala urobiť. A potom, bez varovania, skôr ako sa dvere zavreli na doraz, pretiahla sa popod ne. Nesúhlasné výkriky jej mena pohltilo tresnutie ťažkého kovu o kameň. Beka sa vzprialila, aby sa mohla opäť postaviť príšerám a vybojovať tak späť svojho priateľa, no ten už stál na vlastných nohách a okrem rany na ruke, nemal žiadne iné poranenia.

„Prečo si to urobila? Si normálna?“

„Lebo ťa odmietam nechať zomrieť, ty idiot!“

Nebol čas na dohady či hádky, pretože aj príšery zmiatol hluk, takže sa im naskytla jedinečná príležitosť ujst'. Alec schmatol Beku za ruku a spolu sa rozbehli do tmavej chodby...

Ema Jeleňová, 13 rokov

ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa

1. miesto, I. kategória, poézia

X X X

strácajúca sa žubrienka
v močiari z odpadov
nohy vyliezajú z úkrytu
chvost mizne spolu s miestom

mysel' opúšťa telo
prsty sa vlečú po betóne

vynáranie je vždy spojené
so stratami

stará jablň

má prsty hlboko zaborené do zeme

párajú šaty z hlíny
šijú si z nej život
prečesávajú
vodné pramene vlasov

posielajú odkazy hore
pomaly
trpezlivo
postupne

každý rok drží v dlaniach
zrelé plody

bosý

cesta mu poranila nohy
ostávajú za ním
iba mláky a nešťastia
v tmavých uliciach hľadá
svetlo

kolobeh

žlté listy
zasiate v čiernych slzách
hrubá stonka
so zelenými srdiečkami
pripomína mi čas s babkou
keď oberáme
ovocie uhorky a sny
semienka sa ukrývajú hlboko
hlboko v zemi
tiahnu sa za slnkom

x

plačúce mraky
zasýtili pôdu
slnečné kvapky
rastúce ako zuby
z ďasien bábätka
sa ťahajú zo zeme
otvárajú oči

otec

tvoje pery vyhlúbili miesto
na mojom čele
narástli mi krídla
v tvojom náručí
sa množí šťastie
vlastníš kľúč
ktorý zamyká hnev

hľadám sa v tebe

medovejarná

slnéčné lízanky pletiem do venca
stonkou mi podpísali tričko
potom strapaté hlavičky
ukladám do košíka
doma plávajú v hrnci s vodou
rozpustené zlato nalievam
do zaváraninovej fľaše
s nápisom horčica

tajomstvo

namočené v zvedavosti
prenajalo si moju myseľ
stavia tam bludiská zo slov
chcem ho vyst'ahovať
zbalila som mu kufre
predbehlo ma
zostal po ňom nepokoj

to pekné

do mušle sypem zážitky
z minulého leta
ukrývam v nej poklady
figy ktoré vyzerajú ako púčiky orgovánu
bicyklovanie na pobreží
plavbu loďou s vetrom vo vlasoch
neutíchajúci koncert v korunách stromov

celé more

má farbu tvojich očí

Timea Paligová, 14 rokov

ZŠ Komenského, Svidník

2. miesto, I. kategória, poézia

SLOVÁ

„Ľutuješ, že si nemohla urobiť viac
a zároveň ľutuješ, že si tam bola.“

Pozerám mu do očí.

Nech nájde pravdu, akú len chce.

Pretože, bez ohľadu na to, čo vravíte, alebo čo ste,
ľudia si aj tak budú mysliet' svoje a nebudú vám veriť,
pretože si vytvorili vlastný názor,
názor, na to, kto ste, čo robíte a ako sa správate.

Slová vždy potrebujú odozvu.

Vedia nás spáliť na určitom mieste,
no vedia ich aj uhasiť.

Vedia nás pohladit' na srdci, ale vedia nás zničiť.

Zničiť.

Veľmi silné slovo pre niekoho, ako som ja.

Nepoužívam ho často, pretože žijem vo svete
pozitívnej nálady, a preto,

nikdy nemíňam čas zbytočnými slovami, ktoré nás ničia.

Je to zvláštne.

Slová nikdy nemali chybu.

Vždy vedeli, čo znamenajú,
no zároveň o tom nemali pochýb.

Vedeli, ako ďaleko vedia zájsť,
no nikdy, až tak ďaleko nezašli.

*Jednoducho, slová sú zraniteľné.
Nie tak úplne, pretože vždy sa v zápornom slove,
nájde kúsok svetielka.
Svetielka, ktoré nám ukáže, že aj v tom negatívnom slove,
je kúsok dobra.
Slovo je iskra v našich očiach.*

Rastislav Vateha, 13 rokov

ZŠ Komenského, Svidník

3. miesto, I. kategória, poézia

ČLOVEK PODĽA PAVLOVIČA?

Človek človeku človekom ...

Ak môže naučiť iného dobrému ...

Ak nesúdi podľa výzoru ...

Ak pozná jeho srdce ...

Ak utrpenie človeka mu nie je cudzie ...

Ak robí šťastných iných ...

Ak usmeje sa v časoch dnešných ...

Ak nájde dobro v druhých ľuďoch ...

Ak nechodí len po nákupoch ...

Ak kladie správne otázky ...

Ak nežije bez lásky ...

Ak podá ruku pravú chvíľu ...

Ak spoznáva pravú vieru ...

Ak vchádza k ľuďom správnou bránou ...

Ak nebaží za svetskou slávou ...

Ak oživí, povzbudí a umocní dušu národa ...

Ak po ňom neostane iba prázdnota ...

Ak nestojí iba vo vitríne múzea

K tomu ho povzbudzuje jeho viera ...

Andrea Babíncová, 15 rokov

ZŠ Slovenských partizánov, Považská Bystrica

Cena riaditeľky ZŠ D. Tatarku v Plevníku-Drienovom

I. kategória, próza

MOZAIKA ĽUDSKÝCH SRDC

Všetkým správnym chlapcom zlomia srdce nesprávne dievčatá. Všetkým správnym dievčatám nesprávni chlapci. A potom keď príde pravá známosť, nespoznáme ju. Alebo si len povie-me, že mať opäť zlomené srdce sa nám neoplatí.

Keď idete po ulici, koľko ľudí s celým srdcom vidíte? Málo. Možno len malé deti, ktorých srdce má ešte všetky časti. A takto chodíme po svete. S vedomím, že naše srdce nemá všetky časti. S vedomím, že príde niekto nový a nám zo srdca opäť kúsok ubudne.

No čo sa stane, ak nám zo srdca neostane vôbec nič? Azda len prázdnota. Staneme sa zlodejmi srdc my. Bežný kolobeh. Od nás si stále niekto pomaly odštepoval kúsok nášho srdca. Keď sa minulo, začneme odštepovať my. Nie naschvál. Nie ako pomstu za to, že naše srdce bolo postupnou mozaikou rozložené. Jednoducho potrebujeme zaplniť priestor. A tak si odštiepime kúsok z iného srdca.

Odštiepíte časť mozaiky niekoho cudzieho. Ublížite mu, on ublíži ďalšiemu a ten ďalší potrebuje zaplniť časť mozaiky, tak si odštiepi zo srdca ďalšieho.

A ten ďalší, ten sa možno chystá ublížiť niekomu, na kom vám záleží. Malému dieťaťu s čistou dušou, ktoré ste chceli pred svetom zlodejov srdc a tvorcov mozaiek uchrániť. No nepôjde to.

Už ste si odštiepili...

Lenka Malcherová, 13 rokov

ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa

Cena riaditeľky POS v Považskej Bystrici

I. kategória, poézia

OKNO

vietor fúka cez výzgavé pánty
až do najhlbšieho vnútra
dážď bubnuje na sklo
nešetrí soľou

obraz
nikdy naň nesadá prach
priznáva všetko

keď sa cítim sama
vidím sa v ňom
ako v zrkadle

HAVRAN

škrekot počuť až do susednej ulice
lieta medzi lampami ako nočný motýľ
jemný plášť mu zohrieva krehké telo
čertov sluha s temnými očami

noc tleskla

zostala po ňom iba čierna

ZÁVES

zatiehnutý
je záhadný
ako škatuľa ktorú nájdeš na pôjde u babky

stále objavíš niečo iné
lastovičky
čo si našli domov pod strechou
kvety
ktoré stihli rozkvitnúť
na roky nerodiacej jabloni
starého suseda
s jarou sa opäť nadýchol

nikdy ma neomrzí rozhrňať ho

POKLADNIČKA

zaváraninové sklíčko od čerešní
dostalo druhú šancu
cez nálepku „čerešne od babky“
je prelepený papier s nápisom „sny“
je v nej odložený
zoskok padákom
výlet do Ria
najlepšia kniha roka

o vyrezaný otvor na viečku
som sa už toľkokrát porezala

asi ešte nie je čas na plnenie snov

Jozef Lukačovič, 16 rokov

Gymnázium Jána Hollého, Trnava

Cena riaditeľky Považskej knižnice v Pov. Bystrici

I. kategória, poézia

TRÚBA Z JERICHU

Hlas sa ozval

Nebol ticho

Zhíkol

Vravel, že nechce byť sám

Čo stojí pred bránami mohutného mesta

Smial sa

Reval

A my

Počuli sme hlas

Čo sa niesol k nám

Otvor, ľudská duša,

my chceme k vám.

Načo? Dobré vám i tam!

Smiali sme sa i my

A hradbou zatriasol

Hlas

Čo nebol ticho

V pravý čas!

JÁNOVI SMREKOVI

Mám mat' rád.
To jest príkaz zhora.
No čo však, keď duša zvolá

Ešte nechce sa mi.
Ešte životom
Neprešla som
Ešte skúsiť chcem to i to.
Ešte toho
Mnoho.

Čo povedať jej?
Teraz vyber?
Keď nedostatkový materiál
Sám sa núka, vnucuje
Tak ber, kým máš
Kým máš na výber.
Potom už nebude!

A ani ty nebudeš
čím si bol
Ber teraz! I Ján Smrek
tak sa rozhodol.

HOSTINEC

Sedel a pozeral
Na dno pohára
Alebo ako slovo Pána,
Čo ho umára
Veľmi si chcel štrngnúť
No nemal s kým
Odišli jemu
Odišiel iným

...pohár.
Bol prázdny.
Tak sedel nad
Či s ním?

Petra Tarožíková, 12 rokov

ZŠ s MŠ Papradno

Cena MO Matice slovenskej v Považskej Bystrici

I. kategória, próza

METERO 10

Kráčam tmou. Hustou tmou. Zrazu sa predo mnou objavilo malinké svetielko. Čím sa viac približujem, tým je väčšie. Zväčšuje sa, pohlcuje ma a zrazu... crfn, crfn, crfrn. Zazvonil mi budík. Ahoj, som Mia a mám trinásť rokov. Navonok možno vyzerám ako obyčajné dievča, ale v skutočnosti taká nie som. Dievčatá v mojom veku rozmýšľajú len nad tým, čo si oblečú, s kým pôjdu von, aké majú známky... Mňa zaujímajú úplne iné veci. Sme jediní žijúci tvorovia vo vesmíre? Aký veľký je vesmír? Čo je to čierna diera?

Dnešné piatkové ráno prebiehalo úplne normálne. Obliekla som sa, umyla, najedla a odišla do školy. Nemám žiadnych priateľov, a tak sedím sama v úplne poslednej lavici. Prvú hodinu sme mali matematiku. Matematika mi nejde a vôbec ma nebaví. Od nudy som zaspala. V mojom sne som bola v úplnej tme a len predo mnou bolo malé svetielko. Čím som sa približovala bližšie, tým svetielko rástlo, pohlcovalo ma... „Danková, pod' to vypočítaj,“ zo sna ma prebudil hlas učiteľky Fialkovej. Musela som ta ísť. Samozrejme, vôbec mi to nešlo. Po úmorných piatich hodinách som sa konečne vybrala domov. V tú noc sa mi znova sníval ten divný sen. Bola som v tme. Nič som nevidela. Predo mnou bolo svetlo. Zväčšovalo sa a zväčšovalo, až bolo také veľké, že som okrem neho nič nevidela.

Na druhý deň sa ma otec pri večeri spýtal: „Mia, si už zbalená?“ „Kam?“ začudovala som sa. „Veď ideme do New Yorku!“ Ale nie! Úplne som na to zabudla. Moji rodičia tam musia ísť pracovne a mňa nechceli nechať dva týždne doma samu. Pracujú v medzinárodnej vesmírnej agentúre. Vstala som od stola a bežala hore do izby pobaliť sa. Vyrážali sme skoro ráno. Leteli sme asi dvanásť hodín. Bola to zábava, pretože lietadlom často necestujem. Okrem toho z okna možno pozorovať veci dolu na zemi z takej výšky, že sa zdajú malé ako chrobáky.

Do New Yorku sme dorazili okolo obeda. Ubytovali sme sa v krásnom hoteli blízko práce mojich rodičov. Vstúpili sme do veľkej haly, ktorá bola vyzdobená zaujímavými obrazmi. Na konci tejto miestnosti bola recepcia. Milá staršia pani nám dala kľúče od našej izby. Vyšli sme po širokom mramorovom schodisku až na najvyššie poschodie a vstúpili do dverí s číslom 28. Naša izba bola veľmi priestranná a celkovo pôsobila dobrým dojmom. Mala presklenú strechu, takže v noci bolo vidieť hviezdy. Nesmierne ma to fascinovalo. Bola som hore dlho do noci a pozorovala ich. Aké by bolo priblížiť sa k nim? Keď som konečne zaspala, sníval sa mi znova ten istý sen. Akurát, že teraz bol trochu živší než inokedy. Bola som v tme. Veľmi hustej tme. Pomaly som sa približovala ku svetlu, ktoré sa zväčšovalo a zväčšovalo, až ma nakoniec celkom pohltilo.

Vstávali sme veľmi skoro. Naraňajkovali sme sa a išli sme do práce mojich rodičov. Bola to mohutná budova s asi tridsiatimi poschodiami. Vstúpili sme do obrovskej vstupnej haly. Čakala ma tam moja sesternica Jessica. Veľmi som sa potešila, pretože sa spolu často nestretávame, ale aspoň nemusím byť v agentúre sama. „Môžete sa tu poobzerať,“ povedal ocko. Nebolo nám treba viackrát hovoriť a hneď sme sa rozbehli preč. Bolo to tam nádherné! Dlhé chodby s bielymi stenami,

naleštené podlahy, strop s modelmi hviezd a planét. Boli sme asi všade! V jednej miestnosti boli laboratóriá s rôznymi skúmkami, v druhej vesmírni inžinieri stavali prístroje do raketoplánu, v tretej pozorovali meteority.... Všade boli milí ľudia a všetko nám vysvetlili. Ako sme išli po chodbe na najvyššom poschodí, natrafili sme na malé dvere s nápisom: NEVSTUPOVAŤ! Chvíľu sme pred nimi len tak stáli a dívali sa na ne. Už som chcela otvoriť dvere, ale Jessica ma zastavila. „Nečítala si ten nápis?! Nesmieme tam ísť!“ „Takáto príležitosť sa ti nenaskytne každý deň,“ odpovedala som jej ostro a vošla som dnu. Jessica nemala na výber a išla za mnou. Bola to miestnosť veľká ako naša školská telocvičňa. Všade po stenách boli povešané skafandre. V strede stála malá truhlica s nápisom METERO 10. „Čo myslíš, čo to je?“ spýtala sa ma ticho Jessica. „Ja neviem. Skúsím to nájsť na internete. Možno to tam bude,“ povedala som a už som aj vyťahovala mobil. Chvíľu mi to trvalo. „Je to teleportér,“ povedala som po chvíli. „Čože je to?“ nechápala Jessica. „Teleportér! Tu je napísané: METERO 10 alebo inak MT 10 je najlepší teleportér všetkých čias. METERO 10 vás môže premiestniť kamkoľvek, ak je to v mliečnej dráhe. Ľudia ho ešte neskúšali na teleportovanie medzi planétami, ale na Zemi sa premiestňovali bez problémov.“ „Vau!!“ povedali sme s Jessicou naraz. Chvíľku sme obidve váhali. Pozreli sme sa na seba a dorozumeli sme sa aj bez slov. Obliekli sme si skafandre, keď sme zrazu začuli kroky. Do miestnosti vošli pracovníci agentúry. Len tak-tak sme sa stihli skryť do kúta miestnosti „Myslím si, že METERO 10 by sme mohli otestovať už zajtra,“ povedal mladší z dvojice. „Nie! Musíme počkať až do budúceho týždňa. Sľúbili sme to novinám,“ odpovedal mu ten starší. „Škoda! Mimochodom, kto ho dnes stráži?“ „Tieto dva dni ho majú na starosti Emily a Megan, potom ho majú....“ hovoril starší. Zvyšok sme už nepočuli, preto-

že zavreli za sebou dvere. „To bolo teda o chlp,“ povedala som Jessica, keď sme vyšli zo svojej skrýše. „Nevieš, ako to funguje?“ spýtala sa ma, keď sme kráčali k METERU 10. Bol to malý biely guľatý prístroj vo veľkosti futbalovej lopty. Po jeho stranách bolo zopár gombíkov každý inej farby. „Neviem. Ale tu je nejaký papier. Prečítam ho. Je tu napísané: Najprv stlačte zelený gombík na prístroji. Potom na klávesnici na monitore napíšte, kam chcete ísť. Ak cestujete viacerí, chytte sa za ruky. Vezmite si METERO 10 do batohu na skafandri. Nezabudnite však, že kyslíková bomba vám vystačí iba na 5 hodín a METERO 10 umožňuje na jedno nabitie iba 3 teleportácie. Veľa šťastia!“ Ako som dočítala, pozapínali sme si skafandre a ja som vzala METERO 10 do rúk. Ozvala sa tichá hudba a na obrazovke sa zjavil nápis ‚Vitajte‘. Potom sa objavila klávesnica. Kam teraz? Čo tak... na Mars. Zadala som cieľ do klávesnice a opatrne vložila METERO 10 do vaku. Chytila som sa s Jessicou za ruky. Zjavil sa pod nami portál. Padli sme doň a začali sme sa veľmi rýchlo točiť. Okolo nás sa mihali farby. Už mi začínalo byť zle. Začali sme spomaľovať a vnímať veci okolo seba. Tvrdo sme pristáli na pevninu. Dost' to bolelo. Gravitácia bola veľmi silná. Bolo tam chladno a okolo nás samá pustina. Na oblohe som videla dva mesiace Marsu, Fobos, čo v preklade znamená strach, a Deimos, čo znamená hrôza. Všade boli priehlbiny a všetko bolo pokryté žltó-červeným pieskom. Bolo to zvláštne byť na inej planéte, ale zároveň som bola zvedavá, čo sa ukrýva vo svete neznámom. Išli sme rovno za nosom. Okolo nás nebolo nič iné len piesok a... vzadu sa čosi mihlo. Zľakli sme sa. Doteraz sme boli presvedčené, že okrem nás na planéte Zem vo vesmíre nikto nie je. Pomaly sme sa k tomu približovali. Nehýbalo sa to. Podišli sme bližšie aj by som vykrikla, keby som vtedy ako zázrakom nestratila hlas. Bolo to malé asi dvadsať centimetrov na výšku, huňaté s veľmi veľkými čiernymi očami

a celkom mi to pripomínalo fretku. Keď som tvora chcela pohladkať, utiekol. Chvíľu bolo ticho. Zrazu sa ozvalo dunivé búchanie. Hnalo sa k nám obrovské stádo veľkých aj malých fretiek. Stáli sme ako prikované. Nedokázali sme sa pohnúť. Zastali blízko pred nami. Mysleli sme, že na nás zaútočia, ale namiesto toho si políhali okolo nás. Spadol nám kameň zo srdca. Ukázalo sa, že sú veľmi prítulné. Bola som len zvedavá, ako tu mohli prežiť. Čo jedli? Čo pili? Kyslíková maska nás upozornila, ubehli dve hodiny. Rozhodli sme sa, že pôjdeme ďalej. Vytiahla som METERO 10. Kam teraz? Môžeme ísť už len na jednu neznámu planétu, aby sme sa mohli vrátiť bezpečne na Zem. Rozhodla som sa, že pôjdeme na trochu vzdialenejšiu a menej preskúmanú. PR 5. Síce sa nachádza sa mimo slnečnej sústavy, ale mala by mať prijateľnú teplotu od -5°C do 15°C . Zadala som názov planéty do klávesnice a skryla METERO 10. Pod nami sa zjavila diera, do ktorej sme opäť spadli. Krútili sme sa, okolo nás sa mihali farby. Po hodnej chvíli sme začali spomaľovať.

Vtedy som si uvedomila, že som urobila veľkú chybu! Zabudla som, že PR 5 sa nachádza mimo Mliečnej dráhy a blízko čiernej diery. Boli sme ľahké teleso, kým sme stihli dopadnúť, čierna diera nás vtiahla do seba. Chvíľu sme padali a potom sme sa ocitli vo voľnom priestranstve. Okolo nás bola hustá tma a my sme sa vznášali v nej. Jessica bola veľmi vystrašená a priznám sa, že ja tiež. Skúšala som zapnúť METERO 10, ale nešlo to. „Prepáč, je to moja vina,“ povedala som Jessice po chvíli. „To nič,“ povedala uplakaným hlasom. „Nemali sme to robiť. Bolo to príliš nebezpečné. Najhoršie na tom je, že žiadny človek v čiernej diere nebol, a teda neviem, ako sa môžeme dostať von.“ Objala som ju. Pokúšala som sa zapnúť METERO 10, no bez výsledku. Nakoniec som to vzdala. Vznášali sme sa už dve hodiny. Kyslík nám pomaly dochádzal. Zostávalo nám

posledných 60 minút. A vtedy som to zbadala. Svetlo! Presne tak ako v mojom sne! Všade tma a vzdialené svetlo. „Jessica, mám nápad! Vidíš tamto svetlo? Podľa mňa je to cesta von. Sníva sa mi o tom už asi tri mesiace. Keby sme skúsili priblížiť sa k nemu, možno by sme sa dostali von!“ „Ale ako by sme to spravili?“ nedôverčivo sa ma spýtala. „Môžeme priplávať. Akoby sme boli v mori.“ Na výber sme nemali. Pohybovali sme sa veľmi pomaly. Ubehla štvrt' hodina a svetlo bolo viditeľne väčšie. Prebehla pol hodina a už bolo obrovské. Prebehla trištvrt' hodina a my sme boli úplne pri ňom. Posledných päť minút bolo najťažších. Ako keby sme plávali proti prúdu. Chytili sme sa za ruky. Svetlo nás pohltilo a my sme sa začali znovu krútiť. Dopadli sme na PR 5. Ale nebolo to ako na Marse. Od ružovkastej zeme sme sa odrazili ako na trampolíne. Skákali sme hore a dolu. Bola to neskutočná radosť. Unikli sme z čiernej diery! Ešte nikto tam nebol! Bola to najkrajšia chvíľa v mojom živote! „My sme to zvládli! Podarilo sa nám to!“ vykrikovala Jessica. Naštartovala som METERO 10, ktorý už znova fungoval, a napísala som Zem. Táto cesta trvala trochu dlhšie, ale dorazili sme s dvojminútovou kyslíkovou rezervou. Nebolo to tvrdé pristátie. METERO 10 zariadil, aby sme dopadli bez problémov. Dali sme si dolu skafandre. „Už nikdy nechcem opustiť Zem!“ vyhrkli sme naraz, akoby sme si čítali myšlienky. Vo vesmíre ubieha čas rýchlejšie, čiže na Zemi sme boli preč len dve hodiny. Uložili sme skafandre aj METERO 10 na svoje miesto a so smiechom a úľavou na srdci sme bežali za rodičmi. Práve boli na odchode. Ale nad niečím som rozmýšľala až do konca svojho života. Hovoril mi ten sen, že sa stane niečo veľké v mojom živote?!

Carmen Mihaliková, 16 rokov

ZŠ Malinovského, Partizánske

Cena MO Matice slovenskej v Plevníku-Drienovom

I. kategória, poézia

POETICKÉ ZÁZRKY

Zázrak je, keď sa po daždi vytvorí dúha

keď pramienky vlasov zdobí stuha

Zázrak je, keď potok žblnká

keď na breh pripláva morská vlnka

Zázrak je, keď sa смеjú oči

keď sa svet nekonečne točí

Zázrak je, keď padajú vločky z neba

keď náhodne stretnem Teba

Zázrak je, keď necháme stopy v snehu

keď pocítíme dotyky aj nehu

Zázrak je, keď rozdávame lásku

keď v slove zameníme hlásku...

Ema Jeleňová, 13 rokov

ZŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa

Cena poroty

I. kategória, próza

NEMÁM RADA DETSKÉ ŠAMPANSKÉ

Oslava. Najprv sfúkol sviečku šesť.

Zavrel oči, povedal: „Prajem si, aby...“ Ostatné slová pošepkal slnečným vílam. Sfúkol dvojku. Zjedol jednu lyžičku koláča a zapil ho detským šampanským. Odpadol. Dramatický pád si nechal na koniec (vždy chcel hrať v divadle).

Začalo to: panika, krik, strach, nakoniec plač. Zavolala som záchranku, dedko by bol na mňa hrdý, ako to zvládam. Naklonila som sa nad neho, na líce mu spadla moja ťažká slza plná strachu. Od nervozity som do seba nahádzala koláč a dala som si glg šampanského (chutilo odporne). Potom si už na nič nepamätám.

Zobudili sme sa naraz v nemocnici. Dedko a ja. Na nič som si nevedela spomenúť. Ale predsa na niečo áno. Kým sme sa dostali do tejto izby, mala som 13 rokov a dedko 62, nie naopak!

Och!!!

Dedko sa začal hrať na detektíva. Vyhŕklo z neho: „Čo si jedla?“

„Koláč,“ odpovedala som.

„Dofrasa, už viem, kde je pes zakopaný,“ zatiahol dedko neprirodzeným detským hlasom. Bola to jeho obľúbená fráza. Síce som bola v tele šesťdesiatdvaročnej ženy, ale v mojej

hlave bola stále pubertiačka. „Dedko, to nie je cool, nemôžeš používať takéto slová,“ zašepkala som.

Dedko sa nahlas zasmial a zjedol nemocničné raňajky.

Prišla rodina. Sestra vybuchla smiechom. Zakričala som: „Hej, ségra, šibe ti?“

Potom som pochopila. Dedko sa začal tiež smiať. „Oki, toto musí skončiť, nájdime ten koláč,“ chcela som sa zdvihnúť z postele, no sestrička ma posadila naspäť.

Večer nás z nemocnice prepustili. Bolel ma každý jeden kĺb! Dedko si veselo poskakoval.

„Hahahaha, veľmi vtipné,“ utrúsila som naštvane.

Dedko sa na mňa usmial a povedal: „Aspoň vieš, čo prežívam...“

Využila som situáciu. „Jožinko, vnúčik môj mladučký, pod' ma povozit!“ Sadla som si na vozík a nechala sa viezť. Vyťahala som ho za líca a upravila mu vlasy. Presne tak ako to nemám rada.

Dedko na mňa žmurkol, naklonil sa ku mne a zašepkal do tmy: „Ešte raz mi to urobíš, a ideš po svojich...“

Už som bola radšej ticho.

Prišli sme domov. Vošli do miestnosti, kde bola oslava. Dedko si hladkal bradu.

„Čo to robíš?“ spýtala som sa ho.

„Chýbajú mi fúzy a briadka...“ Obidvaja sme sa zasmiali.

Na stole zostalo všetko tak, ako to bolo počas oslavy (pochopiteľne, miesto činu). Ako to teda bolo..., prechádzala som si v mysli. Obaja sme zjedli jeden kúsok koláča. Nič... Koláč predsa jedli všetci. Po tom sa to nestalo. Zrazu mi do oka padla nedopitá fľaša detského šampanského...

„Dofrasa, v tom je ten pes zakopaný!“ vykřikla som po dedkovsky. Detské šampanské predsa pijeme vždy na oslavách len my dvaja s dedkom.

Naliala som pohár dedkovi i sebe.

„No, mne sa v tomto mladom tele veľmi páči. Nikdy som nemal toľko energie,“ zavtipkoval dedko. Potom zdvihol pohár: „Nazdravie!“

Martina Mareková, 19 rokov

OA M. Hodžu, Trenčín

1. miesto, II. kategória, próza

(NE)ZÁVISLOSŤ

V poslednej dobe ma začalo baviť počúvať závislých ľudí o tom, ako závislí v podstate vôbec nie sú. Napríklad Roman minulý piatok povedal, že si ide vybaviť, no nie preto, lebo je závislý, ale preto, lebo dostal slinu. Len ho to tak pochytilo uprostred prestávky na brigáde a čo bude v piatok večer.

Rozprával o tom popri tom, ako si chystal gram m-ka rozdrviť na displeji telefónu. On totiž vôbec nie je závislý, pretože závislosť je to, keď to potrebujete denno-denne. A to on predsa nepotrebuje. Napríklad minulý týždeň nemal. Inokedy si dá raz za dva týždne. Niekedy si dá ob-týždeň alebo raz za mesiac. Stáva sa, že občas má aj viackrát za týždeň, ale na druhú stranu, potom dva týždne nič nemá. On predsa nie je závislý.

Podľa neho je závislá Katka, pretože tá to, podľa jeho slov, dosť hrotí. Nie je pekné takto ohovárať kamarátky, no pekne sa kryje za človeka, ktorý sa neštíti ťahať tri dni vkuse, potom sa vyspať a zase dva dni poťahať. A potom, pred operáciou slepého čreva, tri týždne bola čistá. Týždeň po operácii to šla osláviť, ako inak, drogami. Taktiež ale podľa jej slov nie je závislá. Pár krát sme sa o tom rozprávali, podľa nej sú feťáci tí, čo kradnú doma veci, aby ich dali do záložne či predali aby mali na fet. To ona nerobí, ani Roman, ale za to to párkrát spravil Juro.

„Hej hej, ale to som mal dlžoby, chalani chceli vybaviť, nó a nejak ma do toho zatiahli. Vieš jak, namotali ma, tak som si požičal, keďže som nemal. Typenkovi som nestihol vrátiť

peniaze kešom, tak som mu dal mamin snubák. Aj tak ho chcela dať do záložne si myslím, vôbec ho nenasila, prečo by aj mala keď sa s tatkom rozviedli. Proste si tam ležal na poličke a mne sa hodil vyše,” vravel.

Kuko je už čistý vyše dvoch mesiacov. Mamka mu na to prišla, keď ho doma čakala s testíkmi mávajúcimi pred očami. Jeho psie očka v podobe puklíc od traktoru mu nepomohli k nevine. No hej a potom sa vonku dva týždne neukázal a keď už, tak začal vraviť, že Roman a Katka nie sú dobrá partia. Nakoniec s nimi aj tak začal znova chodiť von, pretože na dedine si veľa ľudí nevyberieš. Aj sa im ospravedlnil tak tie kecy, vraj mamke potreboval dokázať, že on nie je závislý. Ten sa teda drží.

Chudák Matej šiel na psychinu. Nie na odvykačku, len mu tak troška bolo horšie od psychiky. Rozvod rodičov, umrela mu babka, doma boli tlaky a on si spríjemňoval obdobie fajčením trávy. Práve taká banalita ako tráva ho dostala na psychinu. Dodnes o tom rozpráva historicky akoby vyšiel z hororového filmu. Oni ho držali proti vôli, on kopal a jačal. To mama ho tam šupla, pretože debil sa jej zdôveril, že mu nie je celkom dobre. Jeho hlasy utíšili a potom sa chalanom priznal, že to nebola tak celkom len tráva. No a taktiež z neho vyplávalo, že jeho tatko mal schizofréniu. Neraz som mu dohovárala, že nech neblázni, že to je vážna vec. Mávol nad tým rukou, že on už nebude robiť hlúposti a hádajte čo, robí ich. No nerobí ich už tak často, pretože on nie je závislý.

Džidži za to ešte len začal. Chudák chalan na šestnástom narodeniny dostal od kamarátov zájazd do krajiny radosti a odvtedy si nedá pokoja.

„Ja iba na akciách, to by som nedával len tak – vonku,” odmietal narysovanú čiaru od Jura.

S príchodom pandémie však aj jeho zlomilo a z akcií sa stali nočné potulky. Na hodinách osem tridsať ráno a vtedy treba šľahnúť dačo na spanie, nech sa lepšie spí.

Nina to mala iba raz. V ten večer sa zvracala ako posledné prasa, chalani sa o ňu starali a ukludňovali ju, pretože spanikárila a chcela ísť domov za rodičmi a celé im to povedať. Myslím, že určite ju ukludňovali skôr pre to, lebo jej otec je fízel a to by spravilo veľa problémov. Nina je dobré dievča, rada si vypije a zlomil ju nátlak okolia, nie závislosť.

„Jeb na to Nina, keď ti to nerobí dobre, tak do toho už nechod’,” odhovárala ju Katka, keď sme boli u nej na bytovici.

A Nina už do toho odvtedy fakt nešla. Neprestala s nami chodiť von, len sa drží od nás ďalej a chalani sú za to, aby s nami nechodievala pri takýchto veciach von vôbec. Boja sa problémov.

Roman smrkol kolajničku cez zrolovanú päťku: „Fuj, skurvené steky. Keby to nešlo teraz tak lacno, tak do m-ka ani nejdem. To vám hovorím chalani - zlaté párno,” podal Jurovi zrolovanú päťku a posunul telefón s lajnami k nemu.

„Nehľadaj si zámienky prečo fetovať piko, ty pikosaurus,” zasmiel sa Juro, sklonil sa nad displej a smrkol čiaru.

„Však ale ja si nehľadám dôvody, prečo fúkať piko, ja len hovorím, že lepšie raz za čas biele ako jebať do seba túto vanilkovú sračku.”

„No podaj to sem,” ujala sa telefónu Katka, potáhala do seba sople, aby spravila priestor, chytila bankovku a smrkla ďalšiu lajnu. Na displeji tak ostali posledné dve.

„Boha jak ja nenávidím tieto zasrané steky,” zmocnila sa fľaše, ktorá stála na kraji stola a z chute sa napila.

„Ideš,” kývol Roman hlavou smerom ku mne a podával mi telefón.

„Fúú kamarát, to asi nie. Zajtra ma čakajú bojové úlohy od mamky, upratujeme,“ krútim hlavou a odmietam.

„Hmm,“ pokýval hlavou na znak uznania a telefón posunul pred Kuka: „ty čo?“

„Fuj, daj to odomňa, drbe ti. Mamka by mi odrezala hlavu a našťala do krku, keby to zistí znova. Ja sekám dobrotu.“

„Ty by si si mal nasekať akurát tak túto tu,“ d'obe Roman so šibalským úsmevom bankovkou pred jednu z čiar.

„Nie, fakt nie, asi jebem na to,“ Kuko sa poškriabal na hlave a ruku si strčil do vrecka od mikiny.

„Chalani, to čo pôjdeme, ešte po jednej? Však akí budeme,“ zasmiala sa Katka.

„To fakt nikto nechcete?“ začudoval sa Juro popritom, ako do seba ťahal zbytky v nose.

„Tak viete čo, ja to tu vysypem...,“ Roman zdvihol telefón a tváril sa, že ide vysypať m-ko na zem, keď v tom Kuka pohlo.

„No dobre, však dnes spím aj tak u teba,“ zasmial sa a gestom ruky naznačil, že mu má displej podať. Netrvalo dlho a ďalšia lajna z displeja zmizla “fukotom”.

„No fuj, čo ti drbe, daj sem tú vodu,“ zdvihá hlavu od telefónu a znechutene otvára fľašu Rajcu, ktorý mu Katka podala.

„Tak stále tu sú dve vy žobráci. Len sa najedzte, kým ponúkajú,“ smial sa Roman.

Ja, priznávam sa, som skúšala tiež v živote hocičo. S heslom: „Telo má ísť do hrobu zlinčované,“ ktoré ma naučil Juro, som privoňala k rôznym veciam. Ale ja na rozdiel od Romana, Jura, Katky a Džidžiho nemôžem v takýchto veciach lietieť. Môj ujo na takéto niečo podobné doplatil a to takou daňou, že to ani svet nevidel. Mama mi dala pekné prednášky o drogách ešte predtým, než som sa dostala do puberty.

„Ak ti je málo, choď za ujom, spýtaj sa ho, aké je to srať do plienky v štyridsiatich,“ mávala rukami, keď sa otočila ku ku-

chynskej linke, pretože popri varení sa stihla aj kvalitne pohádat' sama so sebou o neexistujúcej drogovej závislosti svojej dcéry.

„Zavolajte dakto Džidžiho, ten si dá,” povyťahol si nohavicu Juro a strčil si ruky do vreciek. „Džidži? Ten by mal mňa pozývať,” ozvala sa Katka.

„Tak potom už len ty, Sára,” uprel pohľad na mňa. Potom na mňa uprel pohľad aj Roman a Katka.

„A čo vám šibe, veď sme ťahali minulý piatok. Ja nebudem každý týždeň rozdrbaná jak cigánska hračka. Raz za čas stačí,” odmietala som.

„Ale prosím ťa,” smial sa Roman, „zažil som aj horšie záťahy ako je raz za týždeň. Pozri, máš to tu, nič za to nechcem. Daj si.”

„No ja neviem,” váhala som.

„Pozri, kradneš veci za fet? Nie. Fetuješ každý deň? Nie. Trase ťa, keď nemáš? Nie. Tak poťaháš dva piatky po sebe, veď potom bud' aj mesiac doma, smrkať,” presviedčala ma Katka.

„No,” pozrela som na displej s čiarou a zaváhala, „tak daj.”

Roman mi posunul telefón aj so zrolovanou päťkou, ešte sa uistil, že jej tvar nepustím a potom sa čakalo už len na mňa. Naklonila som sa nad displej, jednu nosnú dierku som si privrela prstom a do druhej som smrkla čiaru. Ihneď som zacítila kopanie v zadnej časti šije a potom nepríjemne horké steky do hrdla. „No, bolelo to?” zaškeril sa jedným kútikom Roman. „Nie,” hrdinsky som odvrkla.

Veď predsa nie som na tom tak zle, ako je Roman. Ja predsa nie som závislá.

(PAMÄTI) VYROBENÉ V KARANTÉNE

16. 9. 2020

Mama sa do kváskovania priam zbláznila. Lavóre s cestom v umývadle, vo vani, v pivnici. Ujo Marcel, jej brat, tie jej lavóre považuje za bordel. Ako aj celú súčasnú dobu, v ktorej sa márne snaží nájsť nejaký systém, ktorý potrebuje k životu ako soľ. Ujo Marcel je celý život človekom zodpovedným. Povedala by som, že najzodpovednejším z celej našej famílie. V tejto nemilej dobe zodpovednosť vyťal na plné obrátky. Pustil sa do boja s koronou tak, ako hlásajú, prikazujú, nakazujú, nariadujú všetky opatrenia, nariadenia, odporúčania, vyhlášky, internetové hlášky Vzorne a zodpovedne sa staral o to, aby koronu nedostal. Nakoniec dostala ona jeho! Babka Jana sa na tom aj zasmiala, myslím. Všetkým nám v rodine prišlo zábavné, ako Marcel celý čas varuje pred možnosťami nákazy a dáva nám za príklad, ako sa on chráni. Marcel rúška perie denne, zásadne iba v rukách a vo vode takej teploty, že pravidelne trpí popáleninami prvého stupňa. Nakoniec je to on, čo sa nakazil. Otec nám zas oznámil, že z práce tento mesiac nepríde. Už to budú tri mesiace, čo nebol doma. Zostáva v Nemecku, kde pracuje. A hoci si to neprizná, myslím si, že sa bojí prísť. A ešte aby sa nebál, je to hlava rodiny, ktorá nás v podstate živí a jeho výpadosť z práce kvôli korone si nemôže dovoliť. Ťahá hypotéku, stravu, nájom, moje handry, mamine handry a vôbec skoro všetko. Mamin obchodík schytil akurát tak penále za prenájom. „Nevadí, bude lepšie,“ veští babka Jana. Mama sa na to zvyčajne vždy nahnevá a prská meno nášho premiéra, ktoré výdatne obohacuje o všetky vulgarizmy, ktoré má v slovnej zásobe. A že mama ju má naozaj bohatú! Žasnem! Keď jej dôjdu slovenské vulgarizmy, začne s rodnou maďarčinou a bičuje

premiérovo meno naďalej. Žasnem ešte viac! A snažím sa čo to pochytiť. Človek nikdy nevie.

12. 10. 2020

Dištančná výuka je naozaj niečo, čo milujem! No jedným dychom dodávam, že zároveň nenávidím. Tak napríklad tie otrasné ksichty, čo na chodbách v škole stretávam, mi naozaj nechýbajú. Naopak – moje sebavedomie stúplo. S nikým sa neporovnávam, iba sama so sebou. Mám viac času na cvičenie a na seba samú. Takže dištancia všeobecne prospieva mojej pleti. V spojení s výukou práve naopak. Teda mama ma chváli, že známky sa mi výrazne zlepšili. Ale ako by istý pán Danko povedal, „otupjevávam“. Včera som si pri prokrastinovaní nad netflixom musela prekladať základné anglické slová. To mám za ten zošit pod stolom. Moja spolužiačka Soňa na online hodine povedala sekere profesorky Valíčkovej, že ona si kameru nezapne, že v školskom poriadku to nie je, že ona má linky až na uchu zo včerajšieho večera. Do toho profesorka Valíčková začala naozaj valiť do Soni, že kde ona včera večer bola, keď sa mala pripravovať na hodinu ekonomiky a že ako sa opovažuje ísť si von vypiť s kamarátmi, keď máme sedieť doma. Soňa odvrkla, že šla babke zaniest obedár a odľúklo ju na víno.

26. 11. 2020

Babka Jana má korunu. Ujo Marcel jasá! Nie je v rodine sám! Na okomentovanie jej stavu sa podujal s radosťou a nasadením ako prvý z rodiny! Slovom milujúceho syna jej vynadal, že nemá čo po susedách chodiť ale na riti doma sedieť. Mama si aj poplakala. Aj babka Jana si poplakala. Otec mávol rukou, že keď babka Jana starého otca prežila, prežije všetko. Mňa posielajú robiť jej nákupy. Nechávam jej pred dverami igelitku s nákupom. Samozrejme, nikdy nemôže chýbať fľaša vína, špeciálne Egri Bikáver. Babka má mnoho výrazných a obdivuhod-

ných vlastností. Tak napríklad veľmi rada preháňa. Tiež s obľubou vyplakáva. A mimoriadne rada telefonuje. Hlavne nám! Máme doma horúcu linku. Mama sa občas tvári, že nepočuje zvonenie alebo si vypne zvuky. Nadávam jej za to, že je to nie mieste a karma jej to raz vráti. Vždy hodí na mňa smrtiaci pohľad “K-19”, ako ho ona nazýva, podá mi telefón a s babkou konverzujem ja.

5. 12. 2020

Do nemocnice za babkou nemôžeme ísť. Je to zakázané. Mama reaguje znova maďarskými vulgarizmami na premiérovo meno: „Aszanát iszteni a valya gatnyak!!!” vraví. Už som čosi pochytala. Ujo do nemocnice ani nechce ísť. Štíti sa. Babka je na tom zle. Ujo Marcel nezabudol spomenúť, že či jej to chodenie do kostola aj počas pandémie naozaj nepomohlo. Je veľmi detinský. Otec pri poslednom telefonickom rozhovore s mamou povedal, že si nie je istý, či príde na Vianoce. A najhorším zážitkom doteraz bol mamin siahodlhý telefonát s jej kamarátkou. Jej kamarátka si počas pandémie krátila čas s manželom inak ako kváskovaním. Mama sa teší, že bude krstná. Okamžite zaobstarala dieťaťu dupačky, ktoré sú podľa nej dôvodom celodennej zábavy. Majú na sebe vyšívány nápis: „Vyrobené v karanténe”. Fotku dupáčiek preposlala aj môjmu otcovi a ja sa začínam báť. Mame som jemne naznačila, že kváskovanie bolo super.

20. 12. 2020

Nechce sa mi písať. Naozaj! Otec na Vianoce prišiel. Vianoce však neprichádzajú. Babka Jana podľahla covidu. Ujo Marcel sa zrútil, mama veľmi plakala. Otec sa to tu snaží držať ako tak nad vodou. A ja? Som mimo! Celé sa to zhoršuje vďaka znovuzatváraniu obchodov. Mamin obchod s liečivými kryštálmi sa opäť zavrel. Bohužiaľ, skôr ako stihla zarobiť na pokuty, ná-

jom a nejakú tú hotovosť na domácnosť. Po sviatkoch si ide privyrobiť do fabriky. Babka po sebe nechala poistku na pohreb. Aspoň že tak. Na pohrebe maximálne 30 ľudí! Ách jáj. Vďaka bohu, narazili sme na ústretových hrobárov. Vraj smútiacich určite odháňať nebudú. S babkou sa prišlo rozlúčiť veľmi veľa ľudí. Počnúc susedami, končiac celou rodinou. Na chvíľu sa zabudlo, že je aktuálne zakázané zhromažďovanie. Akoby sa zabudlo na pandémiu a coronu a na to, že babka na ňu podľahla. Babka bola veľká srandistka. Keď sme s ňou volali naposledy, nezabudla zavtipkovať: „Nech mi príde hrob vykopat' Sulík,“ smiala sa. Aj my sme sa smiali, až sme sa o pár dní prestali smiať.

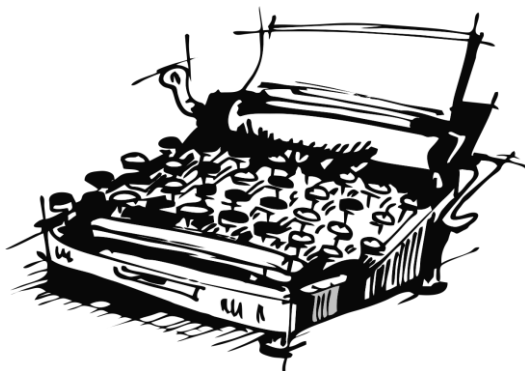
31. 12. 2020

Dnes je Silvester a hoci sa mi absolútne nechce oslavovať, radovať sa a skákať od radosti, opila som sa. Nie preto, lebo končí rok a viac menej sa to očakáva, ale od žiaľu. Tato začal tiež piť. Dokonca veľmi veľa. V garáži má posed aj so svojimi kamarátmi, ktorí tam s ním pijú pivo. Ja som sa pridružila, otvorila si pivo a ani neviem ako a už som bezstarostne spievala krčmárík maličký spolu so štangastami. Mama sa ide z toho zblázniť. Neustále opakuje, ako sa teší do roboty. Nie je to až také zlé, ako to vyzerá. Po dlhej dobe som videla mamu aj s otcom pozerat' večer film. Ležali spolu na gauči. Odprisahala by som, že sa k sebe túlili. Tak pokojne pozerali tie Pelíšky. Ja som sa k nim pridala. Tato mame cez deň hovorí, že to spolu ako rodina zvládneme, že si vezme nadčasy. Ujo Marcel vytvoril mame webovú stránku, kde predáva produkty z jej obchodíku.

5. 1. 2021

Kváskovanie mi síce pridalo zopár kíľ navyše, no teraz mi tuším zošedivie i zopár vlasov. Dupačky s nápisom “Vyrobené v karanténe” budú behať aj s ich obsahom po mojej izbe už o pár

mesiacov. Ak to bude dievčatko, bude sa volať po babke a ak to bude chlapček, bude sa volať po dedovi. Karanténa skutočne dospelým neprospieva, ani nikomu okolo nich. Aby som sa nezbláznila, hľadám si nové koníčky. Popri večernom čítaní si sem tam ulejem pohárik babkinho Bikáveru. Škoda, že babkino obľúbené víno nebolo ríbezľák. Premýšľam, že aj ja začnem kváskovať.

LEPŠÍ VRABEC V HRSTI, AKO HOLUB NA STRECHE

Keď sme sa s Erikom prvýkrát spoznali, neoficiálne a teda na internete, nevedela som, že mi zožerie toľko mesiacov z môjho nasledujúceho života. Kto by to bol povedal, že večerná nuda pri tindri s kamarátkou ma dovedie k takejto situácii. Aby sme si rozumeli – Erik vôbec nie je taký, že by si zo mňa robil prču. Práveže úplne naopak, je to ten najmilší chalan, akého som kedy stretla. Ani ja som neni nejaká zúfalka, čo by skákala blbcovi na lep. To v žiadnom prípade. No na druhú stranu – keby bol taký milý, tak by ma nenechal už 10 minút mrznúť na vlakovej stanici, v meste kdesi na západe Slovenska, úplná die-ra a uprostred nej - zúfalá ja. Moja matka ma neustále tlačí do sobášu, detí a podobných kravín, vraj dvadsaťšesť rokov a žiadne rodinné vízie, len faldy na bruchu a víno. Ja žiadne faldy nemám - cvičím jógu, mama len dramatizuje. Neraz mi povedala, že sa mám už vzbudiť a nájsť si dobrého chlapa, chytiť ho za gule a už nikdy nepustiť. Taký bol presne otec. Mama ho chytila za gule, on si sadol na gauč a tam aj sedí do dnes. Je to taký domased. Mame to vyhovuje a prečo by aj nie. Ako mama vraví, lepší vrabec v hrsti, ako holub na streche. Môj vrabec sa nepotuloval na vlakovej stanici medzi holubmi. Vlastne už prešlo dvadsaťminút a môj vrabec vôbec nikde. Vytiahla som telefón a vytáčam jeho číslo. Zvoní. Zvoní. Stále zvoní. „Prepáč Lenka, ja sa ti ospravedlňujem, no už tam letím,“ ozval sa zadýchaný Erik z telefónu. „Okej?“ odpovedala som a náhle Erik zavesil. A tak znova čakám. Napadlo ma skrátiť si čakanie hudbou. Púšťam si Petra Lipu - Sťahovaví vtáci, holubom pri stanici hádžem rohlík, ktorý prežil hlad vo vlaku nakoľko mi stres nedal pokoja, čakám a stále čakám. V tej chvíli sa spoza rohu pri vla-

kovej stanici za žltým taxíkom objavila postava. Črevá mi zovrelo, zalial ma pot, oči na stopkách, nervozita stúpa, postava sa otáča smerom ku mne a... Máva mi. Skrz rúško ťažko vidieť do tváre, som nadšená, máva naspäť, musím vyzerat' ako škôlkárka, spravím pár krokov k postave, ktorá mi ide naproti a v tom... Okolo mňa prebehne nejaká slečna spoza mňa. Chvíľkový infarkt, zástava srdca, zaliala ma vlna potupy keď zbystrím a zistím, že neznáma postava je postarší pán. Tak postarší, že slečna pribiehajúca k nemu bude zrejme jeho dcéra. Ale nie. Objali sa. Veľmi silno. Možno otcovsky. Dali si bozk. Veľmi vášnivý bozk. Fuj. Holuby pri stanici zrazu naraz vzlietli do korún neďalekých stromov. Pozorovala som ich let na strom, očami som prechádzala až ku koreňom stromu, odtiaľ to bolo len kúsok od hodenia pohľadu na smeti hodené pod stromom pri stanici. Východ Slovenska sa v kultúre od Bratislavy vôbec nelíši. V tej chvíli si uvedomím, že už je to pol hodina, čo čakám na Erika. Začalo sa dokonca jemne stmievať, kufor pri tele už tiež vyzeral unavene a môj vysnený nikde. Prípadám si naozaj zúfalo. V mojich rokoch čakať pol hodinu na niekoho, kto sa ani neobťažuje prísť po mňa na čas, uprostred vlakovej stanice vedľa steny z ktorej bolo zjavne cítiť moč, to nie je moc ambiciózne. Volám Erikovi znova. Vlastne nevolám - nebudem otravná? Veď mi volal len pred dvanástimi minútami. Nie, zavolám mu. Nezavolám, to už bude naozaj zúfalé. Krava. Volaj. A tak volám. Vytáčam. Počujem pípanie. Zvoní, zvoní... A v tom mi to zdvihol ženský hlas: „Áno?“ Zamrzla som. Hlas mladej ženy rozhodne neznel ako Erikov hlas. „Uhm, je tam Erik?“ pýtam sa do telefónu neznámej osoby. „Počúvaj, ja neviem kto si, ani odkiaľ si, ale mala by si sa hanbiť. Takto sa liepňať pomaly po ženáčovi! Že ti hanba nie je. Nepraj si ma, ak ťa nájdem. JA TI VRAVÍM, ŽE NEPRAJ SI MA!“ sypalo žieňa zo seba. Mňa ovalili mdloby, to sa mi snáď zdá. Bez slova spraco-

vávam jej slová, ani nedýcham nech ju neprovokujem. Nakoniec zo seba vysypem: „Prepáčte, ale ja naozaj ničomu nerozumiem, s Erikom som nikdy nič nemala, môžete mi vysvetliť, čo sa deje?“ vypúšťam zo seba s vedomím, že možno prilievam do ohňa olej. „Škrata, dobre viem, že Erik si berie nadčasy len aby ťa obchytával v práci, a keby len to, keď ťa chytím tak ti krk vykrútim až..“ zrušilo sa spojenie. Telefón bez slova zasúvam do vrečka. Stojím ešte chvíľu ako obarená na stanici na východe Slovenska, v úplnej diere, spracovávam zážitok a otáčam sa pomaly naspäť smerom ku kasám pre lístok domov. Môj vrabec v hrsti bol nakoniec holub na streche, vták sťahovavý a Peter Lipa začal hrať odznova. Možno preto je holub na streche, lebo sa do hrsti nezmestí.

Adela Vojtušová, 22 rokov

FF Univerzita Komenského, Bratislava

2. miesto, II. kategória, próza

IZOLAČNÁ MODERNA

Tráviť večer na online zoznamke je presne ten krok, ktorý by som od seba nečakala. V tomto období je však dôležité prekvapovať. A tak prekvapujem vytvorením profilu a som prekvapená hojnou prítomnosťou správ, ktoré prichádzajú a prichádzajú. Nie som však taká chtivá, aby som okamžite odpisovala. Mám stratégiu. Všetkým zaujímavým odpovedám na hocaký pozdrav či otázku jedinou zovšeobecnenou správou.

Ja: „Keď Silan napísal, že puky vädnú, čo tým asi myslel?“

Za jediný tajomný večer odošlem za šesťdesiat správ a dostanem tridsať dva odpovedí. Predpokladám, že tým osemnástim púčkom sa nechcelo ani len rozmýšľať, a za ich mlčanie a automatické priznanie zadubenosti a inherentnej lenivosti som vlastne vďačná. Neuveriteľných šestnásť ľudí mi odpísalo: „Čo?“, sedem sa skúsilo opýtať: „Kto je Silan?“, o piatich som uhádla, že si ho rýchlo vygooglili, ale stále nemali poňatia, o čom trepem, štyria skúsili zahnať tú páľčivú otázku niekam preč od mesačných svetiel našej mysle... A jeden bol slovenčinár.

Slovenčinár: To napísal Dilong.

Ja: Silan. Zbierka Kuvici.

Trochu som sa zdráhala ho tak rýchlo opraviť, lebo ako som sa presvedčila, bolo dosť ťažké nájsť zaháňača samoty, ktorý aspoň vie zaradiť Silana do správnej modreny.

Slovenčinár: A nech, to je jedno. Kňaz ako kňaz.

Ja: *píše*

No ale ozaj, druhá správa a už ma štvie. Mám mu pripomenúť rozdiely medzi nimi alebo byť milá, pretože som si tu išla hľadať nové kontakty?

Ja: Prečo myslíš? A teda, čo podľa teba znamená, že puky vädnú?

Slovenčinár: Katolícka moderna bola nuda nad nudu. Tu plač, tam zašifrované venovanie, kdesi náhodný kvet. A puky nevädnu. Je to metafora.

Ja: Na?

Slovenčinár: Nevie, štátnice som mal už dávno. Nechceš sa radšej rozprávať o Karikovi?

Už je zablokovaný, chvalabohu, dosť komerčných hororov. Veru, zoznamka bola zlý nápad. Nakoniec mi aj tak ostane len vlastná hlava, mohla som to tušiť. Keď prejdú večer a noc, vyleziem opäť von. Sama. Chytená na vidieku ako ten púčik na čerešni počas skorej jari. Nemôže sa pohnúť. Prišli ho na strom a musí len čakať. Už bolo teplo, aj tá rozmarná nádej svitala. Videla som ho z okna, keď som sledovala čerešňu miesto obrazovky, kde prebiehal videohovor. A potom naň napadal sneh a držal. Videohovor stále znel, izbu napĺňal ako chabá pripomienka spoločenskosti. Ľudia v počítači vymenili tričká späť za svetle, bol to iný deň, ale úplne rovnaký pocit. Keď prejdú večer a noc, budem mať na tú osamotenú prechádzku len chvíľu. Potom zasa zavolá virtuálna spoločnosť.

Puk je i zelenkáva nádeja, čo tíš dušu biednu.

Zoznamka zlyhala, ale o dva dni som zasa v hlave nevedela vydržať. Puky na čerešni ma mákali, aj keď sneh už zišiel. Svietilo na ne slnko a niečo ma nútilo si myslieť, že ich život je omnoho hodnotnejší, než ten môj. Aspoň nemali uši, ktoré boli namáhané počúvaním cudzieho jazyka vychádzajúceho z

d'alšej online prednášky. A hlavne, to o nich platila tá zelenkavá nádeja. Keby som bola taká dramatická ako uplakany Silan, povedala by som, že mne ostalo len popretínané srdce. Ale nie som, božechráň. Srdce je v celku, len hlava je rozpoltená.

Bolo to síce vrcholne zúfalé, ale napísala som starému spolužiakovi.

Ja: Vytiahol si si na maturite katolícku modernu, že?

Spolužiak: Ahoj, hej. Prečo?

Ja: Janko Silan mi nedá spať lebo v Kuvikoch veľa písal, že puky vädnú.

Spolužiak: Vieš, že som dostal trojku, však?

Ja: To je dobre. Ide o to, že puky nemajú vädnúť. Aj on to vedel, ale aj tak vädli. Puky, kvety, všetko u neho vädlo a ten regres ma štve. Puky by nemali vädnúť, chápeš?

Spolužiak: Hej, chápem.

Ja: Tak prečo sa puky na čerešni majú lepšie ako ja?

Spolužiak: Mala by si si oddýchnuť. A prestať drogovat', alebo čo. Mám školu, ozvem sa ti večer.

Zas ten večer, och. Z katolíckej moderny to prechádza do Kraska. Očividne sa tomu nedá vyhnúť, ved' nox et solitudo. Ale mňa štvú tie puky. Hlúpe priamočiare puky, ktorých význam sa nikto neunúva vyvrátiť.

Krvavé puky

možnože mali skvitnúť v kvety,

možnože mali zdobiť stánok svätý,

možnože mali byť útechou a úľavou,

možnože mali skviet' sa kráske nad hlavou –

a ony nastupujú na cestu celkom všednú:

z večera vädnú, vädnú...

Je to výsmech, ak pravda môže byť výsmechom. Tie puky na čerešni raz rozkvitnú, lebo slnko bude pre ne ďalej svietiť. Budem sa na ne pozerat' z okna, uväznená v izbe a vo videohovore súčasne, schúlená v okvetných lístkoch mojich pučiach rokov. Prišitá ku stoličke, prilepená k monitoru. V chate mi budú hniezdiť správy miesto kuvikov a ak vyjdem von, budem zasa len sama a sama. Skrivené ústa schované pod rúškom o ktorom si želám, aby to bolo rúško tajomstva, ale ono bude zasa len látkou pripomienky. Príliš málo metaforickou, príliš pretrvávajúcou.

Modernu mi môžu pichnúť priamo do žily, to je novinka. Neobsahuje Silana ani Krasku, len pár mesiacov slobody. A nádej stať sa dievčaťom v rozkvet, čo by u Smreka vyvolalo ambivalentné pocity, ale asi by sa najmä potešil. Ale to je v nedohľadne. Budem ešte chvíľu o štádium nižšie ako čerešňa. Ona dokončí svoj vývoj a ja ju budem závistlivo pozorovať, lebo v čase jej kvitnutia som sa mala prechádzať popod biele kvety stromov na Hviezdoslavovom námestí. V mojej mysli ani tie nevädnu. Žijú, však len bezo mňa, a ani o tom nevedia. Ale ja viem. Je to na nevydržanie.

Ó, Bože, prečo puky vädnú?

Emília Hájková, 75 rokov

Modranka

3. miesto, II. kategória, próza

ČAS

Doba stará, doba nová. Sú dve. Ako mladosť a staroba. Ako svetlo a tma. Jedna za druhou.

Mysleli sme, že to najhoršie už máme za sebou. Áno, lebo sme sa narodili až po vojnách. Po prvej aj druhej svetovej. Teda my starší. A odvtedy sme prežili toľko zmien... Nová zmena? Čakáme na lepšie dni. Lenže už lepšie dni tak skoro nebudú. A budú vôbec nejaké?

Svet sa topí v novom malére menom Korona. Ešte len teraz vidíme aj sami seba. Ten neuveriteľne nedisciplinovaný, roztopašný svet, plný sexu a jeho úchyliek, plný zloby a zllorečenia. Všade. Aj v inštitúciách, ktoré hovoria o sebe, že sú sväté. Azda peklo zasadlo na trón? Peklo, alebo tretia svetová vojna. Vírus.

A láska nebeská? Kde sa podela? Tam v nemocniciach sa stará a obetuje. Ten vedľa nás je zrazu alebo aj celé roky našou kliatbou. Neveríte nikomu, ničomu. Kde je náš dávny svet? Dobrý aj zlý. Vždy to bolo tak napoly. Ale vtedy ste mali osemnásť. To sa už nikdy nevráti. Dnes je to pre nás už len starý svet, prežitý. Je to minulosť, naša stratená mladosť. A ten dnešok je ako pomsta za jej stratu. Veľké huby, tvrdé päste, záludné súdy záludných sudcov. Skorumpovaný človek.

Skúsme sa oprieť o Boha. On je jedinou cestou. Nič iné, len vieru, nádej a lásku. Zabudnime na staré časy, učme sa žiť teraz, začnime dnes kráčať novou cestou. Cestou svetla. To jediné nás spasí. Svetlo. Ty si to vedel, cítil si to, a preto si odišiel tak

d'aleko. Tam, kde ťa najviac potrebovali. A pomáhal si, liečil a tešil, rozdával a šepkal, a spieval, a zapisoval svoje, aj moje si obliekal do nových melódií. Kedysi aj dnes, nedávno, stále, vždy. Bol si svetlom. Navždy si zapísaný v srdciach. Vo všetkých, ktorých si stretol. Vo svojej mladosti aj teraz nedávno, vo svojej starobe. Zapísaný si navždy do tej svojej nádhernej nekonečnej symfónie. Všetci ju milujú, spomínajú. A ja? Idem za tebou, za tým svetlom, o ktorom si mi toľko rozprával, obdaroval si ma ním, spolu sme kráčali v jeho objatí. Teraz aj sama trafím. Svieti mi na cestu k tebe a k Nemu.

BABKA BACGOLA

Pamätám si na ňu. Bola maličká, drobná, milá aj múdra. Vedela mnoho vecí a udivila vás v každom rozhovore. Veľa si pamätala aj veľa čítala a písala... zapisovala si všetky svoje deti. Do svojho srdca. Z celej dediny. Vedela poradiť pri rôznych chorobách každému. Na každú mala liek. Od jari do zimy sa stretala s prírodou, tam našla pokoj aj tie zázračné lieky pre všetkých na celý boží rok. Starala sa. Boli to jej deti, veď všetky vzala do rúk pri narodení. Ona prvá. S láskou. Svoje nemala. Ale tie, ktoré odrodila, ju milovali tak, ako ona ich.

Mali ju radi všetci. Aj my s bratom sme sa tešili, keď nás chodila po večeroch varovať. Vtedy bola už stará, ale vedela nás zabaviť rozprávkami o živote v lese. Vždy nám uvarila pred spaním krupicovú kašičku, ona jej hovorila Ježiškova kašička. Vraj človek ani nezaspí, keď si ľahne s prázdny žalúdkom. Aj ja ju varím vnúčatkám. Oli a Oskar ju milujú.

On bol jej nešťastím. Nechájala mladá žienka, ani neskôr ako staršia, aj stará.

Malá nežná víla s blond vlasmi, ktoré nikdy neošediveli. Nenosila šatku ako ostatné. Dlhý vrkoč jej sedel na chrbáte. A okolo hlavy držal vlasy širší pás vyšívanej čelenky. Len v zime si na ňu položila šatku. Teplú, peknú, kvetovú. Rozprávala potichu a pritom vám hľadela do očí, trocha sa ohla ako konárik vo vetre, aby na vás lepšie videla. Jej sivé len jemne prižmúrené oči z vašich čítali.

Aj oni všetci vedeli. Všetko. Poznali ju, vážili si ju. A mlčali.

Mnohí videli občas neskoro večer ako babka Bacgola vyletela z brány až na cestu. Tam si zatancovala s rukou hore a zadupala spievajúc:

Kebych bola vedzela,
tak by som ta nescela,

radšej by som, ój, Bože mój,
pri mamičke ostala.

Bol to jej jediný vzdor. Nič viac. A potom sa dala na cestu tým smerom, kde bola prázdna tmavá noc.

A keď sa točila uprostred cesty, vtedy tí, čo sa z drapačiek vracali, zazreli, čo nebolo adresované im. A vedeli...

A možno sa im aj ul'avilo, že až taký starigáň u nich doma ne-býva, že ten ich nie je až taký, aby museli takto v noci čarovať.

A starý Bago, ako mu hovorili, stál za bránou a čakal. Nik nevie, dokedy, ani ako to zakaždým dopadlo, iba hádali. Všetko sa vybavilo tak, aby nik nepočul. Lenže potom babka vyšla na ulicu s boľačkou nad okom alebo pod okom, inokedy krívala... nikdy si nepostažovala. Komu by sa mohla, veď aj farár povedal, že to musí vytrpieť za svoje hriechy, že tak je to všade.

Ale nie je to všade, to nie je pravda!

A akéže ona má hriechy?

Keď ju niekto potreboval, prišiel a klopadlom na bránu zaklopal.

A teta, alebo babka, mohli by ste prísť k nám?

Mama?

Áno.

Pravdaže, dieťa moje, už aj...

Vedela hádať? Nie, ale stačil jej jediný pohľad na človeka. Na ulici alebo v kostole. A vedela, že sa čosi deje.

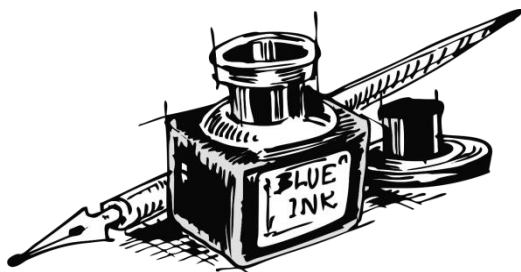
A babka nerozmýšľala. Vzala kapsu s bylinkami a olejčkami a šla. Ponáhlala sa. Aby bola čím skôr, kde ju potrebujú. A vždy pomohla. Aj pri narodení mojej mamy bola.

Ona zobrala dieťa prvá do rúk, do náručia, popestovala a aj potom navštívila. Tešila sa, keď sa im darilo. Učila, radila, liečila.

Bodaj ho všetci čerti vzali, taký surovec. Banovali aj chlapi, že jej nikdy nepomohli. Ale ako? Aj sa párkrát chystali, že mu na-

ložia, ale vždy ich niekto upozornil, že to nemusí dobre dopadnúť. Mnohí sa v hostinci nezdržali a vykričali mu jeho neresti, ale to nebolo nič platné.

Až nakoniec odišla. Potichúčky, bez slova sa pobrala na večnosť. Sama. Nik nevkročil nikdy do toho domu. Iba po bránu. Chodili za ňou ešte dlho. Kytičku položili pod kríž a modlitbu poslali hore do neba. Zbohom, babka Bacgola.

PANI JUDITA

Na moste pred domom postálo auto. Boli to oni. Jirko a pani Judita, jeho mama.

Dlážky vydrhnuté, záclony voňavé, všetko ako má byť.

Z auta vystúpila pani v šedých šatách. Běžový klobúčik a topánky tej istej farby. Postavila sa pred auto a pozerala najprv na dom. Potom sa pomaly točila, mapovala okolie. Vyzerala spokojne a usmiala sa na syna.

Mal si pravdu, syn môj, pekné je to tu, ako v raji. Toľko zelene...

Rozkvitnuté okolie a malé upratané domky so záhradami upútali jej pozornosť. Nadýchla sa čistého vzduchu a vyšla v ústrety synovi. Vybral kyticu z kufra a ešte čosi. Vyšla som privítať našich vzácných hostí.

Pani Judita mi šla oproti. Dobehol ju, chytil ju pod pazuchu a už boli pri mne. Dobrý deň. Dobrý deň. Vitajte.

Mami, to je Tereza. Pekne vítam, som Tereza. Podali sme si ruky.

Ahoj, miláčik, objal ma vrúcne. Zdalo sa mi, že pani Judita si ma akosi prísne odmeriava, ale nakoniec ma aj ona objala. Tereza, toľko som o tebe počula.

Už pri jej prvých slovách som stratila trému. Jej milý hlas ma prekvapil. Bola celkom taká, ako mi ju opísal. Stredná postava a hnedoryšavé vlasy, milá, zlatá. A rozpráva celkom ako ty, Tereza.

Nech sa páči. Ideme do záhrady, pozývam ich ďalej, tam sú moji rodičia. Čakáme vás.

Vidno, že aj oni s napätím očakávajú tento okamih. Idú nám v ústrety. Ich úsmevy zahnali všetky moje obavy.

Pani Judita vie, čo sa patrí. Ocko dostal fľašu tej najlepšej whisky aj s príslušným komentárom a pekným úsmevom, mama krásnu kyticu. Objali sa ako starí priatelia.

Po zoznámení nás mama aj otec pozvali ďalej.

Pripravili sme kurací paprikáš... mama ho zbožňuje, vopred poradil Jirko... najlepší, aký poznám a k nemu jemné nokerle. Tomuto slovu porozumeli všetci, hoci nie je ani slovenské, ani české. Dom rozvonieval chutným obedom. Najprv sme si pripili ockovým vínom:

Na zdravie našej vzácnnej návšteve aj nám všetkým, zdvihol pohár ocko.

Pani Judita sa usmievala a pridala pár slov k prípitku. Ešte som nič také nepočula. Ani nikto z nás. Bola to krátka modlitba v hebrejčine.

Potom zaznel náš Pane ráč...

Rozhovory nemali konca, spoznávali sme sa, hovorili sme o sebe aj o oboch familiách, aj o zvykoch v našej dedine, lebo veľmi na nich zapôsobil žatevný veniec, ktorý sa len čírou náhodou objavil u nás. Ujo Jožo ho sem priniesol ešte po dožinkoch na družstve a nakoniec poputuje na celoslovenské dožinkové slávnosti do Nitry.

Pani Judita ešte nikdy nevidela takú krásu zblízka. Tak sme sa s vencom odfotili.

Bolo to pekné stretnutie dvoch rodín. Takých rôznych. Nik netušil, či sa stretnú ešte niekedy, ale pozvali sa navzájom a popriali si všetko najlepšie do budúcich dní.

Alexandra Špaková, 18 rokov

SOŠ hotelová, Vysoké Tatry

Cena riaditeľky ZŠ D. Tatarku v Plevníku-Drienovom

II. kategória, próza

LIST

Mami, oci,

pamätáte sa na to, ako som sa narodil? Plakal som a všetci sa radovali. Myslel som si, že môj plač bude dôvodom na úsmevy, a tak som plakal, aj keď som nechcel. Plač zo mňa veľakrát utekal a ja som ho nevedel zastaviť. Nikto sa už neusmieval, netešil. Napriek tomu som plakal celé dni i celé noci. Už sa to zrejme nedalo zniest', pretože ste ma zobrali k pani v bielom oblečení a ja som sa bál. Mama, snažila si sa ma upokojiť a hovorila si mi: „Neboj sa. Tichúčko.“ Hladkala si ma a túlila k sebe: „To je len pani doktorka. Zistí, čo ťa bolí a ty už nebudeš toľko plakať.“ Videl som, že máš strach ale tvoj hlas, úsmev a jemné dotyky ma nakoniec upokojili.

Potom, ako sme od strašidelnej pani odišli, som musel piť nechutnú hustú vodu. Videla si, že mi nechutí, a tak si mi namiesť toho začala dávať fajnovú vodu so sirupom. Aspoň som si to myslel, ale raz, keď sa otec so mnou v náručí prechádzal po dome, uvidel som ťa. Ty si mi tú fuj vodu dávala do tej dobrej. Tak toto nie. Ja sa predsa nedám oklamať. Ani som sa nedal, pretože som na to za chvíľu zabudol.

Úsmevy na vašich tvárach boli čoraz častejšie a ja som si všimol, že už tak veľa neplačem. Začal som sa smiať aj ja. Boli to krásne chvíle. Pamätáte sa na to všetko?

„Ako by sme mohli zabudnúť?“ pozrela som si s manželom do očí, z ktorých tiekli slzy, aj keď sme sa usmievali a spomínali.

Bolo to úžasné, až kým sa všetko opäť nevrátilo do starých kolají. Opäť sme museli ísť k tej škaredej tete. A po tejto návšteve som znovu dostával „fajnovú vodu so sirupom“. Avšak tentokrát som ochorel tak rýchlo, ako som sa uzdravil.

Návštevy u tej tety boli čoraz častejšie a mne už nepripadala taká strašidelná. Cítil som sa zle. Plakali ste veľakrát so mnou a to sa doteraz nestávalo. Nevedel som, čo sa deje.

O niekoľko dní sme išli do nemocnice. Brali mi krv a robili veľa nepríjemných vyšetrení. Zistil som, že doktorka nie je len jedna, ale je ich veľa a okrem toho máme aj škaredých ušov v bielom. Báľ som sa ich, ale oni boli ku mne veľmi milí, a tak sa z nás stali kamaráti. Pediatria bolo zaujímavé miesto a nebol som tu sám. Mal som sa s kým hrať a veľa som sa usmieval, aj keď som mal chuť plakať, pretože ma všetko bolelo.

Viem, že sa vám ul'avilo, keď vám doktor povedal, že mám chronický zápal dýchacích ciest. Áno, nebolo to skvelé. Žiaden rodič sa predsa neraduje z choroby svojho dieťaťa, ale my sme sa radovali, že to nie je nič horšie.

„Keby sa tak vtedy zastavil čas,“ vzdychla som si.

Neskôr, keď prišli výsledky už neviem koľkých testov, ktoré mi tam robili, ma presunuli na iné oddelenie a ja som tu nikoho

nepoznal. Každý tu mal hlavu, ale málokto vlasy. A aj ja som časom prišiel o tie svoje. Boli ste stále pri mne. Bohužiaľ, červené oči plné slz sa nedali prehliadnuť.

A ja? Hneval som sa. Ani si neviete predstaviť ako veľmi. Už dávno som nebol batola. Roky plynuli a ja som bol viac v nemocnici ako doma. Mal som leukémiu, moju najväčšiu nepriateľku. Zo zdravotných sestier, sanitárov, záchranárov, doktorov sa stali moji najlepší priatelia a moja rodina. Naučil som sa tu byť šťastný. Istým spôsobom. Nebojte sa, viem, že ste za nič zlé v mojom živote nemohli a viem, že ste sa pre mňa vždy snažili urobiť všetko.

Teraz nastal čas, aby som vám to všetko vrátil. Viem, že tento list vám prišiel len pred pár minútami a určite ste zmätený, ale prídte prosím do nemocnice. Čakám vás vo svojej izbe.

- Váš Peťo

„Vieš, čo to všetko znamená?“

„Láska, neviem, ale myslím, že o chvíľu sa všetko dozvieme.“

Mala som strach, ale svojemu synovi splním všetko. Obliekla som sa. Nasadla s mužom do auta a celú cestu rozmýšľala. Keď sme prišli do nemocnice, všetci nás už poznali a ani nezastavovali. Tentokrát to bolo akési čudné.

Na oddelení nám povedali, že Peter nás už čaká v izbe.

„Ahoj mami! Ahoj oci!“ usmial sa na nás.

„Ahoj.“ Úsmev sme mu opätovali a prišli ho objat'

„Prečítali ste si list?“

„Áno. Čo to má znamenať? Prečo sme mali prísť?“

„Viete,“ hovoril pomaly a bolo vidno, že nevládze s dychom. Chcela som mu pomôcť posadiť sa, on však odmietol. „Viete,“ začal od znova, „prežil som dlhý život. Málokto prežije s leukémiou tak dlho ako ja. Avšak všetko sa raz skončí, a preto chcem, aby ste vďaka mne zažili ešte niečo krásne, kým sa dá.“

„Ale... ,“ chcela som niečo povedať. Peter to však hneď zamietol.

„Všetko som vymyslel. Pôjdete na výlet. Nebojte sa, len na víkend a potom sa ku mne vrátite. Mám ale jednu podmienku.“

„Akú?“

„Nemôžete mi ani raz zavolať. Ani do nemocnice. Už som dospelý, zvládnem to tu na víkend sám. Pozajtra odchádzate. A žiadne námietky! Tu máte pokyny.“ Podal nám obálku.

„Ak si to praješ, tak pôjdeme, ale nechci od nás, aby sme ťa vytesnili.“

„Mami, vy ste v mojom veku už boli zosobášení a bol som na ceste. Som si istý, že to pár dní zvládnem aj sám,“ povedal hlasom, ktorý nepripúšťal žiadne námietky.

A tak, keď nastal piatok, šli sme sa rozlúčiť s Peťom a vyrazili na cestu. Sľúbili sme mu, že jemu ani zdravotnému personálu nebudeme za žiadnych okolností volať.

Výlet sme si užili. Navštívili miesta, ktoré sme mali v pokynoch. Dokonca i detský domov, aj keď sme absolútne nechápali, prečo to chcel. Hoci sme na Peťo často mysleli, neodvážili sme sa porušiť sľub, ktorý sme mu dali.

Nastal čas návratu domov a ako prvé sme šli do nemocnice navštíviť nášho syna. V izbe sme v jeho posteli nenašli jeho, ale ďalší list, ktorý nám dával jasne najavo, že si máme sadnúť a čítať.

Ahojte,

dúfam, že ste si výlet užili. Nič nebolo náhodou, ani to, že neležíš vo svojej posteli. To, čo si teraz prečítate bude veľmi boľieť, ale chcem, aby ste neodišli, nešli po nikom kričať, ale pekne prečítali tento list až do konca.

Viete, ako som vám povedal, že raz sa všetko skončí. Ja som už vtedy vedel, že sa blíži môj koniec. Nechcel som, aby ste vtedy boli pri mne. Nechcel som, aby vaša posledná spomienka na mňa spočívala v mojej smrti. Chcem, aby ste si ma pamätali ako chlapca, ktorý sa na vás usmieval.

Chcem aby ste si ma pamätali ako vášho syna, ktorého úsmev aj napriek tomu, že často plakal, stál za to. Túžim po tom, aby ste si ma vryli do pamäti len s týmto úsmevom.

Neplačte! To, že sa niečo skončilo ešte neznamená, že sa nemôže začať niečo nové. Na vašom výlete ste mali navštíviť aj detský domov a ja verím, že ste tak aj urobili. Adoptujte si dieťa, pretože každý si zaslúži byť šťastný, dostávať lásku a mať rodičov. A vy si zaslúžite byť šťastní, mať sa o koho starať a časom na mňa zabudnúť. Nebojte sa. Takto to má byť. Musíte zabudnúť, naučiť sa žiť bezo mňa a viem, že občas, keď si na mňa spomeniete, už to nebude tak veľmi boľieť.

Dajte svojej novej dcére, či synovi všetko, čo ste kedy dali mne. Starostlivosť, lásku, spojenectvo. Dajte mu zážitky, na ktoré

nikdy nezabudne a bude o nich rozprávať svojim deťom. Spoločné večery pri sledovaní filmov. Hranie spoločenských hier (a nešvindlujte! Pretože ja vás vidím!). Mami, ak ťa bude hnevať a ty budeš práve jesť jogurt, nezabudni jej/jemu dať s lyžičkou od jogurtu po čele. A ak nebude chcieť robiť to, čo musí nezabudni ju/jeho naháňať so šľahačkou po dome. Oci, nezabudni na štekľivé vojny a medvedie objatia, z ktorých niet úniku. A ako bude rásť, dajte mu všetko, čo ste dali mne. Naučte ho/ju milovať knihy, vážiť si ľudí, kresliť. Urobte si karaoke večer a dúfajte, že bude vedieť spievať lepšie ako ja, pretože ak nie, pochybujem, žeby vám to u susedov ešte prešlo.

Viem, že si k sebe nájdete cestu, pretože máte v sebe veľa lásky, ktorú potrebujete niekomu dať.

Mrzí ma, že to muselo byť takto, ale prosím nič si nevyčítajte. Tiež neobviňujte zdravotníkov, pretože tí mi len splnili moje posledné želanie a vážte si ich tak, ako som si ich vždy vážil ja, pretože bez nich by som tu už dávno nebol. Urobil som to tak, ako som chcel. Milujem vás! Viac ako si viete predstaviť a viem, že vy mňa tiež. Bohužiaľ nastala chvíľa, kedy sa musíme rozlúčiť. Zbytočné ňaťahovanie času, by spôsobilo ešte viac rán. Verím, že sa so všetkým vyrovnáte, pretože ja som už na lepšom mieste, kde necítim žiadnu bolesť.

- S láskou navždy váš syn Peťo <3

„Nie!“ vykričkla som od zúfalstva. Začala som plakať a môj manžel sa potichu pridol tiež.

„Opustil nás. Už navždy...“

SEN

„Mami!“

„Áno, srdiečko?“

„Vieš, dnes v noci sa mi sníval sen.“

„Aký?“

„Že nejaké bábätko plače. Tak ako vždy a ja mu neviem pomôcť.“

„O tomto sme sa už rozprávali veľa krát!“ cítila som, že mama začína byť opäť podráždená. „Povedala som ti, že to dievčatko si ty, veď žiadne iné bábätko pri tvojom pôrode neplakalo.“

Sen. Stále ten istý. Každú noc. Počula som plač. Snažila som sa zistiť, komu patrí. Bola som v pôrodnej sále. Lekár ma držal v rukách a ja som počula plač bábätka. Chcela som mu pomôcť, objasť ho. Nemohla som však urobiť nič. Táto spomienka sa vo mne ukotvila a ja nad ňou často premýšľam aj vďaka svojmu živému snu, ktorého sa neviem zbaviť. Raz za čas som sa naň odvážila opýtať svojej mamy. Tieto chvíle ale nastávali čoraz menej, pretože naň vždy reagovala podráždenejšie ako naposledy.

Bola som len dieťa a nechápala som, prečo mame tak prekáža povedať mi viac. Možno keby mi vyrozprávala celý príbeh, tak by som pochopila a presvedčila samú seba, že je to len výplod mojej fantázie. Ona ale vždy vybuchla alebo zmenila tému. A ja som sa časom prestala pýtať. Sen bohužiaľ nikdy neprestal.

Moji rodičia sa o mňa vzorne starali, dávali mi lásku, venovali svoj čas. Nemám sa na čo sťažovať. Avšak ako roky plynuli, začínala som potrebovať viac. Chcela som zistiť príbeh svojho

narodenia. O to viac, keď sme sa na strednej začali učiť DNA človeka, jeho krvné skupiny. Dostali sme za úlohu zistiť krvné skupiny svojich rodičov a tú svoju. Vtedy som sa dozvedela niečo, čo mi zmenilo život. Minimálne jeden z mojich rodičov nie je môj naozajstný biologický rodič. Už sa nedalo nič robiť. Moja mama mi to musí vysvetliť.

„Mami!“ zakričala som nahnevane, keď som to zistila.

„Deje sa niečo? Prečo si nahnevaná?“

„Ty sa ma pýtaš prečo? Kedy si mi chcela povedať, že moji rodičia vlastne nie sú mojimi rodičmi?!“

„Ja...“ začala habkať mama.

„Už žiadne výhovorky! Mám sa začať báť, že si klamala ešte v niečom inom?!“ hnevala som sa tak, ako sa hnevá asi každé dieťa, ktoré zistí, že jeho život je v podstate jedno veľké klamstvo.

„Vieš,“ začala a sadla si „keď som bola tehotná, tvoj otec zomrel. Ja by som sa o teba nedokázala postarať, a tak mi môj najlepší kamarát navrhol, že si ma vezme a teba prijme za svoju. Nemala som na výber a Daniela som vždy mala rada a nakoniec tieto city prerástli až vo veľkú lásku ako vidíš.“

Mama vyzerala utrápene a jej slová zneli tak úprimne, až mi jej začalo byť ľúto a obmäkčilo ma to.

„Prečo si mi to nikdy nepovedala?“ opýtala som sa nežne, prisadla k mame a chytila ju za ruku.

„Takéto veci sa nehovoria ľahko a nikdy nie je ten správny čas..“

Oprela som sa o mamino plece a vtisla jej bozk na líce. Nechcela som na ňu vybehnúť, ale takéto veci sa netaja. Už dávno nie som malé decko.

„Ďakujem mami, ale nabadúce mi už prosím nič netaj. Vznikajú z toho len nepríjemnosti.“

„Neboj sa,“ pozrela mi do očí, „ už ti nič nikdy nezatajím.“

Mesiace ubiehali, Daniela som naďalej brala ako svojho vlastného otca, veď ma vychoval. Chodila som do školy, hrala volejbal, začala posielat' prihlášky na VŠ...

Prišiel čas dušičiek a my sme išli navštíviť hroby mojich starkých, tak ako každý rok a vtedy som si opäť spomenula na svojho biologického otca. Ako sme tak stáli ticho pri hrobe, každý pohltенý svojimi vlastnými myšlienkami, odhodlala som sa opýtať: „Mohli by sme ísť navštíviť aj hrob môjho otca?“ rodičov to zarazilo a až kým sme neprišli domov bolo ticho. Nechala som im čas. Chápala som, že od nich nechcem nič jednoduché. Vyjadrili sa až na ďalší deň. „Tvoj otec nie je odtiaľ. Je, teda bol z Malinova a to je takých 5 hodín autom od nás.“ Auto sme nemali, a tak som ich nechcela trápiť. „Snáď niekedy inokedy,“ usmiala som a objala ich.

O niekoľko týždňov neskôr mi prišiel list, v ktorom bolo moje prijatie na VŠ v Bratislave. Bola som neskutočne šťastná. Keď som nastúpila na zimný semester, zabývala som sa a zvykla som si na isté rutiny. Rozhodla som sa, že najbližší víkend pôjdem do Malinova navštíviť hrob svojho otca. Je to pomerne malá obec s cca 3000 obyvateľmi a určite si bude niekto pamätať na môjho otca a príbeh, ktorý sa s ním spája a povie mi jeho priezvisko. A samozrejme rodičom o tom nič nepoviem.

Cesta autobusom trvala len necelých 40 minút a ja som sa tešila, že sa dozviem niečo o svojom otcovi. Ako a prečo zomrel. To ma zaujímalo najviac.

Keď som prišla na AS, pohľad mi spadol na vychudnutú dievčinu, ktorá tam žobrala. Niečím ma neskutočne zaujala. Prišla som k nej trochu bližšie a nechápala som. Síce bola vychudnutá, špinavá, ale tie oči, modré ako nebo a vlasy také blond'ové ako moje. Jemné líčne kosti a jamky, ktoré sa jej ukázali na tvári, keď sa usmiala na niekoho, kto jej dal pár centov, či kúsok jedla. Vyzerala presne ako ja. Potajme som si ju odfotovala a rozhodla sa zistiť niečo aj o nej. Určite nie je náhoda, že v obci, z ktorej pochádza môj mŕtvy otec je žena navlas rovnaká ako ja.

Išla som sa len tak prejsť a osloviť nejakých starších ľudí, ktorí by si mohli pamätať priebeh udalostí, ktoré ma zaujímajú. Keď som konečne natrafila na milý starší manželský pár, ktorý vedel o čom hovorím, aj keď podľa nich mám veľa klamlivých informácií, pozvali ma k sebe na čaj. Pozvanie som prijala a oni mi začali rozprávať príbeh.

„Tvoj otec Adam a tvoja mama Pavla boli veľmi zaľúbení. Teda aspoň tak sa nám to javilo. Pavla otehotnela a veľmi sa tešila. Adam sa po čase začal správať zvláštne, zdalo sa nám, že Pavlu podvádza, ale nič sme nepovedali. Neskôr sme sa v tom ale utvrdili, lebo sme Adama videli na vlastné oči, ako sa bozkáva s Annou, o ktorej všetci v dedine vedia, že nemôže mať vlastné deti, po ktorých tak veľmi túži. Pavla čakala dvojčatá. Adam Annu vždy chcel, pretože bola pekná a bola to jeho najlepšia kamarátka. A tak videl v tom, že Pavla čaká dvojčatá možnosť, ako získať Annu aj deti. Keď si sa narodila, Adam si vzal tvoju sestru Júliu a Pavla si vzala teba. Odišli ste naspäť na východ,

odkiaľ tvoja mama pochádza. Chcela vás mať obe, ale prehrala súd. Anna nevedela prijať Júliu za svoju a opustila Adama. Adama to veľmi vzalo a začal piť. Júlii nikto nepovedal, kto je jej mama, ani čo sa stalo. Keď mala 19, Adam naozaj zomrel – upil sa k smrti. Júlii nebol nikto ochotní pomôcť a my sme nemohli, pretože Anna je naša dcéra... Júlia sa dala do zlej partie. Začala drogovat' a teraz žobre. Z drog sa už dostala, avšak nikto jej neverí.“

Takže to dievča, ktoré ma zaujalo na AS je Júlia? A Júlia je dievčatko z mojich snov? Jej patrí ten plač? Mala som v sebe neskuťotčné množstvo otázok. Bola som nahnevaná. Moja mama mi sľúbila, že už mi nikdy nič nezatají a vlastne ani to, čo mi povedala nebola pravda. Ako niekto dokáže niečo takéto?

Podľakovala som sa Anniným rodičom a rozhodla sa ísť prvým rýchlikom domov, kde mi to mama musí všetko pekne vysvetliť a tentokrát sa už nedám oklamať.

Keď som prišla domov, mama mi všetko pravdivo vyrozprávala a Daniel ju pri tom pevne držal za ruku, pretože sa neubránila slzám. Prebudila som v mame spomienky, ktoré tak dávno pochovala pred očami iných. Už som chápala, prečo bola podráždená vždy, keď som sa jej pýtala na dievčatko z môjho sna.

„Nechcela som sa Júlie vzdať, ale nemala som na výber! Prosím, ver mi! Kvôli tomu som študovala a začala pracovať na novorodeneckom oddelení. V každom jednom dievčatku, ktoré prišlo na svet, som videla Júliu a premýšľala nad tým, aké by to bolo, keby tu bola s nami. A vždy, keď sa na mňa nejaké dievčatko usmeje, darujem mu môj najkrajší úsmev plný bolesti a smútku...“

Bolo to ťažké. Pochopiť všetko, čo sa stalo. Pre mňa bol však nasledujúci krok jasný a nikto ma od neho nemohol odhovoriť. Vrátim Júlii rodinu, ku ktorej patrí. Mame vrátim kúsok duše, ktorý jej chýba a budem dúfať, že všetko dopadne tak, ako má. Bude to stáť mnoho vysvetľovanie, hnevu, bolesti, ale nakoniec sa z nás stane tá rodina, ktorou sme mali byť už dávno.

Jedno klamstvo v našich životoch plodilo tisícky ďalších. Viem, že bez nich by sme nezažili toľko bolesti, ale zároveň by sme neboli tými ľuďmi, ktorými sme dnes. Všetko v nás zanechalo stopu, ktorej sa už nikdy nezbavíme.

poézia, II. kategória

V DUŠI

Vo vnútri sa cítim ako
Ani to neviem pomenovať..

Raz chcem kričať
O chvíľu sa mi plakať žiada
A inokedy sa mi úsmev na tvári zakráda

Mám pocit, že to vo mne vrie
Potom nastane šťastné obdobie
A nakoniec som aj tak zmätená

Rozmýšľam
Či som bezcenná?
Stratená?
Zalúbená?
Alebo azda zlomená a zranená?

Často sa stáva
Že sama sebe nerozumiem.
A to aj napriek tomu, že chcem.

Viete, čo je najhoršie?
Že ak neviem pochopiť seba
Ako môžem niečo také žiadať od teba?

Preto sa snažím zistiť
Prečo sa cítim akoby som neznamerala nič.

Kedy a kde som sa stratila?
A ako sa môžem nájsť?

Koho som stretla?
Pri kom iskra lásky vzbĺkla?

Čo sa mi stalo?
Z čoho moja duša i telo
Zjazvené ostalo?

Raz, keď budem si istá odpoveďami
Nebudem preplnená otázkami
Nájdem si náruč tvoju
A venujem ti lásku svoju.

Michaela Bernátová, 18 rokov

Gymnázium, Púchov

Cena riaditeľky POS v Považskej Bystrici

II.kategória, próza

KRÁDEŽ

Kráčala som domov. Krásne svietilo slnko a všade bolo cítiť vôňu jari, na ktorú sme tak dlho čakali, predsa len, bol už koniec apríla a teploty stále siahali pod päť stupňov. Ako som tak odbočovala do našej ulice, uvažovala som nad aktivitami, ktoré by sa dali v toto čarovné poobedie praktizovať. No jeden pohľad na môj dom stačil, aby mi bolo jasné, že dnes poobede sa zábava nekoná. Pozerala som naň a netušila čo mám robiť. Okno do obývačky bolo rozbité. Trápla som na mieste. Mám zavolať policajtov? Čo ak to náhodou boli len susedine vnúcatá, ktoré nedokázali ustrážiť svoju futbalovú loptu? Určite by som sa s ich rodičmi dokázala nejako dohodnúť na oprave. Nakoniec sa rozhodnem ísť dnu a skontrolovať škody. S nedôverou kráčam k domu, odomykám si a cez chodbu prejdem do obývačky. V tom mi srdce vynechá úder. Zásuvka s peniazmi, ktoré som si postupne vybrala z účtu na operáciu očí bola vylomená. Toto určite nespôsobila zatúlaná futbalová lopta. Ničoho som sa nechytala, vytiahla som mobil a neodkladne zavolala policajtov. Kým som na nich čakala, stála som pred domom a rozmýšľala ako sa to mohlo stať, ako o tom niekto cudzí vôbec mohol vedieť. O necelú pol hodinu sme stáli naspäť v obývačke. Keď som sa pozerala na rozbité okno, slzy mi pomaly tiekli po tvári. Kúsky skla ležali na podlahe, stoličke, stole i vo vylomenej zásuvke môjho písacieho stola.

„Tak pekne po poriadku, čo všetko vám zmizlo? " spýtal sa ma policajt.

„Myslím, že tisícosemsto eur, nie som si istá, no môžem to skontrolovať skrz výbery z účtu."

„Prepáčte, ale ak máte účet v banke, z akého dôvodu si nechávate doma takú veľkú hotovosť?" spýtal sa ma nedôverčivo.

„Chystám sa na operáciu šošoviek, a tento zákrok je veľmi drahý. Karty bohužiaľ neprijímajú, a tak som nemala veľmi na výber."

„Rozumiem." odpovedal s podozrievavým pohľadom a začal prezerat' miesto.

Po niekoľkých minútach zavolať iného policajta, ktorý miesto odfotil z každého uhla, spýtal sa ma, či tam bývam sama a kto má kľúče, no keď zistil, že len ja, krátko sa poradil s ostatnými a povedal, že už sú hotoví.

„A odtlačky?" opýtala som sa neisto.

„Slečna, pozeráte priveľa detektívok. Navyše som si na deväťdesiatdeväť percent istý, že iné ako vaše odtlačky by sme márne hľadali."

Ach áno, zlodej určite nebol amatér a použil rukavice, pomyslela som si. Vyprevadila som ich z domu a počula ako šomrúc odchádzajú. „Prepáčte a čo mám vlastne teraz robiť? Na čo ste prišli?"

Policajt sa otrávene otočil a povzdychol si. „Ak na niečo príde, dáme vám určite vedieť."

A už ich nebolo. Tento prístup policajtov sa mi naozaj nepáči, až sa mi nechce veriť, že môžu byť takí bezočiví. V tom ma osvietilo. Môj blízky priateľ je policajt, prečo som radšej nezaľavovala jemu? Poviem si, že tak vykonám až bude mať po práci, predsa len asi nemôžem volať dva rôzne tímy k tomu istému prípadu. Vrátim sa do domu, okľukou sa vyhnem obývačke

a vykročím do spálne, kde sa prezlečím do športového. Keď schádzam dole schodmi, rozhodnem sa pre bicykel, pripojím slúchadlá k mobilu a vyrazím na moju tradičnú bicyklovú trasu. Kým šliapem, v ušiach mi znie hudba a svieti slnko, vzduch prúdiaci okolo mňa dokonale odfúkne moje utrápené myšlienky, hoci iba na nasledujúcu hodinu. Keď sa vrátim a osprchujem sa, je už päť hodín a tak sa rozhodnem zavolať Romanovi – kamarátovi policajtovi. Po niekoľkých pípnutiach zdvihne, a keď sa ozve jeho príjemné prosím, spýtam sa ho, či by sa mohol u mňa zastaviť, a keď súhlasí začnem veriť, že sa to všetko vyrieši.

Keď príde, rozpoviem mu čo sa stalo a on súhlasí, že sa na to pozrie. Pokojne mi vysvetlí, že zatiaľ naozaj nie je viac čo robiť, policajti môžu prezrieť kamerové záznamy z ulice, na čo mu poviem, že pre tromi rokmi keď sa zabezpečovali kamery som podala rozhodnutie aby mi snímali len priestor pred domom. Roman nevyzerá veľmi prekvapený, pravdepodobne sa s takýmito vecami stretáva každý deň. Teda nielen s prehnanými reakciami na pouličné kamery ale aj krádežami. Keď mi pomohol všetko upratať, respektíve mi dovolil len pozametáť podlahu aby som sa náhodou neporezala, spýta sa ma, či nechcem aby tu prespal. Nebolo by to prvýkrát, kedysi sme spolu príležitostne mávali sex, no obaja sme si uvedomili akú sprostosť robíme. Chvíľu nad tým uvažujem. Dnes sa mi niekto vlámal do domu, nebolo by od veci mať niekoho pri sebe, obzvlášť policajta a tak súhlasím. Objednám nám pizzu a pozeraťme náš obľúbený sitcom. Keď si uvedomíme, že sme pozreli celú sériu a sú tri hodiny ráno, ešte sa chvíľu rozprávame o tom, ako sa zmenili naše životy od posledného stretnutia a vyberieme sa do postele. Keďže moja posteľ je dostatočne veľká aj pre troch ľudí, zložíme sa vedľa seba. Ako tak ležím v tichu,

začínajú sa mi cez hlavu preháňať myšlienky o tom, čo by sa stalo, ak by som vtedy bola doma. Utielol by ten zlodej? Ublížil by mi? Čo ak sa vráti? V strachu sa pritisnem k Romanovi, ktorý aj bez slov pochopí ako sa cítim, a pritisne si ma k sebe.

Ráno sa zobudím na vôňu uvarenej kávy. Romanova časť postele je samozrejme prázdna. Prejdem do kúpeľne, vykonám rannú hygienu, oblečiem sa do školy a zídem dole.

„Dobré ráno spachtoš, kávu? spýta sa ma a usmeje sa. Vyzerá, že je hore už nejaký čas.

Kým si nalievam, pozriem na hodiny a zistím, že mi prednáška začína o pol hodiny, čo nemám šancu stihnúť peši. Roman ma už samozrejme pozná, a tak prehodí, že sa nemusím obávať, že ma tam hodí. Uľaví sa mi a spýtam sa ho či si dá niečo na raňajky a súhlasí. Spravím nám hrianky a o dvadsať minút vyrážame. Keď ma vysadí poďakujem sa mu a poprajem pekný deň. Prednášky mi ubehnú rýchlo, ako vždy keď dávam pozor a úplne sa vnorím do toho, čo prednášajúci rozpráva. Po škole sa vydám späť domov. Keď dorazím, dám si hodinku cvičenie na stacionárnom bicykli, rýchlu sprchu a vyrazím do práce. Už týždeň som tam nebola, keďže nám vytopilo kancelárie a dali nám voľno. Keď dorazím, upracem si kanceláriu a perfekcionisticky si všetko na stole usporiadam aby to bolo pekné, symetrické. Keď vidím, že mi vpravo hore ostal nezaplnený priestor a zistím čo mi chýba, až mi trhne celým telom. Je to firemný mobilný telefón, ktorý som práve z dôvodu voľna odložila do zásuvky ku peniazom. Takže mi neukradli len peniaze ale aj nový a hlavne drahý telefón. Otvorila som si notebook a zistila si kontakt na policajné oddelenie, ktoré rieši môj prípad, zobrala si svoj mobil a vydala sa na toalety.

„Dobrý deň, tu Ema Stachová, včera ste u mňa doma riešili krádež peňazí." predstavila som sa.

„Áno, veľmi dobre si na vás spomínam. Máte nejaký konkrétny dôvod prečo voláte?" ozvalo sa z druhej strany.

Žeby mal nejaké nové informácie, keď si tak dobre spomína?
„Áno, uvedomila som si, že v zásuvke sa nachádzal aj môj služobný telefón. A tiež som samozrejme bola zvedavá, či nemáte nejaké nové informácie."

„Slečna nechcete mi povedať, prečo ste si na to spomenuli až dnes? Nepríde vám zvláštne, že vám to včera nenapadlo?"

Znovu znie podozrievavo. Prečo musím mať práve ja takéto šťastie na nepríjemných policajtov? Prečo mi nemohli radšej pridelit' Romana? Nadýchla som sa a začala vysvetľovať :
„Viete, ja tam telefón bežne nemávam, no v práci sme..." v tom ma prerušil.

„Slečna, tieto rozprávky si nechajte pre niekoho iného. Vidím, že to máte všetko veľmi pekne premyslené, no jednu vec ste nedomysleli. Váš prípad ďalej už riešiť nebudeme, navyše na kamerách nebol nikto, mohli sme vidieť iba vás ako stojíte pred domom a nad niečím úpenlivo premýšľate pár minút predtým, než ste nám zavolali. Môžete byť len rada, že sa váš prípad nerieši ako sfušovaná krádež. Dovidenia." a nahnevane tresol telefónom.

Zostala som zhrozená. Ako sa mohol stať takýto strašný omyl? A čo budem teraz robiť? Čo chcel vlastne povedať tým, že som jednu vec nedomyslela? S týmito a mnohými ďalšími myšlienkami som sa vrátila do kancelárie, no nedali mi pokoj ani do konca pracovnej doby. Keď som sa vracala naspäť domov, vyhliala si ma suseda a pustila sa so mnou do rozhovoru.

„Tak čo Emka, konečne si sa dala s tým pekným mladíkom dokopy?“ spýtala sa bez hanby. Akoby susedia nemali čo na robotu, iba riešiť iných.

„Nie teta, naozaj sme len priatelia.“ Odpovedala som jej, snažiac sa nenadviazať očný kontakt, pretože keby som tak urobila, nedostanem sa z tejto konverzácie najbližšiu hodinu. Sledovala som koniec ulice, kde som si všimla približne štyridsaťročného muža oblečeného v čiernom, ako na mňa hľadí, no hneď ako som si ho všimla, zašiel do druhej ulice. Zvláštne. Z úvahy kto to bol ma vyruší susedkin hlas:

„To je škoda, je naozaj príťažlivý. Predpokladala som to z toho, že sem chodí tak často, nechcela som sa vás dotknúť.“

„To je v poriadku teta, dovidenia.“ odpovedala som snažiac sa vyhnúť ďalším dotieravým otázkam. Zjavne jej už čas len tak beží, keď si myslí, že sem chodí tak často, to bolo tak pred pol rokom. Odomknem si a postavím sa k oknu v obývačke. Zatiaľ je prelepené, kým mi ho prídu vymeniť. Pozriem sa na písací stôl a zamyslím sa nad tým, čo tam policajtom nesedelo. Nič mi nenapadá a tak prejdem do kuchyne dať si niečo malé na jedenie. Podídem k miske s ovocím, keď v tom vidím ako spoza múru vykúka ten muž v čiernom a hľadí rovno do záhrady. Premkne ma neuveriteľný strach. To musí byť ten zlodej. Inak by to nedávalo zmysel. Bežím si pre mobil, že zavolám Romanovi, no v tom sa ozve zvonček. Pozriem sa z okna na chodbu a vidím, že zvoní ten muž. Ak by bol skutočne ten zlodej, prečo by mi teraz zvonil? Pre istotu si vezmem kuchynský nôž, vykuknem len hlavou spoza dverí a z bezpečnej vzdialenosti od bráničky sa ho opýtam, čo potrebuje.

„Dobrý deň, ospravedlňujem sa, že vás vyrušujem,“ ozve sa povedomý hlas, niekde som ho už určite počula. „Volám sa Anton Bagár a som predchádzajúci majiteľ domu.“ Ahaaa áno, trklo mi. Keď som mala po nast'ahovaní problém s vykurovaním, volala som s ním. Hoci som mu úplne nedôverovala, odložila som nôž na topánkovník, vyšla som z dverí a podišla bližšie k bráničke.

„Prosím vás, nastala taká veľmi nepríjemná situácia, keď som tu býval, deti vzadu na záhrade zakopali časovú kapsulu a spomenuli si na ňu až teraz, tak by som sa chcel opýtať, či by sme sa nejako vedeli dohodnúť, som ochotný vám aj zaplatiť nejaké záhradkárske práce pre vykopaný priestor.“

„Ach, to sa mi neuveriteľne ul'avilo, celkom ste ma vydesili. Jasné, poďte ďalej, pomôžem vám s tým. Navyše mám pre vás dobrú správu, zatiaľ som nemala čas sa venovať záhrade, a tak mi nemusíte nič preplácať.“

Prešli sme spolu do zadnej časti pozemku, a vďaka fotkám od jeho detí presne vedel, kde kopať. Viedli sme príjemnú zdvorilostnú konverzáciu a mne spadol kameň zo srdca. Keď vykopal debničku, otvoril ju a ukázal mi poklady jeho detí. Bolo tam toho od výmyslu sveta, od módných doplnkov ako gumičky a náramky cez kresby až po hračkárske peniaze. Peniaze. To mi pripomenulo tie moje. A v tom mi to došlo. Ak Anton vykopal debničku prv, a debnička bol zamknutá, bolo samozrejmé, že vnútri kusy hliny neboli. To znamená, že moja zásuvka bola vylomená skôr ako bolo okno rozbité. Takže sa tam dostal niekto cez dvere, ktoré poškodené nie sú, takže musel mať kľúč. Och nie, už sa ani nečudujem, že mi policajti nechceli veriť, že som to nebola ja. Ale Anton to tiež byť nemohol, pretože som vymieňala vložku do dverí hneď po nast'ahovaní. V tom som si všimla stopu v blate pri plote, ktorý oddeľoval moju

a susedovu záhradu. Stopa nepatrila ani mne ani Antonovi, no bola mi známa. Šokovaná novými poznatkami som vypravádzala Antona, ktorý mi nespočetne veľakrát ďakoval. Uvažovala som nad tým, čo mám teraz robiť. Nemôže to byť pravda, no aj tak to risknem. Zavolám Romanovi, že mierim na políciu za policajtom, ktorý vyšetroval môj prípad, že či sa ku mne pridá. Samozrejme ako pravý priateľ okamžite súhlasí a sľúbi mi, že ma počká pred policajnou stanicou.

O pol hodiny som tam a kráčame hore po schodoch, zatiaľ čo sa ma Roman vypytuje či viem niečo nové, alebo mi zmizlo niečo ďalšie, no som príliš nervózna na to, aby som mu odpovedala. Nájdeme toho policajta a zavolá nás do zasadačky. Zavrie dvere a znechutene sa na mňa pozrie.

„Slečna, naozaj už vás mám plné zuby, o čo vám ide?!“ oborí sa na mňa.

Bez toho aby som mu odpovedala vytiahnem svoj mobilný telefón, vytočím číslo, ktoré som po ceste na stanicu naťukala a čakám. Policajtov pohľad sa mení zo znechuteného na zaujatý a čaká. V tom sa rozozvučí zvonenie a Roman, ktorého oblievajú kvapky potu vytiahne z tajného vrecka na uniforme môj firemný telefón. Vidím ten jeho neveriaci pohľad. Som nadšená z toho, že na mojom drahom telefóne sa nedá vypnúť zvuk bez zadania hesla. Keď vidím policajtov nechápavý pohľad začnem vysvetľovať.: „Tuto váš kolega Roman, je, respektíve bol môj priateľ. Kedysi sme spolu mali aj intímny vzťah a tak predpokladám, že zhruba v tom čase si vytvoril kópiu môjho kľúča. Vedel aj o mojej plánovanej operácii, a tiež, že drahé veci odkladám do písacieho stola. Na kamere ste ho vidieť nemohli pretože prišiel od susedovej záhrady, no keďže susedia sú bojzliví, určite to môžete skontrolovať na ich kamere. Pri

preliezaní zanechal u mňa na záhrade stopu. Urobil chybu, že si obul topánky, ktoré som mu darovala ja, mali špeciálnu podrážku zloženú zo šesťuholníkov. Prečo to urobil, to už musíte zistiť od neho." vyriekla som jedným dychom.

Roman videl, že nemá zmysel zapierať a tak sa priznal, že to urobil preto, lebo dúfal, že keď mi zmizne toľko veľa peňazí, zrútim sa a nechám sa od neho vydržiavať. Neuveriteľné. Aj tak nerozumiem ako mohol ako policajt toľko vecí zanechať. Od v zlom čase rozbitého okna až po ukradnutý mobil, ktorý nepremyslene nosil pri sebe. Romana samozrejme zatknú a ja odchádzam zo stanice s pocitom víťazstva. Už chápem, prečo si suseda myslela, že tam chodí často. Určite ho ona sama pustila do svojej záhrady pod ktovie akou zámienkou. Je škoda, že najviac nás dokážu sklamať práve nášmu srdcu najbližší ľudia.

Veronika Vráblová, 16 rokov

Gymnázium, Považská Bystrica

Cena riaditeľky Považskej knižnice v Pov. Bystrici

II. kategória, próza

TY A SVET

...

Si sám, alebo osamotený?

-Asi len sám. Neviem. Všetko, len nie sám sebou. Prečo sa smejesh?

Lebo si naivný, ale povedal si to pekne. Takých ako ty poznám, je vás až príliš, zahlcujete svet. Veľa si povedať nedáte, takže pod'. Dnes je spln a chcem, aby si sa naň díval.

-Spln som už videl veľakrát.

Videl, alebo si sa díval?

...Pri tomto istom mesiaci som raz plakal. Teda, plakal som pri ňom veľakrát, totiž raz, keď mu to dovolíš, zvykne si na to, ale toto boli iné, biele slzy. V ten deň sa vlastne nestalo nič zvláštne. Bol to klasický deň, zobudil som sa, nadýchol ranného vzduchu, vstal som zo svojej postele vo svojom dome, deň som strávil s rodinou a priateľmi, potom som sa prešiel v prírode a sledoval západ slnka. Klasický deň. Znovu cítim teplo tých priesvitných perál. Bol spln, mesiac belší ako biela a mocný. Taký mocný, že by Ti jeho žiara prepálila až do duše. Dovolil by si mu to? Cítil som, ako celé moje telo prinútil kričať radosťou. Pozeral som sa naň a nechápal, prepočítaval som si pravdepodobnosť, že sa človek narodí, na pohľad zhuk náhodných náhod, ja som sa však rozhodol uveriť v jeho poslanie. Radosť a

vd'aka. Na nič iné sa mysliet nedalo. Neskutočné šťastie. Skutočným ho začali robiť až pomaly stekajúce slzy, o ktorých som presvedčený, že boli biele. Čisté, nevinné, odrážajúce žiaru mesiaca a ten pocit. S rukou na hrudi, ktorá mi pomáhala uvedomiť si, že vlastne dýcham, som si tento pocit uložil hlboko do seba, dosť hlboko na to, aby ostal čistý, no nie príliš, aby sa mi stal vzdialeným...Lebo tu chcem byť pre momenty, pri ktorých viem, že žijem.

Napi sa.

-Čo je to?

Čaj. Má názov Vnímavosť. Je fajn si ho občas dávať. A teraz by som ti rád porozprával o svete.

Svet je bydliskom. Nepatrí ti, ale máš dovolenie ho vnímať. Vidím ním prechádzať tvoje telo, a za hranice, kam sa nedostane, zase tvoje myšlienky. Vidím tvoje srdce, ktoré by ho horlivo chcelo spasiť, najlepšie celý a hneď, ale ako to už je pri srdci zvykom, ani omylom netuší, ako. Skúša to teda tvoja myseľ, otvára sa a vníma, raní srdce a potom ho znova hojí, pozerá sa na ľudí, na seba, veľa sa pýta a snaží sa odpovedať. Nejde jej to. Na nenávisť, krutosť, smútok, sebeckosť, lakomosť, zrejme jasnej odpovedi nie je. Pýta sa teda na lásku, krásu, šťastie, radosť, slobodu, múdrosť, pochopenie. Znova ju nenašlo. Možno ju hľadá na nie úplne správnom mieste. Možno ju nestačí hľadať len okolo seba. Kto odpovie na otázky, čo sa pýta svet, keď sú o svete? Každý si. Sám, sebe, ale vrúcne ťa prosím, odpovedaj si svojou dušou. Svet je umením. Ja som to pochopil až vtedy, keď som uvidel. Naozaj uvidel to, čo okolo seba mám. Všetko, aj to, čo je vo vnútri toho viditeľného. A už ďalej nemôžem prestať žiť, lebo viem, že som toho spoznal ešte na-

ozaj málo a ženie ma vpred pocit, že čokoľvek spoznám, oproti všetkému toho ešte stále bude málo. Tolko tu toho je. To mi nedá spávať. Svet mi nedá spávať. A ja ho za to milujem, lebo mi ukazuje utrpenie i radosť, všetko, aby som sa naučil láske.

Verím, že to raz pocítiš. Keď sa naučíš pozerat' sa na ľudí ako na umelcov a do ľudí ako do umenia. Ide o pocit chápania, i keď tomu umeniu v skutočnosti rozumie len jeho tvorca. Ide o pocit. Ísť hlbšie ako do hĺbky, lebo sa zvykne zabúdať, že pod povrchom niečo je. Vždy. Nevidíš nič, čo je ďalej ako vlastný krok a zabúdaš, že ľudské vnímanie je ľudské, no svet vníma tiež a žije. Žije a ty to nevidíš, lebo neskúšaš. Padla hviezda. Videl si ju, však? Videl, ale pred chvíľou by si mi neveril, že padne. Chápem. Ľudia. Uver čomukoľvek sa uverit' rozhodneš. Ja chcem len jedinú- spoznávaj tak, že by si pre Pravdu, ktorú si si zvolil za svoju, bol ochotný umrieť.

Ako krásne sa ľudia rozhodli volat' domov- Zem, zem je stabilita, lebo ťa vždy učili „stát' nohami na zemi“, ale nesmie byť bez vzduchu, lebo viem, že tvoj slobodný duch neustojí. Chcem, aby si stál bosý a nahý s nohami na zemi a hlavou vo vetre. Aby ťa prikovalo spojenie s mocnosťou zázemia, akú zem šíri, a zároveň aby ťa opantala voľnosť, ktorú priamo tebe prináša vietor. Aby si si konečne bol istý, i keby to malo trvať len jeden krátky vánok, že môžeš byť tu a zároveň kdekokoľvek vo svete naraz. Keď sa bosé nohy zabárajú do okamihu stability, no tvoje vlasy vejú vo vetre ako zrkadlo tvojich myšlienok. Aby si pocítil, že okrem svojho ducha nevladíš nič. Že teraz, keby si mal stát' na okraji útesu s pohľadom na oceán, teraz si to ty, tvoje všetko, čokoľvek ťa tu môže držať, no nič nemôžeš držať so sebou ty. A akokoľvek sa to môže zdať, ty a svet ste tu nezávisle od seba. V skutočnosti nemá očakávania. V skutočnosti od teba nechce nič. Chceš len ty. Pomáhať, sebe či

druhým, ľúbiť, seba či iných, niečo vytvárať alebo naopak nie. Neskrývaj činy, ktoré nechceš aby boli tvojimi pod rúcho očakávaní sveta- iných. Odkáž svojej duši, že už je voľná. Nech báda po tvojom zmysle života, nech letí i tam, kde to bude boľieť, ak čo i len trochu cíti, že sa vráti mocnejšia. Ale daj pozor, až sa ti vráti.

No a vtedy, keď ti dal svet šancu, keď si mohol pomôcť, ale neurobil si to... Veď ty vieš kedy. Nesklamal si svet. Ak aj áno, nikdy nie natoľko, ako si sklamal seba. Pomoc druhým je vlastne pomoc samému sebe. Ak je úprimná. Ozajstná. Vo svete pomoc potrebujú len ľudia. Všetko ostatné funguje tak krásne, tak samo, a ak aj nie, hľadaj za tým človeka. Snažíme sa navzájom zachraňovať ale taktiež zvykneme tvrdiť, že keby každý zachránil sám seba, svet je zrazu fajn. Ja som k svojmu názoru dospel, ale je môj, takže ti môžem len odovzdať to, čo ma k tomu môjmu priviedlo. Zachraňuj tak veľmi, ako to len cítiš a toho, kto potrebuje. A keď si ním ty, nechaj celý svet nech sa zachráni sám, i keby si mal byť z neho celého jediným človekom, ktorý zažije šťastie.

Ak sa nedokážeš dotknúť oblohy, staň sa oblohou. Svet je existencia, v ktorej je všetko. Všetko, objavené, neobjavené, všetko. I prázdnota. Tá prázdna, lebo v nej zabúdaš, že si človekom, vnímaš, vidíš, vieš, ale nebolí, lebo si si už zakázal cítiť. A potom tá prázdnejšia, lebo ešte stále cítiš a bojuješ. Ak ťa kroky, kohokoľvek kroky, privedú na kraj skaly a rozkážu slnku zhasnúť, zažni ty. Ak nájdeš lásku, ktorá by mala byť a nie je, ľúb ty. Ak sa nedokážeš dotknúť oblohy, staň sa oblohou.

Vidím v tebe potenciál. Iskru.

-A to už podľa čoho?

Lebo máš dušu. A vníma. Nič viac netreba.
Pamätaj, že nech stojíš na akomkoľvek mieste, domov mat'
budeš, lebo je ním tvoja myseľ, srdce, duša. Ty. A pokiaľ ti v ži-
lách prúdi krv, voda, ktorá nesie meno Život, pokiaľ si, máš aj
niečo viac. Niečo, čo má matka mláďat, pretože ich musí živiť.
Niečo, čo je v listoch stromov, pretože musia rásť. Poslanie.
Niečo ako odpoveď na to tvoje: A prečo by som mal?
Lebo si dostal šancu žiť. Preto.
Ešte sa napi čaj a dovoľ mi, prosím, prečítať Ti z mojich zápis-
kov, ktoré som si pre seba nazval Ty a Svet.

Stál som tam sám, ukrytý tmou,
Zlomený, no už nechcel som nevedieť.
Pochopil som nepotrebnosť slov a...
Vtedy sme si prestali rozumieť.

A možno nie.

Že by sme sa práve vtedy pochopili?
Že sme sa obaja navzájom zmýlili?
Uverím ti, že ma ranami naozaj liečiš,
Že za mňa prosíš, tajne dúfaš a kl'ačíš,

Že ty si mi tým, kde bývam a žijem
Myšlienka, ku ktorej zakaždým prídem.
A najmä sebe sľubujem, nie tebe, svetu,
Že lásku zachovám a privediem k Svetlu.

Najdrahší svet,
zmenil si ma. Dávaš mi všetko, a preto si musím vybrať biedu,
aby si ma neoslepil.

Ing. Janka Šipláková, 54 rokov

Drienovec

Cena MO Matice slovenskej v Považskej Bystrici

II. kategória, próza

Uvedomila si, že medzimestskou dopravou ešte nikdy necestovala. Usadila sa tak, aby svoj lila-kufor mohla mať pred sebou, držiac rúčku kufra, s nasmerovanými kolieskami, aby sa nešmýkali po plošine a nenarážali na športový kočiarik, ktorý bol bez dieťaťa, pretože si ho mama vzala k sebe na sedadlo. Okrem nej nikto kufor nemal. Vzadu sedeli rozšantení študenti, ktorých sprevádzalo pokrikovanie po maďarsky a občasný výbuch smiechu. Čomu sa smiali, netušila. Zrazu na ramene zacítila nešikovný buchnút. Zdvihla oči a nad sebou uvidela chlapca, ktorý sa nemotorne snažil pozbierať zošit, ktorý niekto vyhodil do vzduchu. Do chvíľkového ticha sa maďarským prízvukom ozval hlas : „Levitácia!“ A opäť nastal výbuch smiechu. Ľudia sa zvedavo obzerali dozadu, niektorí znechutene krútili hlavami, poniektorí si vzájomne niečo šepkali. Nerozumela však, keďže to bolo po maďarsky, ale z ich rozhorčených výrazov sa dovŕpila, že išlo o pohoršenie nad mládežou, ktorá sa nevie správať. Vpredu sedeli hlavne ľudia, na ktorých bolo vidieť, že cestujú z práce domov. Akoby pôsobili unavene, snažili sa oddychovať a psychicky sa pripraviť na novú „šichtu“, ktorá ich čaká doma.

Aj ju čaká nová šichta doma. Presnejšie nový život v novom domove, ktorý si nevybrala a o ktorom ani netušila. V podstate je však rada, že ho má, lebo inak by bola absolútne stratená. Siahla rukou do vrečka, stisla kľúče od jej nového domova. Znenazdajky ich vytiahla, aby si zopakovala číslo do-

mu 211. Spomenula si na Pavlov hlas, ako mu sprisahanecky hovorí.: „Zlatko, je to starý dom, nezľakni sa, lepší som si nemohol dovoliť. Ale prostredie je čarovné, tiché, na kraji dedinky Drienk v lese za kostolom. Chcel som pre nás vybudovať kúsok domova, ktorý bude patriť len nám.“ šepkal.

„Ale, čo to hovoríš? Skočila mu do reči, „Veď tu máme domov, dali sme si obaja všetko, kto, čo mohol a je nám predsa dobre?! Ja nechápem, ako si mohol?! Ani sa so mnou neporadil? Ja som si myslela, že sme k sebe absolútne úprimní, že sa na nič nehráme. A teraz sa dozviem, že si robil niečo za mojím chrbtom, o čom som ani netušila.“, hystericky so vzlykmi mu vyčítala: „Ako si mohol, keď si dobre vedel, ako ma zranilo podvádzanie môjho ex. Slúbili sme si predsa, že toto si robiť nebudeme, nebudeme si takto ubližovať!“

„Rozumiem, prečo sa hneváš, ale v poslednom období som si uvedomoval, že už tu dlho pravdepodobne nebudem a robil som si starosti, čo bude s tebou Láska“.

–„Nehovor tak“, položila mu prst na ústa, akoby mu chcela zamknúť ich na kľúčik.

„Láska, chcel som ťa uchrániť pred tým, čo si uvedomujem, že ťa čaká“....Odvrátil hlavu, „ Moje srdce je na tom zle, vedela si to od začiatku...Snažil som sa...“ vzdychol... „Je to ťažké ti to všetko tak vysvetliť, ale prosím ťa ver mi“....Chytil jej tvár do dlaní a díval sa na ňu s prosebnými a bezmocnými očami, plné lásky, pokračoval:

„Pochop, snažil som sa si užiť každý deň tak, akoby bol posledný. Ty si mi pomohla psychicky tak, že ani lekári neverili, že to budem takto dlho ťahať. Prežili sme toľko krásnych dní

však láska? Si môj zázrak, ktorý ma stretol v čase, keď moje zdravie bolo už podlomené a ja som za to veľmi vďačný“

„Nehovor tak, akoby už bol koniec, veď sa máme radi. Nemôžeš ma tu predsa nechať“, vydesene naliehala.

„Nechcem Zlatko, ver mi...je to len preventívne opatrenie, chcem vedieť, že si v poriadku, lebo ak by predsa, ver mi, ...že moje deti ti urobia zo života peklo. Tebe manželstvo stroskotalo na skutočnosti, že si nemohla mať deti. Ale tie moje sú pre mňa veľkým sklamaním, Vždy som im dal aj to posledné. Pracoval som ako otrok, len aby mali všetko, po čom túžili. A keď som ochorel, manželka mi povedala, že potrebuje zdravého chlapa, pretože si to ona zaslúži. Deti stáli na jej strane a jedine , čo ich zaujímalo, boli iba peniaze. Vieš, aké je to bolestné, keď dávaš zo seba všetko a výsledok je pohrdanie? Každé stretnutie s nimi bolo o sklamaní a bolesti, až tak, že som sa s nimi radšej prestal stretávať a posielal som im len darčeky a peniaze. O iné ani nemali záujem. Stále, keď som si to uvedomil, tak to bolelo. Utekal so pred nimi a zároveň sa cítil tak sám. A potom si prišla ty a život sa mi náhle otočil. Začal som mať zrazu pocit naplnenosti. Opäť som sa cítil vďaka tebe šťastný. Naplnila si moju prázdnotu.“

„Aj ty moju, Láska. Akoby si mi prišiel do cesty vtedy, keď som to najviac potrebovala . Prišla som o 15ročné manželstvo, neskôr aj o prácu. A zrazu som mala vedľa seba teba, niekoho, kto vo mňa verí, kto mi dal takú spriaznenosť, že prísť o teba, je ako si odrúbať časť seba. Veľmi ťa potrebujem“, vrhla sa neho svojim objatím, cítila jeho mohutné telo, ktoré ťažko, pomaly dýchalo a sršalo nádhernou a úprimnou láskou.

„Láska, budem sa cítiť lepšie, ak budem vedieť, že je o teba postarané. Záleží mi na tom“, pokračoval šepkajúc., „ myslel som aj na to, že keby sme sa aj vzali, aj tak sa na teba vrhnú

ako supy a nedajú ti pokoj. Preto som kúpil dom na tvoje meno. Je tvoj. Chodieval som ho dávať postupne do poriadku, aby sa v ňom dalo bývať s tým, že keď už bude na tvoj a môj obraz, tak ťa do neho slávnostne privediem. Opravujem ho už 2 roky.“

„2 roky? A kedy? A kde?“

„Často, keď som ti vravel, že idem za prácou preč, tak som vlastne neklamal, šiel som za prácou. Nie je ešte hotový...Je to Malá dedinka Drienk, je tam síce veľa maďarsky hovoriacich obyvateľov, ale je tam krásne. Láska, už sa cítim veľmi zle, prepáč“ .bol mŕtvolne bledý, unavene sa oprel o vankúš, „musím si Zlatko pospať..“

Zväzok kľúčov so štítkom 211 ležal na stolíku. Ležal tam až do dnešného dňa.

Keď oznámila jeho deťom strašnú správu, že nečakane zomrel, o pár hodín na dvere bytu zaklopali jeho synovia. Vide-la ich po prvý krát. Ich príchod jej pripomínal scénu z filmu, kde gestapácke komando, ide vykonať prehliadku domu. Nepýtali sa na otca. Zaujímali ich hesla k účtom. Surovo prehliadali šuplíky, vyhadzovali veci a do toho sa jej vyhrážali, že ak si myslí, že jej tu niečo patrí, nech na to zabudne. S údivom im tíško oznámila, že do bytu investovala všetky svoje peniaze, ktoré dostala po rozvode z predaja jej bytu. Vysmiali sa jej, či má dôkaz. Vedť odkedy si ich otca namotala, tak im prestal dávať finančné dary, na ktoré boli roky zvyknutí, takže vlastne ho už vycicala až-až. Ich agresivita rástla až tak, že sa rozhodli si vziať aj nový notebook, aj keď protestovala, že patrí jej, že ho potrebuje pre prácu, má v ňom software na účtovníctvo. Keď s blaženým víťazným úsmevom našli peniaze, vysvetľova-

la im, že sú na pohreb, oznámili jej, že jej otca pochovajú oni, že oni sú jeho synovia, jeho rodina pred zákonom a že ona je iba cudzia ženská, ktorá by si mala uvedomiť, že už je koniec, záverečná a že už skončila! Mala by sa čo najskôr zbaliť z bytu a pobrat' preč, pretože ho chcú čo najskôr predať a ak to nebude chcieť rešpektovať, zavolajú políciu. Obaja sa na seba súhlasne pozreli a zabuchli dverami.

Keď odišli, dlho sa ešte spamätávala. Takúto surovosť nečakala. Myslela si, že Pavol preháňa. Jej bolesť z jeho straty bola však taká silná, že celý tento incident brala ako krutý film, ktorý sa jej nedotýka. Pavol bol pre ňu ten najbližší človek, akého v živote stretla. Aj keď bol pre mnohých obyčajný nedokonalý človek so zdravotnými problémami, pre ňu bol tým najkrajším šťastím, ktoré ju v živote stretlo. Zrazu jasnejšie pochopila Pavlove obavy a bolesť z toho, čo ho zraňovalo, týkajúc sa jeho synov. Aj keď zákon je na strane jeho bývalej rodiny a jedine, čo ich zaujíma je iba majetok, ktorý zanechal, ona vie, že skutočná pravda je, že oni dvaja patrili k sebe. Ich zraniteľnosť ich spájala, ich pochopenie a vzájomné pohladenie duše, bolo pre nich ako puzzle, ktoré im dávalo naplnenie a zmysel toho, čo niekto nedokáže pochopiť, lebo je mentálne niekde inde. Vytiahla svoj lila-kufor. Vybrala si zo skriň pár tmavých kúskov, všetky ostatné mali odtiene lila a ona už asi nikdy nebude tou, kým bola predtým a cítiť sa niekedy „lila“. Teraz mala v sebe obrovský smútok a vedela, že chce, aby aj oblečenie odrážalo to, čo v skutočnosti cíti-čiernu tmú. Kufor však tmavý nemala, už ani peniaze na kúpu vhodnejšieho. V podstate ani silu nakupovať. Tú už mala iba na jedno. Odísť. Podišla ku stolíku a zdvihla kľúče, ktoré tam naposledy Pavol pre ňu položil.

Keď vystúpila v dedinke Drienk, vydala sa smerom ku kostolu a sledovala čísla domov, ktoré na jej prekvapenie neboli vôbec v poradí. Kolieska na lila-kufri sa hlasito ozývali, ako ho rázne ťahala za sebou.

Keď sa rozhodným krokom pustila do tmavej neosvetlenej uličky hore kopcom, zbadala číslo 211. Bol to dlhý starý gazdovský dom, so škridlou pálenou strechou a gánkom. Odmokla kovovú bránku a ocitla sa na vlastnom pozemku. Zvedavo otvorila dvere. Prekvapila ju čierno-biela šachovnicovo urobená dlažba, presne rovnaká, akú si dali urobiť v Pavlovom byte, keď sa k nemu nastahovala. Zložila si kufor. Otvorila dvere do kuchyne, ktorá nemala ešte linku, ale chladnička, sporák, mikrovlnka zivali novotou. Nakúkla do kúpeľne a takmer odpadla. Bola obrovská ako izba, s lila obkladačkami, s ružovou obrovskou vaňou. Vedľa vane bola obrovská krabica a v nej ešte nerozbalená nafukovacia vírivka. Spomenula si, ako boli spolu na chate v Tatrách a ako mu spomínala, že keby mali veľkú kúpeľňu v byte, tak by si určite takú vírivku raz kúpila. Dojalo ju to, že to bral vážne, že jej chcel urobiť radosť. Vyhŕkla jej slza dojatím. „Ďakujem Pali, ďakujem, je to krásne“.

Išla si pozrieť ďalšie izby. Prechádzala nimi ako z vagóna do vagóna, boli prázdne, čisté, vymaľované. Keď vstúpila do poslednej izby, podlomili sa jej kolená. Bola obrovská a pôsobila, ako zo zámku. Čierne - strieborný barokový nábytok s lila čalúnením pôsobil rozprávkovo. Baroková leňoška bola nádherná. Vždy po takom niečom túžila. Pavol ju počúval, keď rozprávala, akoby si predstavovala svoje ideálne bývanie. Keď mu to rozprávala, podpichoval ju, že je ako malé dieťa, čo sníva o domčeku pre bábiky a že nech už konečne dospeje. Smial sa na nej a pritom to tajne zaobstaral, presne také, po akom túžila. Sadla si na barokovú lila stoličku, dávala sa do zrkadla

so strieborným barokovým obložením. Ako mladé dievča o niečom takom snívala a teraz to má, ako 50ročná žena, ktorej to zaobstaral tajne jej nebohý priateľ. Vypočul si jej sen, splnil jej ho. Dojalo ju to, až zalomila ruky, zdvihla hlavu hore a opakovala:“ Ďakujem Pali, ďakujem, ty si neuveriteľný chlap.“
Ľahla si na manželskú posteľ s lila baldachýnom. Srdce jej stískalo dojatím, pretože toto prekvapenie, bolo odrazom toho, po čom snívala v mladosti, odrazom toho, že jej to splnil jej najúžasnejší človek na svete, ale ktoré by ochotne vymenila za to, žeby tu bol teraz s ňou živý a zdravý. Len on a ona, hoci iba v prázdnom starom dome.

Natália Čierniková, 26 rokov

Univerzita Komenského, Bratislava

Cena MO Matice slovenskej v Plevníku-Drienovom

II. kategória, próza

ČO SA ČLOVEK DOZVIE ZA 15 MINÚT

Snažím sa ku svojej práci pedagogického asistenta pristupovať zodpovedne a svedomito. To znamená, že hoci vyučovanie končí 13:15, ja odchádzam domov až o 13:30, kedy mi oficiálne skončí pracovná doba. Tých 15 minút trávim zväčša v budove jedálne, kam odvádzame žiakov na obed. Nachádza sa tu nielen jedáleň, ale aj domov sociálnych služieb, v ktorom bývajú deti a mladí ľudia s rôznymi typmi a druhmi postihnutí. Občas sa započúvam do kriku autistov, inokedy vládne vo vestibule zvláštne ticho. Dnes si vychutnávam ticho zmiešané s nejasnými pazvukmi prichádzajúcimi od zavretých dverí. Po chodbe kráčajú dve dievčatá z odboru manikúra, pedikúra. Jedna vraví druhej: „ To oni asi musia byť fakt postihnutí, že takto jačia.“ Nebolo by na tom nič divné, keby každý žiak a zároveň aj tieto dve baby nemuseli mať tiež minimálne ľahké mentálne postihnutie, aby mohli byť žiačkami odborného učilišťa.

Zrazu zazriem blížiacu sa Ester, osemnásťročné dievča s williamsovým syndrómom. Ľudia postihnutí týmto syndrómom majú zvýšenú tvorbu oxytocínu. Hormón oxytocín spôsobí, že sa chcú priateľiť s každým koho stretnú a milujú ho od prvého okamihu. Už som si zvykla, že vždy, keď na seba narazíme, zasype ma hrbou slov.

„Ahoj, dnes vyzeráš ako havran !“, veselo ma zdraví aj dnes od dverí. Zrejme v nej môj čierny respirátor evokuje zo-

bák a čierny kabát, havranie telo. „Ahoj, aký si mala deň Ester?“ zvedavo vyzvedám. „Ále dobrý, ďakujem a čo vy?“ Po chvíľke sa nám téma zvrtnie na jej minulosť školu, kde ju vraj spolužiaci dojali. Nerozumiem, čo tým myslí, tak sa jej na to opýtam. „Znamená to, že je mi za nimi ľúto a som smutná, že už nie sme viac spolužiakmi,“ povie.

Dojme aj teba niekedy niečo Natálka?,“ spýta sa ma. „Samozrejme, že áno. Niekedy, začnem plakať, keď pozerám pekný film, čítam básne, alebo sa rozprávam s ľuďmi,“ odpoviem. „Aj ja niekedy plačem,“ hovorí Ester. „A prečo?“ úprimne sa zaujímam. „Vieš, mala som ťažký život Natálka,“ vážne povie a ja sa na chvíľu odmlčím, čelo sa mi zvráští a uvažujem, že zrejme musela mať naozaj ťažký život, lebo deti ako sú ona, skončia častokrát šikované, opustené a neviem čo všetko možné. Nemajú to vôbec ľahké a ani spoločnosť im to veľmi neľahčuje. „Esterka a čo prosím ťa znamená, že si mala ťažký život? Ak chceš, môžeš mi o tom porozprávať.“ Ester skloní hlavu. Už – už vidím, že jej začínajú vlhnúť oči, ústa sa krivia do podkovičky, ale niečo si zašomre popod nos, pretrie oči a potom mi pošepká: „Vieš, také ženské veci, to je ťažké.“ Povzbudzujúco sa na ňu usmejem hoci v duchu banujem, že som sa vôbec spýtala. „Noo, vieš, myslím menštruáciu,“ konečne dopovie. Kútikom úst mi šklbne, vydýchnem si a som rada, že to nie je nič horšie, hoci zo svojej vlastnej skúsenosti viem, že aj menzes vie žene nevyspytateľne sťažiť život, či dokonca všetkým ľuďom navôkol. Poviem jej: „Áno, tak tomu úplne rozumiem. Vieš, aj ja mám práve v tejto chvíli taký ťažký život.“ Ester sa na mňa súciteľne pozrie. „A bolo ešte niečo také ťažké v tom tvojom?“ pokračujem vo vyzvedaní. „Bolo, tri mliečne zuby mi vrtali,“ dozvedám sa. Ach, Esterka moja milá, to máš fakt ťažké.

Takto sme sa rozprávali, až bolo 13:30 a mne padla. Akurát išla domov aj kolegyňa Miška z obeda. Ešte sa lúčila s vychovateľkou našich žiakov. Michaela zakričala pani vychovateľke: „Želám pekný zvyšok dňa!“ No a namiesto vychovateľky, Ester hlasno odpovedala: „Aj ja Vám pekný deň prajem !“ Tak toto môžeš zažiť len tu, smiali sme sa s Miškou a pratali domov načerpať sily na ďalší deň.

Zdenka Panáčková

Lazy pod Makytou

Cena poroty

II. kategória, próza

VNÚČATÁ

„Len by ste sedeli pri tých počítačoch a na mobiloch,“ počujem z poschodia zvýšený hlas svojej dcéry. „Svieti slnko, je pekne, ideme von, nadýchať sa vzduchu. Tak sa šikovne poobliekajte! Pobeháte si, vezmete aj Almu a bude!“

Dala som jej za pravdu a v duchu som si predstavila ako sa tvária moje vnúčatá. Matúško je siedmak a Emka štvrtáčka. Tí by sa zaobišli aj bez vychádzky. Ešteže majú niekoľkokomesačné šteniatko Almu, ktorá potrebuje výbeh. Inak sa o ňu vzorne stará Emka, ktorá chce byť zverolekárka. Má rada zvieratká. Preto si kúpila rôzne príručky a odbornú literatúru, podľa ktorej sa riadi. Aj ju cvičí, zo začiatku jej vypomáhal aj Rastík. Dokonca píše o nej všetko do psieho denníka. Alma je hrubosrstý jazvečík a má sa pri nej ako v bavlnke. V máji bude mať rok. Emka je precízna, svedomitá, tvorivá, má estetické vnímanie a vkus. Často jej hovorím, že je také „dievča do koča aj do voza.“ Hrá pekne na klavíri, ale aj s metlou a motykou sa vie oháňať. To je taká pravá ruka svojej mamy.

Rodičia na ich „orodovanie“ pred psíkom im kúpili okrasných zajkov. V novopostavenom zajačníku sa veselo napchávajú zvieracími dobrotami Karin a Blacky. Keď majú mladé, porozdávajú ich. Mlád'atka sú veľmi krásne sfarbené, sú také strakaté hodvábné gul'očky. Postupne na to prichádzajú, že to nie sú hračky...Musia ich kŕmiť, čistiť koterce...Keď svieti slnko, dáva-

jú ich na lúku do ohrady, kde chrumkajú trávičku. Deti a zvieratká patria k sebe, pestujú a nachádzajú si vzťahy navzájom a súčasne srdiečkami cítia vzájomnú lásku...

Aj Rastík chcel niečo vlastniť, ako starší súrodenci. Má päť rokov. A tak dostal korytnačku, s ktorou je relatívne málo práce. Zhodou okolností – už mali niekoľko rokov pekné akvárium, rybky krmili... Pri ňom bolo krmivo pre rybičky. Aj on ich chcel nakrmiť, ale mu to nedovolili. Mal asi tri roky, keď im nasypal viac, lebo má dobré srdiečko. Keď prišiel ráno tatino z nočnej, tak rybičky plávali na bruchu ... a bolo po akváriu. Mali pokoj od zvieratiek, lebo tatino sa hneval... Až neskôr sa dal obmäkčiť.

Neviem, čo by vybrali pre Timka, ktorý má rok a pol. Má svoju dudku a spáva s plienkou, ktorú by mamina ani nemusela oprat'. Keď má tri plienky, on ich ovonia a vyberie si tú, viac ušmudlanú od neho. Rád pozerá obrázky v knihách... Jazýček sa mu už rozväzuje. Všetkému rozumie, všetko prinesie aj súrodencom, nemá rád papiere na zemi. Šup s nimi do koša. Tatino je poľovník a v obývacej izbe majú na stenách množstvo parohov. A keď sa varujeme, tak si to všetko pozeráme a mne sa ústa nezatvoria. „Baba, baba,“ jasné Timko.

Máme radi muzikál Na skle maľované a keď som ho strážila, tak sme to stále počúvali a hrali sa. A časom postupne zbystril pozornosť, ako keby rozlišoval tóny, hudbu jednotlivých piesní. Aj v telke sa rád pozerá na hudobné nástroje, tancujúcich, počúva hudbu, piesne. Dlho mu to nevydrží, ale ho to zaujme. Raz pri strážení som ho posadila za klavír a oboma rukami z každej strany začal behať po klávesoch. Vidí aj Emku hrať, tá ho inšpiruje. Často ho tam posadím... Mám radosť z toho, že mu to ide a dokonca obracia stránky skladieb, ktoré tam má

Emka. Aj Timko vie, čo je dotykový mobil a počítač. Hnevá ma to, ale doba je taká počítačová...

Rastík je najodvážnejší, všetko vybaví aj za starších súrodencov. Chce sa im vyrovnáť, aj ich predbehnúť. Nepovie len to, čo nevie.

Smejeme sa, že preto je taký aj mocný, že ho mamina kojila dva roky. Nakoniec povedala, že to stačí, lebo je na konci so silami. Hoci jej trhala srdce, rázne si natrela prsia kečupom. Niekoľko jej to poradil. Malý si cucol... „Blééé,“ vykrikol a odvtedy bol koniec s kojením. Aj sme sa nasmiali, či bude mať rád kečup, ale má.

Myšlienky s príbehmi o nich mi prelietavajú hlavou. Často sa „varujeme.“ Stále sme spolu a vidíme ako rastú, ako sa učia chodiť, rozprávať, čo ich bolí, z čoho majú radosť a čo ich nahnevá. A čo sa napočúvali básničiek, rozprávok a piesní odo mňa. Dokonca sme hrávali spolu divadlá: Medovníkový domček, tam som hrala mamu aj ježibabu, Emka - Marienku a Matúško - Janka... Aj rozprávku som vymyslela o babke Ježibabke a jej traktore na drevo... Teraz mi Matúško povie: „Ako si mohla Ježibabka dať do tašky naozajstný traktor a čakať s ním na autobus. Veď to sa nedá. Ale dlho som tomu veril.“ „Lebo si bol malý a tá rozprávka bola pre teba najlepšia, páčila sa ti, lebo tam boli aj Bob a Bobek, Pat a Mat...“ Spomienky na Emku a Matúška, keď boli malí...

Z myšlienok ma vytrhne hlas. „Obliekajte sa, šikovne!“ mama zvyšuje hlas. „Ja nejdem,“ plačlivo sa ozýva Rastík, „ja nejdem, ja nechcem ísť s vami!“ „Vyber si, alebo pôjdeš s nami, alebo keď prídeme, pôjdeš spať,“ rezolútne vyhlási mamina. Rastino sa vie ofučať. Rozhodla som sa rýchlo. Vybehnem po schodoch

na poschodie a vidím ich smutné tváre. Rastinovi sa lejú slzy po tvári: „Ja nechcem ísť k mravcom, ja chcem ísť ku krížu.“ Opakuje to stále ako gramoplatňa. „Rastík, ja pôjdem s tebou ku krížu.“ Pozerá na mňa a je spokojný. Trasa ku mravcom je dlhšia, ale ide sa po ceste. Druhá trasa je kratšia, ale je to kopcovitý terén. Niekedy súťažia, kto prvý príde domov. Obyčajne je to Rastík aj s Katkou.

„Anjelik môj, ja sa tiež oblečiem a pôjdeme,“ hovorím. Dcéra mu ešte podáva ruksačik, v ktorom má vodu a sladkosti. Matka je veľmi starostlivá, každý má svoju vodu a niečo pod zub.

Po schodoch cupitajú dole... Na chodbe sa Matúško oblečie, povinne teplejšie. Inak by išiel von len tak, ako sa hovorí naľahko. Dcéra medzitým posadí Timka do kočíka, vezme mu pár tyčieniek, aby mal čo chrúmať a sama sa začne konečne rýchlo obliekať.

Emka ako dievča je oblečená raz – dva. Ešte z voliéry vyberie Almu, ktorú navlečie do postroja a spoločne môžu vykročiť k mravcom. „Už som celá spotená,“ vyhlási dcéra a ani sa jej nečudujem... Matúško otvára dvere a v plnej polnej vykračujú jeden za druhým... Na vzduch, do prírody...

„Rastík, musíme si vybrať dobrú trasu, lebo včera veľmi pršalo a tráva je mokrá. Voda tu stojí a bude jej aj hore v chotári.“ Hovorím to aj preto, aby veľmi nevymýšľal... „Babka, my sme tu boli s Kakinou, a pri tej búdkke sme odbočili na cestu. Veď môžeme ísť takto, aj takto“, rukou ukazuje na všetky strany.

„Dobre, ale musíme pozerieť pod nohy a ísť po tráve, lebo viď, že v tých kolajach je veľa vody.“ „No, pozri, aj tuto je vo-

da.“ Chytím ho za ruku a spolu opatrne vykračujeme po blatis-
tom teréne. Škriabeme sa na medzu a odtiaľ prechádzame po
lúke. Sem – tam si urobíme prestávku a pozeráme z vrchu na
domy, školu, škôlku, kostoly... „Naša škôlka je väčšia ako ško-
la,“ múdro zahlási. „Jasné,“ dávam mu za pravdu. „A na ho-
rách je sneh, aj na niektorých vrchoch, ale tu nie je. Vločky, keď
padajú, tak najviac ich mám na nose, a potom sú všade. A v
tých mračnách je Mikuláš.“

Rozpráva a rozpráva, má veľmi dobrý postreh a nič mu neu-
nikne. Pekne kreslí a má zmysel pre detail. Hlas má veľmi
zvučný, rád behá, skáče a obľubuje batmana... a iné skákajúce
postavy. Smejem sa mu a občas mu poviem, keď začne spie-
vať, že má hlas ako Pavarotti.

Prejdeme na cestu, po ktorej jednou stranou steká voda v ta-
kých kaskádach. Zastavujeme pri nej, pozeráme sa na ten jav,
ktorý sa mu páči aj s jeho komentárom. Slniečko nám svieti do
očí. „Prečo to slniečko nemá lúče?“ „Má, len teraz je okolo
neho taká žiara.“ Len čo som to stihla dopovedať, prížmúril
jedno očko a povedal: „Už vidím tie lúče.“ A vtom ho zaujala
poľahnutá tráva, prečo to je tak. „Vieš, keď pršalo, tadiaľto
išla voda...“ „A tie čo stoja, tam voda nebola,“ doplnil si sám
pre seba. „Aha, už vidím kríž!“ „Áno, už tam budeme.“ „Bab-
ka prečítaj mi toto,“ ukazuje na písmená L. a P.2017. Tak som
mu to vysvetlila čo to je a vzápätí opakuje číslice. Tie má rád,
často sa doma hrajú hru Investor. To P. sa mu zdalo ako dar-
ček. A tak šteboce, tvárička a noštek majú červenú farbu. Po-
dala som mu vodu, lebo bol smädný a chcel aj sladkosť. Začína-
lo pofukovať a to nemá rád. „Rastík, pamätáš si, keď sme tu
boli cez leto?“ „Áno, takto som skákal, behal, hádzal kamien-
ky, ale už ideme. Budeme prví doma.“ „Ešte sa pomodlíme?“
„Dobre.“

Očami som prebehla terén a pomaly sme išli naspäť. Lúka bola celá rozrytá od diviakov. A zase si všimol takú burinu, ktorá mu pripomenula mäsožravú rastlinu, ktorá bola ružovej a fialovej farby. A tak ruka v ruke sme prišli domov. Vtom zbadal v kleci Almu a vedel, že nie sme prví doma. S maminou sme sa stretli na chodbe, práve zakúrila v kotolni v peci a Rastík s ňou spokojný vybehol hore. Je zaujímavé, že rozpráva tvrdo, má tvrdú výslovnosť, hoci mi rozprávame mäkko. A hovorím to švagrovi: „A ty nevieš, že aj náš mladší brat tak rozprával, keď bol taký?“ „Tak a už sme doma,“ hovorím, „je to v rodine.“ Na tú tvrdú výslovnosť sme si zvykli. Ale v ušiach to predsa rezonuje. S Rastíkom si užijeme veľa zábavy. Vzorom mu je Matúško. Všetko chce robiť podľa neho... Hry na počítači, práca s mobilom... to všetko ovláda. Matúško niekedy s nechutou mu ukazuje určité kroky, ktoré si ľahko zapamätá. Vyrušuje ho, niekedy ho má Matúško, ako sa povie „plné zuby.“ Vidí, že starší brat hrá so spolužiakmi a rozprávajú sa, tak on pri hre komunikuje sám so sebou. Niekedy si ho zoberie pod patronát Emka... A už to fičí... Predtým sme s Rastinom, keď prišiel zo škôlky, tvorili všeličo možné... A malý Timko veľmi pozorne si všíma všetkých troch súrodencov...

Z Rastíka je aj taký filozof. Vybaví všetko a hneď, o všetkom rozmýšľa, hoci sa to nezdá. Je taký hovorca za súrodencov. Rada počúvam jeho komunikáciu s nami, so súrodencami, s rodičmi.

„Už nemôžem prísť, lebo som Emu vymastil, mama sa hnevá, ale do zajtra ju to prejde,“ tvrdou výslovnosťou nám oznamuje správu. „Ešte mu prines vodu a už budeš mať pokoj,“ hovorí dcére, ktorej muž má nohu v sadre.

Cestou do škôlky je radosť počúvať jeho „hlášky“. „Kedy padnú Vianoce?“ „Keď opadne lístie zo stromov, potom budú Vianoce,“ hovorím. „Prečo padá teraz sneh? Vločky padajú ako roztrhané servítky. Musím sa posilniť.“ Jedol vločky. „Bří, hnusný, studený sneh.“ A všimol si, že Mášín dom je celý biely. To je jeho kamoška.

Každé vnúča je iné... Matúško odmalička rád pozeral mravce a vedel pri nich stráviť veľa času. No a teraz prichádza do puberty. Spomínam si, keď sme boli s ním v Chorvátsku.. Išli sme autobusom a on sedel s dedkom. Celou cestou si všetko všimal a pýtal sa a dedko bol rád, že má takého vnuka.

Obdivoval more, lode a aj sa naučil plávať. Na pláži rukami hľbil veľké jamky a vyhrabával z nich maličké mušle. „Kukurúz, kukurúz!“ „Babka, kúpim si kukuricu,“ zdvihol ruku a predavač pribehol. Matúška som zakaždým poriadne natierala, aby sa nespálil...

Teraz neviem, či by to tak bolo. Nad nami bol malý obchodík, ktorému dal meno „Malé Tesco“. Pri mori vždy chcel sa spriatelíť s niekým v jeho veku. Zakaždým pri nás boli rodičia s dievčatkom. Obyčajne dva dni pred odchodom sa prostredníctvom nás s ním skamošil. Na nafukovačkách im v mori bolo veselšie...

Rád pozeral rozprávky Bob a Bobek, ležal na gauči, bol taký pohodák. Rád čítal. Inak je z neho šikovný chlapec, ktorý aj pomôže pri práci a mamina ho zase kontroluje pri jeho školských povinnostiach. Inak má hlavu dobrú. Rád má históriu. Ako prvé vnúča bolo veľmi vzácne a mali sme z neho obrovskú radosť. Rád hľadal poklady. V prírode sme mu niečo schovali pod strom, poklad našiel. Aj s ním sme veľa toho zažili. Spo-

meniem aspoň to, že chcel chodiť do ZUŠ-ky ako jeho kamarát. Sám si vyhl'adal na mobile termín skúšok... Prišli sme z práce a počujeme plač...

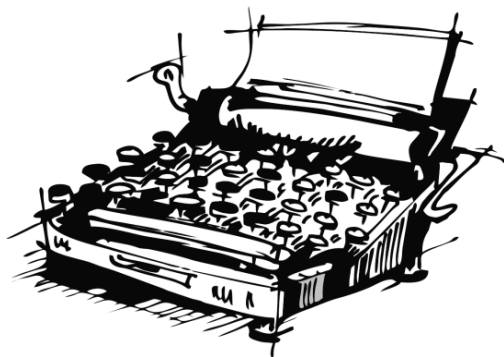
„Ja s ním nikam nejdem, stále niečo skúša a nedokončí to,“ hovorí dcéra. Aj futbal začal hrať a nechal to.“ „To sa ani nečudujem, veď on je také tintítko a ostatní sú takí borci. Ešte by tam prišiel k úrazu.“

Pozerám na neho a slzy mu idú dole tvárou. Pozerá na mňa. Pomyslela som si na jeho mamu. Aj tá chcela chodiť do ZUŠ-ky, učiť sa na hudobný nástroj. Nakoniec sa učila hrať na akordeón. Doma sme mali menšiu harmoniku a potom sme kúpili väčšiu. Sedem rokov tam chodila...ale musela to dokončiť. To som jej vždy prízvukovala. „Matúško, obleč sa a ideme, ale ak ťa zoberú, tak to musíš dokončiť, lebo inak odo mňa schytáš!“ „Áno, babka“ a už bežal hore po schodoch oblieť sa. „Do ktorej sú tam?“ „Do sedemnástej hodiny.“ „Tak to máme čo robiť!“

Vonku lialo ako z krhly, bola riadna búrka. Ešte v aute mu prízvukujem, že ak ho vezmú, nieže to potom tak nechá. „Zapamätaj si ako leje a my s tebou ideme. A ktorý nástroj sa ti páči?“ „Gitara.“ Spokojne si utieral oči, ktoré mal ešte červené. Prišli sme pätnásť minút pred ukončením. Ešte sme vypísali tlačivo a o chvíľu Matúško išiel dovnútra. A ja s ním. Zahlásil: „Babka, ty choď za dvere.“ „Dobre,“ usmiala som sa a aj porota. Pozerám na hodinky – sedemásť hodín, akurát sme to stihli. A už aj pršať prestalo. A tak sa to skončilo dobre. Matúško hrá na gitaru, vraj má talent. „Len keby si viac cvičil, bolo by to lepšie,“ hovorím mu. Tak som ho čakávala v meste... Pri vystupovaní z autobusu už sa pozeral, kde som. A spolu sme vykročili...

Vnúčatá... každé z nich má dary, schopnosti, zručnosti, ktoré sa postupne vykryštalizujú. Aj ony sa budú hľadať, hľadať svoje miesto a uplatnenie v živote...

Vnúčatá... modrooké, s dlhými mihalnicami, so zvučnými hlasmi ... naše živé striebra, naše lásky, radosti i starosti...naše pokračovanie...

Emília Tršková, 19 rokov

Gymnázium, Považská Bystrica

Čestné uznanie

II. kategória, próza

GRÉCKA TRAGÉDIA

Nervózne som si hrýzol spodnú peru a potáhoval chitón. Prečo som taký nervózny? Je to len smrteľník. Skrátka za ním prídem a poviem: „Ja som vládca Apolón.“ Nič viac nebude treba hovoriť. Padne mi k nohám a bude prosiť o moju priazeň. A ja, ako dobrý a zhovievavý boh, ho obdarím svojou prítomnosťou. Vždy to tak bolo. Tak prečo sa mi teraz potia dlane? Tieto ruky držali rozpálené opraty ohnivých koní, ktoré ťahajú slnečný voz po oblohe. Nemali by sa potiť pri pohľade na smrteľníka.

Vyklonil som sa spoza stromu a sledoval ho. Ležal v tráve a nechával motýle, nech mu sadajú do dlane. Biely chitón s fialovým lemovaním mal nedbanlivo upravený. Padal mu z pliec a odhaľoval hrud'. Tmavé vlasy mu lemovali krásnu tvár. Chcel som sa nakloniť viac, aby som lepšie videl, no stratil som rovnováhu. Spadol som rovno na nos, ale rýchlo som sa pozviechal späť na nohy. To už na mňa spartský princ ale prekva-pene hľadel. „Ehm, vítam ťa, Apolón! Nie, moment. Ja som predsa Apolón. Ja, Apolón, vítam teba! To som chcel povedať,“ zvolal som. Nevyznelo to tak dobre, ak som plánoval. Svoje zbabrané predstavenie som sa pokúsil zachrániť žiari-vým úsmevom. Princ sa zaprel o lakte. Bohovia, bol dokonalý.

„Naozaj? Apolón? Ten boh?“ Trochu sa ma dotklo, že to hneď nepoznal. „Ten a žiaden iný,“ vypol som hrud'. So záuj-mom si ma premeriaval. „Hm, asi ti verím,“ mykol ramenami

a ľahol si späť do trávy chytat' motýle. Netušil som, čo robiť. Len som tam stál, úplne vyvedený z miery. Mám odísť? Asi som ho neohúril, aj keď netuším, ako sa to mohlo stať.

„Hej, Apolón! Myslel som, že sa chceš ku mne pridať,“ oslovil ma akurát, keď mu belasý motýľ sadol na nos. Takmer som zvýskol od radosti, no na poslednú chvíľu som sa ovládol. Ľahol som si k nemu. Otočil hlavu a pozrel sa na mňa. Tváril som sa, že si to nevšímam. No stálo ma veľa premáhania neopäťovať mu jeho skúmový pohľad.

„Volám sa Hyakinthos.“

„Ja viem.“

Prešli dni a prešli noci

Drahý môj, máš ma v moci

„Hyakinthos!“ veselo som na neho zakričal. Sedel pod stromom a keď ma zbadal, usmial sa. Ach! Ten úsmev. Popri ňom i slnko sotva žiarilo ako svätajánska muška.

„Mám tu tie stužky. Na čo si chcel, nech ich prinesiem?“ spýtal som sa ho a podal mu zopár zlatých stúh. Naznačil mi, nech si sadnem k nemu. Spravil som tak. Hľadeli sme si do očí. Nežne mi odhrnul moje zlaté vlasy z tváre. „Otoč sa!“ pošepol mi. Nikdy by som neprijal rozkaz od smrteľníka, ale on... Prikývol som a sadol si naopak. Už teraz mi chýbali tie jeho hlboké oči. Prstami začesol do mojich zlatých lokní a odhalil mi krk. Vtisol naň horúci bozk. A keď ja poviem, že bol horúci, tak bol skutočne horúci. Chcel som sa otočiť, aby som mu bozk opäťoval, no keď som sa o to pokúsil, pošticoval ma. „Sed' rovno!“ Poslúchol som.

Hyakinthos sa ma nebál. Dokonca predo mnou nemal ani takú bázeň, ako ostatní smrteľníci. Nečudo, on predsa nebol obyčajný smrteľník. Bol spartský princ. Vždy si mohol dovoliť viac, než aj teraz si dovoľoval viac.

Prehrabával mi vlasy a jediné, čo som mohlo robiť ja, bolo túžobne si hrýzť pery. Cítil som, ako mi do dlhých vlasov obratne vplieta stuhy. Bral jeden prameň za druhým. Vždy, keď sa ma jeho prsty dotkli, zachvel som sa.

„Apolón?“

„Áno, kvietok?“

Na chvíľu sa odmlčal.

„S koľkými smrteľníkmi sa stretávaš tak ako so mnou?“

Hlas mal pevný, no vycítil som z neho smútok. Akoby sám seba chcel presvedčiť, že ho moja odpoveď nezlomí. Pichlo ma pri mojom božskom srdci, keď som pomyslel na to, že je nešťastný kvôli mne. Kvôli tomu, že pochybuje o mojej vernosti. Rozumel som, kde sa jeho pochybnosti berú. No všetko je inak. On je môj celý svet. Odteraz až navždy.

„So žiadnym iným, láska moja,“ odpovedal som. Mlčal. No cítil som, že sa mu chvejú ruky. „To je...to je v poriadku, ak nie som tvoj jediný. Počúval som rôzne historky o tebe a o množstve tvojich milencov a mileniiek.“ Už som to nevydržal a otočil som sa. Pozrel som sa do jeho smutných očí. „To bolo kedysi. No teraz je teraz. Teraz mám teba. Ani mi nenapadne myslieť na iného. Milujem ťa, kvietok môj. Milujem ťa viac ako všetky svoje chrámy, viac ako slnko na nebi. Ak ma požiadáš, zborím každú svätyňu, zo dňa spravím noc, zošlem mor na celú zem. Pre teba hocičo, láska moja,“ chytil som ho za ruku a pobožkal ho. Opieral som si čelo o jeho čelo. Mlčal. „Spravím z teba boha. A navždy budeme spolu na Olympe,“ pošepol som. Konečne sa usmial a pohladil mi líce. „Len tu so mnou zostaň, slniečko. Nič viac si neželám.“

Uplynuli ďalšie dni

Ach, Hyakinthos, môj jediný

Kráčal som bosý po zarosenej lúke. Už ma tam čakal. Samozrejme, že ma tam čakal. Moja láska, môj princ, môj kvietok, môj Hyakinthos.

„Žiariš ako slnko, kvietok,“ povedal som mu namiesto pozdravu. Zasmial sa a pobožkal ma. „Od teba je to veľký kompliment.“

Požiadala ma, nech ho naučím hádzať diskom. On vraj na také niečo nikdy nebol. Nebol... ako to len povedal? Ach, nebol športový typ. Hoci jeho telo by zahanbilo i najlepšieho olympionika. No chcel sa naučiť vrhať diskom, nech sa predvedie pred ostatými. Chcel prekonať každého vrhača disku v Sparte. Tomu som rozumel. Na predvádzanie som majster. Povedal: „Kto iný by ma to mal učiť, než boh lukostrel'by? Nik na svete nemôže mať lepšiu mušku.“ A mal, samozrejme, pravdu.

„Vieš, kvietok, na olympiáde sú športovci vždy nahí. Preto si myslím, že by bolo správne, keby aj my...“ Ani som nestihol dopovedať a jeho chitón mu ležal pri nohách. Bol dokonalejší, než hocaká socha. Akoby ho snád' vytesali samotné múzy na Olympe. „A teraz ty, slniečko.“

Keď sme sa ani po hodine nedostali k hádzaniu diskom, rozhodli sme sa, že, ak dnes vôbec máme začať trénovať, mali by sme sa obliecť. Nič iné nám nezostávalo. Príliš sme sa rozptyľovali.

„Hm, držím ten disk správne?“

„Ukáž! Hm, nie celkom.“ Postavil som sa za neho a dal mu ruky do správnej pozície. Hyakinthos sa tváril odhodlane. Bol tak krásny, keď sa trošku mračil.

Zrazu sa zdvihol nepríjemný vietor a vlasy mi vleteli do tváre. Hyakinthos sa otočil a zasmial sa. „No teda, kto to kedy videl, aby si boh slnka žul vlasy.“ Zamračil som sa a vytiahol si vlasy z úst. „Hlúpy vietor,“ zamrmlal som. „Ty sa ale sústreď,“ napomenul som ho. „Túto nohu viac dopredu a vystri sa! Vý-

borne!“ O krok som odstúpil a premeral si ho. „No a teraz sa len zažeň a pusti disk.“

Prikývol. Zahnal sa. Tváril sa tak pyšne, keď disk pustil a ten letel a letel. Zdvihol sa vietor. Hyakinthos sa s úsmevom obzrel na mňa. Stalo sa to tak rýchlo. Disk sa zrazu otočil. Nijaký vietor nemohol byť dost' silný, aby ten disk takto stočil. Uvedomil som si to neskoro. Nestihol som zakričať. Ani ho strhnúť k zemi. Ozvala sa rana. Rana tak odporná, že ani samotný Tyfón uväznený pod Etnou neznel hrozivejšie. Rana tak bolestná, že ani Herakles, ktorému jed rozožieral telo, nekvílił bolestnejšie. Rana tak mrazivá, že sa aj duše v Podsvetí striasli. Vrhol som sa k nemu. Zachytil som ho skôr, ako padol na zem. Cez pravý spánok sa mu kl'ukatila hlboká rana. Krv sa mu liala po tvári a kropila trávu. Oči mal prázdne. Pery pootvorené. Nedýchal. Nežil. Odhrňal som mu krvou zlepené vlasy z tváre. „Nie, nie, nie! Neboj sa, láska moja. Uzdravím ťa, uzdravím,“ prihováral som sa jeho mŕtvemu telu chcejúcim sa hlasom. No nedokázal som to. Nech som sa akokoľvek snažil, moja sila sa rozplynula. Stratila sa. Už som ho nedokázal vyliečiť, lebo nebol zranený. Bol mŕtvy. Objímal som jeho nevládne telo, ktoré pomaly chladlo. Všetko chladlo. Slnko prestalo svietiť. Akoby nastala noc. Plakal som a hladil ho po tvári. „Bude to v poriadku, bude to v poriadku...“ šepkal som. Premklo ma zúfalstvo a bolesť, akú ani boh nemôže zniest'. „Budeš žiť. Prisahám. Nájdem spôsob.“

Nijaký pohreb by ho dostatočne neoslávil. Nijaký pohrebný rubáš nebol dost' krásny, aby ho doň zabalili. Nijaký hodváb či zamat nebol hoden, dotýkať sa jeho kože. Nijaký oheň, ani oheň, čo horí v košoch Diových chrámov, nie je dost' svätý na to, aby si mohol dovoliť spáliť jeho telo. „Budeš žiť navždy. A nikdy ťa neopustím. Sľubujem,“ poslednýkrát som ho objal. Poslednýkrát som sa končekmi prstov dotkol jeho

hebkých pier. Zažiaril ako ranné zore a rozplynul sa. Jeho bytie mi pretekalo pomedzi prsty ako tekuté zlato. Všade navôkol vyrástli biele kvietky s hlavičkami v tvare drobných zvončekov. Keď sa krv mojej lásky dotkla utešených kvietkov, sfarbili sa do purpurova. Kľačal som medzi týmito kvetmi. Medzi krásnymi hyacintmi. Po tvári mi tiekli slzy a padali do trávy ako zlaté kvapky dažďa. Môj smútok sa pomaly menil na hnev. Zadíval som sa na nebo a zvolal mocným hlasom až sa samotná obloha zakolísala: „Viem, že je to tvoja práca, Zefyros, boh západného vetra! Žiarlivec! Bdelyròs! Toto ti neprejde. Zaprisahávam sa, že nebude dňa ani noci, čo by som neplánoval tvoju smrť. Nebude boha ani smrteľníka, ktorý by neusiloval o tvoj život. Nebude miesta, na zemi, na Olympe či v Podsvetí, kde by si sa mohol ukryť. Môj hnev si ťa nájde, hoci by si sa do samotného Tartaru uchýlil! Pomstím jeho smrť a vykúpim jeho dušu tvojím božským ichorom. Počuješ ma, Zefyros? Prisahám, že ťa nájdem, hoci by to malo byť to posledné, čo urobím!“

Nastalo úplne bezvetrie. Bolestne som vzlykol a nežne vzal jeden z purpurových kvietkov. „Neopustím ťa, tak ako som sľúbil. V mojom srdci, už niet miesta pre iného, okrem teba, láska moja.“ Vložil som si kvet do vlasov, do tých vlasov, ktoré len nedávno prečesával môj milovaný svojimi prstami. Sedem dní a sedem nocí som kľačal na tej lúke. Sedem dní som zakazoval slnku vyjsť na oblohu. Sedem dní nik na zemi neokúsil teplo slnečných lúčov. Sedem dní žiaden doktor nedokázal nikoho uzdraviť a každá liečivá bylina sa premenila na jed. Sedem dní žiaden šíp netrafil svoj cieľ. Sedem dní nemali pevcí hlas a básnici onemeli. Sedem dní ani bohom Orákulum neprežradilo ich osud. Na sedem dní zomrelo všetko krásne.

František Pláteník, 67 rokov

Bratislava

1. miesto

II. kategória, poézia

MODLITBA

Som biedny človek, Pane
žijúci v časnosti s pandémiou, Pane
Koronavírusovou pliagou, Pane
ktorá mi nedá dýchať, Pane

Som vydesený človek, Pane
ktorý má strach o svoj život, Pane
a zmätok v duši, Pane
Preto sa obraciam na Teba s prosbou, Pane
Zbav nás koronavírusovej pliagy, Pane
a prinavrát' späť tvojmu ľudu, Pane
kľudné, zdravé vody života, Pane.

Milosrdný, Pane,
zbav nás zlého.
Viem, že Ty, Pane nám pomôžeš
a koronavírusovú pliagu Covid - 19 porazíš...

MOMENTKY ŽIVOTA

Som nedonosenec.

Môj prvý domov bol inkubátor.

Narodil som sa v pamätnom roku 1953,

keď zomrel Stalin, za nim aj Gottwald.

Ja som prežil.

A tak šiel čas...

Kedysi keď som bol mladý, chcel som byť starý.

Dnes som starý a chcel by som byť mladý.

Kedysi som si nerobil zo žiadneho problému, problém.

Dnes každá maličkosť je pre mňa problém.

Kedysi som mal bujaré vlasy na hlave.

Dnes mi z nich zostala len bujará plešina.

Kedysi som mal hebkú tvár bez vrások.

Dnes mám hebkú tvár plnú vrások.

Kedysi som opovrhoval smrťou.

Dnes sa ku mne tíško prikráda...

ZOZNÁMENIE

Zdravím.

Prepáčte, že sa pýtam.

Nehneváte sa na mňa, však?

Máte, zaujímavý respirátor.

Je iba s výdychovým ventilom, však?

Ste to Vy sused?

Nie? Aha.

Tak prepáčte.

Bol som si na 100% istý,

že Vy ste môj sused.

A kto vlastne ste?

Vy ma snáď poznáte?

Hovoríte, že ma poznáte?

Ja idem do karantény.

Som pozitívny na Covid -19.

Hovoríte, že sa voláte Covid -19.

Aha, tak preto ma poznáte...

Ema Fröhlichová, 16 rokov

ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa

2. miesto

II. kategória, poézia

XXX

videla som vtáky lietať s otvoreným zobákom
asi sa zadýchavajú
ja za sebou tiež nestíham
potom ma pichá v boku
vtedy vraj treba pritlačiť na miesto bodania
asi sa jeden z mojich vzdušných vakov
prepichol na dutej kosti
pritlačím

nie som spevavec
od bolesti kričím
s otvoreným zobákom

XXX

vždy som chcela zmoknúť do nitky
rozpustiť svoje oblečenie
obkresliť sa
a papier vysušiť na radiátore
nech naberie krivky

už dlho nepršalo

naučím sa kresliť na sucho
zatiaľ čo budem čakať na dážď

(ne)stihli sme

v Heleniných šatách
som si sadla na lavičku
pod našou slivkou

vzala som k sebe
lekvár a zemiakový chlieb
Helena by zobrala aj nakladanú kapustu
...
prekysla splesnela
ja som len stála pri sude
a dúfala že čas na premytie
ešte neprišiel

budúci rok už kapustu nenaložím

XXX

chodiť po farebných chodbách
s vypnutými farebnými ramenami
a dvihnutou bradou
predstavovať si seba inak
a na chvíľu byť
tou z dlhých až príliš senných nocí
pred zrkadlom na medziposchodí
by si urobila tri otočky
a všetci by sa smiali
rozkošne by si skrčila ramená
a smiala sa tiež
bola by si rada
že si im priniesla farby
už ti ich nikto viac nevezme

Viliam Rosinský, 48 rokov

Spišská Nová Ves

3. miesto

II. kategória, poézia

: NAJSKÔR

ich nosíš na rukách
potom učíš rozprávať
a chodiť

odpovedáš na kvantum otázok
vedieš nekonečné spory

až kým nepochopíš
že sa učíš

od nich
práve ty

praslová
pravety:

ponci tam!
nonono bubuká -
- tá bubuká

čím skôr -
- tým lepšie

: RECEPT

Základom je cibuľa
veľa cibule

Pečeň soliť až ku koncu
aby príliš nestvrdla
Svoju zaliat' vodkou
aby príliš nezmäkla

Čierne korenie pridať
už na začiatku

Najprv spracovať pečeň
krvavú mazľavú hmotu
Odstrániť blany a cievy
všetky žlté súčasti
Pokrájať ju na kúsky
Pozerat' na tanier
bez hnusu
bez známky po súcite

A potom očistiť
tri veľké cibule
A krájať
nie nadrobno

Neplakať
Spoznať svoju
bezcitnú
prázdnotu

: V MOMENTE

keď si myslíš
že vieš, kto si

hneď po neomylnnej istote
že vieš, kam ideš
zistuješ, že si sa stratil

ako dieťa v lese
rýchlo sa stmieva
hladáš kmene stromov
hľadáš severnú stranu
machy a lišajníky
nebeské znamenia

stromy stratili listy aj kôru
objala ich neznáma
vlhká lepkavá temnota
hviezdy nevidno

uvedomíš si
že jediné, čo potrebuješ
je držať niekoho za ruku

v tom momente môžeš
chytiť iba tú svoju
držať sa pevne
akoby si spínal dlane v modlitbe
akoby si dvíhal päste ku vzbure
lenže tvoj boh tu nie je

tvoj boh nie je mŕtvy
je len rovnako stratený

v inom vesmíre
v inom lese objíma kmeň stromu
poznania
ochromený strachom z diabla
ktorého sám stvoril

v momente, keď zistíš
že si stratený
zisťuješ
kým vlastne si

: O DREVE

jarné vrbové
na píšťalku
na korbáče

lieska na luk a šípy
na udice na opekanie

a potom: voňavé ceruzky
štipľavé zápalky

fúry dreva na pílenie
na štiepanie na teplo
v dome
s latkovým plotom
s bukovou posteľou
so stolom a stoličkami
skriňou a kolískou
varechou a váľkom

...

aj drevo na husle
a na gitaru
na papier s básňou
bankovky
a ostatné klamstvá

d'alej: kvantá dreva
na železničné pražce
lešenia a debnenia
palety bohom priemyslu
tony a pustatiny dreva
pre nenažrané gágory

napokon: len jedna palica
krivá hrčovitá bakul'a
na podporu chôdze

cestou ktorá končí
v drevenej truhle

Denisa Fujašová, 18 rokov

ZUŠ, Kysucké Nové Mesto

Cena riaditeľky ZŠ D. Tatarku v Plevníku-Drienovom

II. kategória, poézia

MATEMATICKÁ POÉZIA

bývali sme priatelia
ja, môj notes a pero
vyplňala som jeho stránky
ako Michelangelo strop Sixtínskej kaplnky
písmená boli mojimi anjelmi
slovo za slovom
stránka za stránkou
príbeh za príbehom
atrament ako krv prúdil v žilách dvojrozmerných papierových
hrdinov
cítila som sa ako Stvoriteľ kedysi dávno
keď vdýchol život kúsku hlíny

prišiel zlom
ťažká peripetia
hlíny bol nadbytok
ale stvoriteľ nevedel, ako ju vyformovať
slová, ktoré predtým tak ľahučko vylietali na papier
utopili sa v mori atramentu a nápadov
myšlienky, kedysi tak konkrétne a neoblomné ako antické stĺ-
poradia
pomiešali sa a vytvorili chaos
po antike plnej písania nadišlo stredoveké obdobie ticha
chladu, temna, zostupu, takmer zániku
notes a pero zapadli prachom na dne zásuvky

po každom stredoveku raz príde renesancia
nebudujem nanovo kult Dia ani Atény
neobzerám sa späť
v plachtách veje nový vietor
myšlienky našli záchranné koleso
už ale nie sú zviazané ako otroci
majú slobodu vyletieť hoc aj na Jupiter
môžu pristáť uprostred tajomnej červenej búrky
môžu letieť čiernou dierou do inej dimenzie
môžu sledovať jadrovú fúziu v jadre Slnka
môžu robiť čokoľvek
pretože poézia nemusí dávať žiadny zmysel
alebo ich môže mať tisíc
podobne ako riešenie lineárnej rovnice
všetko závisí od koeficientov
rozdiel medzi poéziou a matematikou je v tom
že človek jej nemusí rozumieť a predsa je očarený

ISKRA

poznám len jeden druh vzťahov:
zápalkové
rýchlo vzplanú
rýchlo vyhasnú
mala som ich pár
no potom mi došli zápalky
ako ďalej?
sprevádzaná samotou
so srdcom spáleným
„nenos ho na dlani“

hovorievala mama
nepočúvala som
prišiel
jeho jediný pohľad zapálil iskru
táto ale nevyvolala exotermickú reakciu
prudká oxidácia dušičným kyslíkom nenastala
bola to len iskra
malá

ale
nezasla
nezmizla
vyrástla v plameň
plameň – on mu vdýchol život
plameň – nespôsobil požiar
len malý ohníček
neskôr ohník
nakoniec
oheň
ktorý horí dodnes
a ja som zakúsila dva druhy vzťahov:
zápalkové
a ten náš

Eva Weberová, 31 rokov

Bratislava

Cena riaditeľky POS v Považskej Bystrici

II. kategória, poézia

XXX

vypozerala som farbu z dverí, ktorými máš vojsť
poznám každú triesku
aj bolesť z jej nahnisaných rán

nič nie je tak ohlušujúce, ako ticho prázdneho domu
hrdelný výkrik sa odráža od okien panelákov a vracia sa mi
späť do pľúc
cítim tlak na hrudi
tlak očakávaní, spoločnosti, atmosféry
aj tej vzducho-prázdnej
vákuové balenie vnútorných orgánov
a hypoxia mozgu pri neschopnosti nádychu

plynulosť deja sa roztrieštila na milióny statických obrazov
minulosti

vystavujem ich vo svojom vlastnom del Prade ako poctu životu
o ktorý som prišla
až kým ma nočný strážnik nevyvedie pred bránu

oslepujúce svetlo pouličných lúčov
a rázny zvuk krokov, keď sa mu snažím uniknúť
odovzdám tieň prítmiu lesa a už ma nič nedrží pri zemi
len hmotnosť
môjho tela a hriechov, ktoré na ňom boli spáchané

spovedám sa kôre Stromu z (ne)vlastných zlyhaní a vrastám
prítom do hlíny
veď všetci odchádzajú.. ja môžem ostať
ustlať si na machu a vyspať sa s Nikým, kto ma miluje
je na rade – posledný ťah vežou na E6 a:

PAT

už chápeš?
Nikto nevyhrá
ukladám nádej naspäť na dno Pandorinej skrinky
zahádžem ju nánosom nedokončených rozhovorov a sľubov,
ktoré zabudli na svoj obsah

a ty? ty si za sebou tiež zabudol :
vysedené miesto na gauči
priveľkú posteľ
okná bez svetiel
a na policiach?

nič.

ohlušujúce, ako ticho prázdneho domu

Alex Zamborský, 19 rokov

Gymnázium sv. Moniky, Prešov

Cena riaditeľky Považskej knižnice v Pov. Bystrici

II. kategória, poézia

MEDICKÁ

Omietka má nepravidelnú štruktúru,
odlupuje sa zo srdcových chlopní,
a rozdáva v bielych obáľkach,
kráčame prázdny mestom,
niekto na rohu,
píše kriedou na stenu jednosmerné odchody vlakov,
dopísal,
a odišiel.

Sedí na umakartovej stoličke,
hemofilik,
dvadsať minút po ontologickej smrti,
a ráta biele obálky na stole,
červené krvinky ako úplatok.

Biely dym zo spálených obálok,
poháňa parný stroj,
na pravej mitrálnej chlopni,
a udržia v stave bdelej ontologickej kómy,
počas nasledujúcich päťdesiatich rokov.

RANNÁ KÁVA

Učíš sa lietať z prízemia,
v suteréne si ich delíte,
je v tvojej sfére vplyvu,
geopolitický paradox,
púšťaš si platňu neuskutočnených situácií,
tancuje sa na nej valčík,
len aby sa ti nezatočila hlava,
nielen z toľkých geopolitických zmien.
Si cudzinec v protektoráte niekoho iného,
štátnu vlajku mal'uješ vodovými farbami na okno,
láme svetlo,
aspoň to ti patrí.
Na Dušičky im odnesieme sonetové vence.

Vonku sa žije história,
a ty niekde pánu Bohu za chrbtom
vešiaš vlajku na okno,
bielu ako káva,
toto nie je báseň,
toto je ranná biela káva.

PO ZÁVEREČNEJ V PLANETÁRIU

*Rozpletáš Božie uzly,
dnes večer budeš spať v krabici od topánok,
uzly ti svietia namiesto lampy,
vyhasnuté si už vyhodil,
belavá jazva z krásnych spomienok,
rany si liečiš rozhovormi s altruistami.*

*Mesačnú krajinu obrába Syzifos
čaká na obdobie dažďov,
chodí ti po rozume,
a zanecháva stopy v mesačnom prachu,
pozoruješ východ Slnka,
z odvrátenej strany Mesiaca.*

AGLOMERÁCIA

Odozval právo na väčšinové vlastníctvo seba,
zavrnutie tradičného schematizmu,
ráno ho pokrstíme studenou vodou,
pocíti ťaživosť múrov v katedrále,
krstiny oslávime rannou kávou,
sedíme na obrubníkoch
a pozorujeme topánky okoloidúcich,
všetci majú ploché nohy
a myšlienky.

Chodci kráčajú husím pochodom,
vitajte v hydínárni,
stotisícovej,
zobákmi lovia mince v mútnej vode,
v septembri odletia,
křčovitý prejav vzdoru
voči establišmentu.

6.12.2019

*Hodiny zavesené na krku,
ťahajú ťa k zemi,
hodinovou ručičkou si natieraš maslo na včerajší chlieb,
nestihneš ho zjesť.*

*Deň ako sonet,
ráno téza namiesto raňajok,
na stole viac téz ako vo Wittenbergu,
na poludnie antitézy,
ohraničené štyrmi veršami,
adekvátny priestor na sebaujadrenie.*

*Večer syntéza,
myšlienky usporiadané do celku,
John Lennon ukradol mesiac,
a zavesil miesto neho vinylovú platňu,
odráža svetlo.*

Marína Cmarová, 60 rokov

Cena MO Matice slovenskej v Považskej Bystrici

II. kategória, poézia

MEDZI ZVERMI

Už vážne ťažko vtesnať niečo do slov -
i zámer dobrý, čistý, bez úskokov,
keď vôkol seba máš veľa hadov a oslov,
sotí ťa do temníc a do okov.

Čokoľvek chceš dať z duše, v dobrej vôli
na misu spoločenstva celého,
sotva to vyklíči, hneď zožerú to voly,
v pysku rozdlávia s tuposťou bezbrehou.

Už iba mlčať, nečinne sa dívať!
Veď čo iné je možné spraviť v takej veci?
Prineskoro je hľadať nový privát,
keď veľa krížov máš na starom pleci.

Nie, nie je problém skloniť hlavu k zemi.
Pokora – tá je cnosťou staroby.
No azda možno nájsť ešte aj iné témy,
ako len, že je zlé všetko, čo urobím.

Vlastne mi ľúto ich, pretože patria inam,
nie tam, kde ľudia sú, lež tam, kde štvornohí.
Zas vidím starú pravdu: nehádzte perly sviniam,
ani len perličky - tým sviniam úbohým.

MODLITBA

Je toho toľko
čo by som mala povedať
ale ja
mlčím
slová sa tratia
možno ani nevzniknú
zostanú v lenivom nebytí
priehľadné ako medúzy

Mlčanie je sivé
mlčanie ktoré nič nehovorí
ani len sebe
je hmlisto sivé
a nepotrebné
rozplynie sa v čase
a iba pri poslednom súde
keď preveria každé zbytočné slovo
myslím že sa spýtajú aj na tie
nevyslovené
ktoré mali pohladiť
potešiť povzbudiť

Bože
neonemievam z lásky
mlčím z nezáujmu lenivosti a tuposti
mlčím lebo pričasto asi
nie som človek
akého si si vysníval
Zmôžem sa potom len na to
v mojom slovníku
najotrepanejšie slovo
Odpusť

NÁDEJ

Sú čierne diery
V ľudských životoch
Jedna z nich
Sa mi už pár rokov moce
Pod nohami
Pohlcuje všetko
Čo človeka teší
A stále sa šíri svojou temnotou
Vyššie a vyššie
Až občas zasahuje hlavu
Neostáva nič
Iba dúfať
Že to napokon nie je čierna diera
Ale len tunel
Za ktorým je nebo

OSPRAVEDLNENIE

*Prepáčte, pane, že som nechápala
a snažila sa niečo vysvetliť.*

*Ja som zo sveta, kde reč váhu mala,
bola v nej slušnosť, rozumnosť i cit.*

*Prepáčte, pane, zasa zabudla som,
že svet sa zmenil a ja som tu host'
trpený iba, panák s dlhým nosom,
čo neberú ho nikde na milosť.*

*Prepáčte, pane, že som ozvala sa,
nie hlasno, iba ticho, v pokore,
mysliac, že pre všetkých je plná čaša
a že sa všetci vedia zmestiť na dvore.*

*Nie, čas sa zmenil, čas sa k peklu rúti,
arogantní dnes udávajú tón.*

*Prepáčte, pane, viem, že darmo smútim,
môj lepší svet už vyšiel na bubon.*

*Už iba slovko, pane, a zas mlčím,
dobré slovo je ako dobrý chlieb,
preto vám nezllorečím, človek vlčí,
lež zahrňam do svojich modlitieb.*

Edita Striežencová, 78 rokov

Trnava

Cena MO Matice slovenskej v Plevníku-Drienovom

II. kategória, poézia

DÉMON PLODÍ DÉMONA

pripútaní k strachu
zotročení sami v sebe
máme vymedzený čas
rozlúštiť chorobopis sveta

pred nami maškaráda figúr
transparentných právd a svedectiev

mocní
drancujú zem
opravujú nebo
maria
súdržnosť dúhových farieb

nebuďme iba figúrkami

riadme sa
navigáciou srdca

zabráňme démonom
zatvoriť klenbu nad nami

DRÁMA 2021

na ľudských pódiách

tma

bezhviezdne nebo

v kulisách strašidla

zákaz krokovania

v matnom rúchu

s maskou

utlmené slová

výstup bez piesne

falošné tóny i pravdy

v príbehu o pominuteľnosti

úzkostné napätie

bolesť uťatých rúk

tiché sebaspytovanie

existencionálna trýzeň

ako u Ruda Dičku

vlastné obrazy premaľoval

na čierne náhrobné kamene

ŽIVOT V PREMENÁCH

keď miestopis flóry
vyskladá prvú mapu
farebných tvarov
a opojných vôní

premiestňujem sa
na miesta
solárnych výziev k tancu
s hudobným vlnkobitím

ubolené nohy
k sebe privinú
nežné sedmikrásky
sivé vlasy vyhladí
rozkolísaná halúzka

zotrviám v láskavej komunikácii

spevné ticho vteká do duše
vznieti radosť v živočíšnych tkanivách

za lieskou skrytý smútok
odumiera peň
s vencom belasých nezábudiek

strom hlasito vŕzga
zaceľuje rany
v zlomenej korune
aby ochránil krehké hniezda

priložím ucho ku kameňu
zvetrávam s ním
definujeme sa v básni

Miriama Blahová, 44 rokov

Bratislava

Cena poroty

II. kategória, poézia

Píšem básne na EX
štamperlík vypiješ
a položíš na stôl
papier
zaplnený slovami
a niekedy
skôr poloprázdny

Ale aj tak viem
že Hemingway
zo mňa nebude
a jeho slávna
parapetná doska
na Kube
ma neobmedzuje
v rozlete slov...

A či to bude
dakto čítať?
A či nebude?
Čo ja viem...
Možno len ja
môj šuplík
a tvoj TIEŇ...

Tri sestry sú:
Viera, Nádej a Láska.
Keď jednu stretneš z nich,
prídu aj zvyšné dve.
A cesta sa ti zdá
zrazu L'AHKÁ.

I Trojjediný je Boh.
Pre našu myseľ
Tajomstvo.
Však keď LÁSKU spoznáš,
prehliadneš.

A sám sa staneš
TAJOMSTVOM.

Spomienka zaševlí
ustrnie
na bode smútočnom
odeje sa
do pávieho oka
a zamáva mi
na rozlúčku
dúhovými farbami

Rozpálené príbytky srdc
pribité vášňou
na dvere svojho smútku
trepotavý ligot
rubínových kvapiek
na zrnkách Sahary

Armáda kladív
kráča po ulici
buch buch buch
Nie
to iba v mojej hlave
klope
tá neodbytná myšlienka
a chveje sa
v černote
prebúdzajúceho sa mozgu
Je ráno
dňa

Vymleté mozgy
sa roztápajú
pod žiarou
myšlienkových neónov
Už málokto
(a či skôr nikto)
sa neodváži myslieť
pre a či proti
všetko jedno

LAXNÁ GENERÁCIA

LOST PEOPLE

Totálna frustrácia
všetko je naopak
Des
rev klaksónov v hlave
kto je a kto nie je
Judáš ?

Všetci budeme platiť
Zdravý rozum
zmizol

Kam...?

Prečo...?

Dnes nie je umenie
používať kakofemizmy
vulgarizmy
slang
(a iné -izmy)
len kdesi v kúte
zostali stáť
zabudnuté
také slová
malé síce
ale dôležité
už ste zabudli?
Prosím ?
Ďakujem.

Vnám sa
do tvojho srdca
Bratislava
cítim jeho tlkot
na dlani myšlienky
rozpoznávam tvoju tvár
mnohými zatracovanú
inými ohováranú
ďalšími milovanú
aké to paradoxy
si len jedno z mnohých
miest
s podobným osudom
a predsa
pre mňa máš
svojskú tvár
ktorú ukazuješ
podľa nálady
pre mňa Si
moja prvá láska
prvé straty a nálezy
jazvy
čo v duši bolia
pokým sa nezahoja
spomienky
topánky túlavé...

„Kvočna na kolejiách“
jachá
od prístavu k prístavu

natriasa krídlami
aby deti
(s krídlami i bez)
mohli prestúpiť
z nohy na nohu
čuduješ sa
že nikdy nezablúdi
iba dva tenké pásiky
ju vždy zavedú do cieľa
ktorý si vytýči
„kvočna
jezdící na kolejiách“

Na pranieri výsmechu
za city nežiadané !
Ako to BOLÍ !
A nemôžem sa brániť, Pane
!
Aj TY si bol na kríži
ukrutne pribitý !
Dnes som na ňom aj ja –
kde si, žiaľ, stále TY !
Prečo ľudia nechápu,
že city neželané
nemožno len tak
zo srdca vyrvať, Pane ?
Viem, kde si bol
keď ŤA tak týrali...
V tej záhrade trpím s
TEBOU
a mnoho tých,

čo zdieľajú mne podobný
údel...

Ach, Pane, len o jedno pro-
sím:

LÁSKU VEČNÚ IM UDEĽ!

Zahmlené oči zrkadiel
vyrasili z trávy
pozeráš a obdivuješ
krásu oneskoreného večera
v zemi zakliatu
chvenie tisícich duší
na krídlach vánku
prináša srdcu
nežnú uspávanku...

Krása prírody večná...

Hľa, OKO DO NEKONEČNA!

Praskám
vo švíkoch svojej duše
zošívanej snád' už
miliónkrát
spomienky sa sypú
z rozpáranej mysle
nevieš ako
ale musíš dať
všetky dane
za predošlé roky

ohromne im
vzrástli úroky
a plameň sopky vyhasína
jej popol však na mňa úto-
čí...

Zastiera zraky
mojej duše
spomienka dávno vyhaslá
na dne sopky sa obraz kní-
še
vygravírovaný
sťaby zo zlata...

A duša vstáva
ODKLIATA
sťa Fénix z popola
vzlieta k výšinám
k TOMU
ČO MILUJE:

VŠETKO DÁM !!

HRNČIAROV KRUH

Bolest'
vytekajúca zo srdca
zafarbuje hlinu
naružovo...
Hrnčiar ju hnetie
dovtedy
kým nezíska tvar

ktorý chcel
už vo chvíli
stvorenia duše...
Tie chvíle zabudnuté
do tuhej masy vtlačá
a Ruka Hrnčiara
je zrazu mäkká
a vláčna...
Pohladí dušu:
A teraz CHOĎ!
Po tomto utrpení
rozťahni krídla

PRE RADOSŤ!

„NA WERTHERA“

Jed vášne preťal tvoju
hrud',
však kvapka krvi nevytiek-
la.
Preniká bytím sťa dýky lúč
kto vytrhne ťa z toho pek-
la?

Aj srdce...kolibrík v sieti...
Márne chce pradivo pre-
trhnúť...
Voláš do ticha – zvuk však
mlčí

a vracia sa späť do tvojich
úst...

Smutná deva ti kynie ru-
kou,
sľubuje pokoj, ktorý niet...
Zdá sa ti všetkým – láskou,
mukou,
čo hľadáš, však u nej nená-
jdeš!

Ak nevyhostíš hneď jej tieň,
zaplatíš tú najväčšiu daň:
Vstúpiš do dverí, kde nie je
deň...
A preto jedu vášne sa
chráň...!

DÉMON ŽIARLIVOSTI

Othello. Jago.
Dráma. Vášneň.
Na scéne Ja a Ty.
Minulosť začne
ujedať z prítomnosti.
V zákulisí striehne
Démon žiarlivosti.

Hľadá si cestu.
Súboj a šatka.
Nad všetkým kraluje

POMSTA SLADKÁ.
Úklady. Intrigy.
Ubité vášne.
Modlitba Desdemony.
Svetielko hasne.

Neznámy strach
z hĺbky sa priplazí.
Nad láskou „vítazia“
žiarliví démoni.
Dýka a „škrtič-vrah“
siahne si na život....
Nad láskou zaplače
nejedno oko dost'....

„ZUZANA A STARCI“

Perverzita
a morálne bahno
lepkavý gýč
oplzlých slov
ti ráňa uši
plesnivá starina
vo vyblednutej duši
nechtiac dáva tušiť
skrytý zdroj nešťastia
tichý hlások chlapca
ktorý mal svoje sny
časom sa mu však zošúveri-
li
roky ich prekryli
a on zabudol

že všetko vzácne
na dno duše zahrabal
Len občas tuší
že láska je aj krehká
nežná a čistá...
Chcel by sa vrátiť
ale už to nejde
stratil zlatú nitku
čo do raja vedie...
A pravú lásku mu nahradili
slová:
„Slečna, smiem vás pomi-
lovať?“

Post Skriptum:

Carpe diem –
tak si žijem !
Treba na to
dáke NATO ?

Carpe diem –
malý príjem
život vratký
samé vrásky

Carpe diem –
„užívaj deň“
naposledy –
tiene zbledli...

O CENU DOMINIKA TATARKU 2021
zborník ocenených prác súťaže

Zostavila: Petra Barčíková

Grafika a ilustrácie: Peter Hudák

Zodp. redaktorka: Mgr. Daniela Čižmárová

Vydalo: Považské osvetové stredisko v Považskej Bystrici
v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja

Rok vydania: 2022